

fuzinar

Leto XX

Ravne na Koroškem, 14. oktobra 1983

Št. 10

SPOMINSKI OKTOBER

Odkar na Ravnah in v Kotljah opravljamo svoj krajevni praznik oktobra, je ta mesec za nas zmeraj spominski. Med nami so še živi ustanovitelji odbora OF za Guštanj in bližnjo okolico na Navrškem vrhu 12. oktobra 1942 in udeleženci partizanskega mitinga v Kotljah zadnje oktobrsko nedeljo 1943. 40 let pa je vendarle dolga doba. V njej dokumentarne nadržbnosti o posameznih dogodkih in osebna doživetja prič preidejo v kolektivni spomin. To obseže vso deželo in zgosti štiri leta NOB v zaporedju veličastnih fresk, ožarjenih z nekaj temeljnimi geselskimi spoznanji.

To zgodovinsko obdobje je zato mozaik tisočeri izkušenj, dejanj in hotenj, v istem času usmerjenih k istemu cilju. Ko se jim pridruži sto in sto pisnih pričevanj, pesmi in likovnih del, nato pa prek vseh stečejo leta in desetletja življenja novih rodov, se celo posamezne umetniške stvaritve z nešteti pričevanji, urami zgodovine in proslavami vred zlijejo v mitično podobo, ki jo v naši deželi poimenujemo s pojmi:

Revolucija, Bratstvo, Enotnost, Svoboda, zrasla iz Žrtev.

Izkušnje in nauki zdaj domala za dve generaciji odmaknjenih let NOB so v kolektivni narodni zavesti mimo poznavanja zgodovinskih dejstev o tem času že zdavnaj prerasli tudi v splošno veljavna moralna in etična vodila. Zato ima sleherni naš praznik, ki oživlja spomin na dogodek iz NOB, dve glavni vzporednici:

— živim borecem in aktivistom na njem izkažemo iskreno hvaležnost, padlim spoštovanje

— v naš čas prenesemo spoznanje, da ni tako hudih dni in let, ki jih združeni v skupnih hotenjih ne bi mogli znova uspešno prebroditi.

To je veliko sporočilo NOB našemu času.

Uresničevanje srednjeročnega plana 1981 - 1985

UVOD

Analiza uresničevanja srednjeročnega plana je pokazala, da smo se v prvih dveh letih planiranim ciljem približali, nismo pa jih dosegli. Spremenjena je bila dinamika naložb, tako da investicijski del plana ni bil v celoti realiziran. Skupna proizvodnja je bila manjša od planirane predvsem zaradi nižje proizvodnje jekla. Zmanjšanje medfaznih zalog pa je omogočilo sorazmerno majhen zaostanek odpremljenih količin za planirano blagovno proizvodnjo. Plasman izdelkov ni bil takšen, kot smo ga načrtovali in je odstopanje od plana na tem področju še največje. Planiranega izvoza nismo dosegli, zlasti pa se realizacija razlikuje od plana pri izvozu na konvertibilno področje.

Gospodarska stabilizacija, ki jo uresničujemo v naši družbi, bo odločilno vplivala na realizacijo planskih ciljev v letih 1983 do 1985. Investirali bomo lahko samo v projekte, za katere si bomo zagotovili potrebna finančna sredstva, več lastnih virov pa bomo morali nameniti za pokritje povečanih obratnih sredstev. Upoštevajoč potrebe in možnosti je služba za plan in analize pripravila na podlagi podatkov TOZD PII, delovne skupnosti posebne finančne službe in TOZD Komerciala v sodelovanju s poslovnimi delavci oceno uresničitve srednjeročnega plana za obdobje 1981—1985.

INVESTICIJE

Visoka inflacija je močno podražila prvotno načrtovane naložbe, zato ocenjujemo, da se bo v letih 1981—1985 vrednost investicij povečala od prvotno planiranih 4989 milijonov na 7766 milijonov dinarjev ali za okrog 56%. V to vrednost

Zgodovinski kraj

so vključena tudi sredstva za tiste projekte, katerih realizacija je bila prenesena iz preteklega srednjeročnega obdobja.

Kljub povečanemu obsegu sredstev pa vseh naložb ne bomo mogli realizirati tako, kot smo prvotno načrtovali. V tem srednjeročnem obdobju ne bo mogoče v celoti zaključiti naložb v

- projekt modernizacija valjarne,
- projekt valji za hladno valjanje,
- projekt racionalna uporaba energije in
- projekt težki strojni deli.

(Nadaljevanje na 2. str.)

(Nadaljevanje s 1. str.)

Modernizacija valjarne bo etapna in manjši del naložb je že realiziran. Do konca srednjeročnega obdobja bo vloženi v ta projekt 52% predvidenih sredstev, ostalih 48% pa bo porabljenih v letih 1986 in 1987.

Projekt valji za hladno valjanje bo dokončno realiziran v letih 1986 in 1987, 16% predvidenih sredstev pa bo porabljenih že v sedanjem srednjeročnem obdobju. Modernizacija naprav za izdelavo valjev za hladno valjanje bo delno izvršena tudi v obliki nadomestitev strojev.

Dinamika naložb v **projekt racionalna uporaba energije** je bila spremenjena, tako da bo 38% vseh predvidenih sredstev porabljenih v tem srednjeročnem obdobju, ostalih 62% pa v letih 1986 in 1987.

Naložbe v osnovna sredstva projekta **težki strojni deli** bodo realizirane še v tem srednjeročnem obdobju, v leto 1986 bo prenesen le del naložb v obratna sredstva.

Naložbe, ki niso bile v srednjeročnem planu, so pa že bile ali še bodo dokončane v obdobju 1981—1985, so bile usmerjene v naslednje projekte:

- jedilnica in zaklonske,
- namenska kalilnica,
- Bratstvo Varvarin,
- hala za krožne žage.

Projekt posodobitve proizvodnje **rudarskih in gradbenih vrtnih strojev** (TOZD Pnevmatični stroji) je spremenjen. Gradbena dela, ki predstavljajo prvo etapo celotne modernizacije, bodo opravljena še letos, zastareli stroji pa bodo postopno zamenjani. Kompleksna modernizacija bo dokončana v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Sodobni kovač

Prav tako je spremenjen projekt **medfazno skladišče jeklovleka**, ki je zajemal tudi nabavo luščilnega stroja. Skladišče je že dokončano, luščilni stroj pa bo nabavljen iz sredstev, namenjenih za nadomestitve.

Naložbe v obratna sredstva, ki niso zajeta v projektih, se bodo zelo povečala, in sicer zaradi povečanega obsega poslovanja, visoke inflacije in zato, ker v projektih ta del naložb ni bil revaloriziran.

Primerjava ocenjenih naložb s planiranimi je pokazala, da bodo vsi planirani projekti dokončani, večji del v tem, ostali pa v naslednjem srednjeročnem obdobju. Po preteku polovice srednjeročnega obdobja ocenjujemo, da je bil plan investicijskih naložb realen, le dinamika je morala biti zaradi drugačnih pogojev gospodarjenja spremenjena.

Na osnovi izdelane ocene razpoložljivih lastnih sredstev ugotavljamo, da bomo tisti del virov, ki jih moramo sami zagotoviti, dejansko ustvarili. Takšno oceno bi lahko ovrgli le bistveno spremenjeni pogoji gospodarjenja, predvsem oskrbe s surovinami in energijo.

PROIZVODNJA

Zaostanek proizvodnje iz prvih dveh let bodo tozdi v veliki meri nadoknadili v drugi polovici srednjeročnega obdobja, zato po oceni petletna proizvodnja ne bo veliko nižja od planirane. Skupna proizvodnja bo le 2,1% manjša od planirane.

Proizvodnja v metalurških tozdih se bo kljub težavam pri oskrbi s surovinami in energijo zelo približala planirani. V tozdih kovinske predelave pa se bo močno poznala manjša proizvodnja vzmeti, za katere upada povpraševanje, manjša proizvodnja pnevmatičnih strojev, ki bo zaradi spremembe investicijskega projekta zaostala za planirano, in manjša proizvodnja armatur. Iz te skupine tozdov bosta planirano proizvodnjo realizirali le TOZD TRO in Kovinarstvo.

Blagovna proizvodnja bo samo 1,5% manjša od planirane. Zaostanek za planom bo manjši kot pri skupni proizvodnji, ker bo v tozdih mehanske obdelave predelanega manj jekla, zato bodo izpleni večji, kot so bili prvotno planirani.

Ugotavljamo, da je bil sprejet proizvodni plan realen, saj je ob vseh drugih spremembah zelo blizu uresničitvi.

PRODAJA NA DOMAČIH IN TUJIH TRGIH

Količina odpremljenih izdelkov bo sicer manjša od planirane, vendar bo obseg prodaje na tuje trge večji, kot je bil predviden s sprejetim planom.

V tem srednjeročnem obdobju pričakujemo naslednje spremembe pri plasmanu izdelkov:

	Sprejet srednjeročni plan t	Ocena ton	Indeks
Domači trg	622.208	566.175	91,0
Izvoz	131.497	176.547	134,3
Skupaj	753.705	742.722	98,5

To proizvodnjo bodo prodali obstoječi tozdi, delovna organizacija v ustanavljanju TSD pa bo prodala 31,8% manj izdelkov, kot je bilo planiranih.

Zaradi povečanih količin za izvoz bo za domači trg ostalo 9% manj izdelkov. Zlasti ulitkov ter valjanega in kovanega jekla bo za domače kupce manj, kot je predvideval plan. Ta sprememba je predvsem posledica spremenjenih razmer na svetovnem trgu, ki so bile v času, ko je bil oblikovan plan izvoza, bistveno drugačne od sedanjih.

Jeklarska kriza še ni bila v takšnem razmahu, pa tudi razmerje med dolarjem in drugimi tujimi valutami je bilo za nas, ki izvažamo predvsem v evropske države, veliko ugodnejše. Zmanjšano povpraševanje in večja ponudba jeklarskih izdelkov je znižala cene tem izdelkom na svetovnem trgu. Sedaj so cene jekla, izražene v nacionalnih valutah držav, v katere izvažamo, veliko nižje od planiranih.

Na vrednost izvoza je pomembno vplivalo tudi razmerje dolarja do evropskih valut. Primerjava med nemško marko in dolarjem je pokazala, da je v času, ko je bil izdelan srednjeročni plan, bil vreden 1 dolar 1,94 DM, ob koncu letošnjega polletja pa že 2,55 DM ali 31% več kot pred dvema letoma in pol. Za manjšo dolarsko vrednost moramo izvoziti veliko večje količine izdelkov, kot so bile planirane. Čeprav so bili predlogi ocen izdelani ob upoštevanju vseh znanih usmeritev, realno ni bilo mogoče predvideti večjega izvoza, kot je v oceni.

ZAPOSLENI

Število zaposlenih je bilo planirano za večji obseg proizvodnje, kot ocenjujemo, da bo dosežen. V prvih dveh letih rast števila zaposlenih ni bila sorazmerna z rastjo proizvodnje. V naslednjih letih pa se bo nesorazmerje ublažilo, tako da bo razlika med planiranim in ocenjenim številom zaposlenih naslednja:

	Srednjeročni plan 1981—1985	Ocena	Indeks
Tozdi osnovnih dejavnosti (brez TOZD Bratstvo)	3.552	3.619 (3.537)	101,9 (99,6)
Tozdi spremljajočih dejavnosti	892	887	99,4
Tozdi skupnih dejavnosti	844	817	96,8
Delovne skupnosti	462	444	96,1
Skupaj	5.750	5.767	100,3
(Skupaj brez TOZD Bratstvo)		(5.685)	(98,9)
DO v ustanavljanju TSD	180	123	68,3

Skupna proizvodnja bo za 2,1% manjša od planirane, število zaposlenih pa za 1,1%. Pri tej primerjavi je izločen tozdi Bratstvo, ki ni bil vključen v srednjeročni plan. Največja razlika med planirano proizvodnjo in številom zaposlenih bo nastala pri tozdi osnovnih in spremljajočih dejavnosti. Tozdi skupnih dejavnosti in delovne skupnosti pa bodo imeli večji zaostanek za planiranim številom zaposlenih, kot bo za planom zaostajala proizvodnja.

V preteklih dveh letih se je že spremenila kvalifikacijska struktura zaposlenih. Takšen trend pričakujemo tudi v naslednjih letih, saj bodo odhajajoče nadomeščali mladi delavci z ustrežno strokovno izobrazbo, pa tudi na nova delovna mesta bodo prihajali predvsem mladi strokovnjaki.

ZAKLJUČEK

Realni dohodek bo v tem srednjeročnem obdobju manjši od načrtovanega, vendar bomo z njim lahko zadovoljili ocenjene potrebe. Republiški dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka je vplival na razporejanje dohodka, tako da je bilo sorazmerno manj sredstev namenjenih za osebno in skupno porabo in več za razširitev materialne osnove dela. V naslednjih dveh letih smo predvideli, da realni osebni dohodki in sredstva za skupno porabo ne bodo več upadali, kljub temu pa bo mogoče izločiti toliko sredstev za razširitev materialne osnove dela, da bomo lahko realizirali predvidene naložbe.

Ocena je narejena na osnovi takih pogojev, kot smo jih lahko predvideli v tem trenutku. Za drugo leto še niso znani pogoji gospodarjenja. Bistvene spremembe bi sicer lahko vplivale na realnost ocene, vendar pričakujemo, da se bo obseg naložb približal oceni. Čeprav bomo proizvodnjo in izvoz v zaostrenih pogojih težje dosegali, druge alternative ni. Aktivirane nove naprave bomo morali čimprej in čimbolj izkoristiti. Z ustrežno izvozno politiko ter združevanjem si moramo zagotoviti potrebna devizna sredstva. Če bomo sami ustvarili dovolj sredstev za uvoz surovin in opreme, potem bo veliko več možnosti, da bomo tudi druge planirane cilje dosegli.

Delovna skupnost
za gospodarjenje

Avgust v številkah

Mesečno predvideni plan skupne proizvodnje smo v avgustu dosegli 87,9 odst., kumulativno 93,7 odst. Odprema je bila dosežena 91,0 odst., v kumulativni 96,1 odst. Fakturirano realizacijo smo presegli za 15,7 odst., v kumulativni 3,8 odst. Pri izvozu smo pri dolarški vrednosti dosegli 73,8 odst., v kumulativni 78,3 odst., pri dinarjih 91,7 odst., v kumulativni 85,9 odst. Vrednostni plan prodaje na domačem trgu pa je bil presežen za 24,8 odst., v kumulativni 10,6 odst.

SKUPNA PROIZVODNJA

TOZD JEKLARNA. Predvidenega mesečnega plana TOZD ni dosegla, zaostanek je 14,2 odst., v kumulativni 4,0 odst. Zaostanek je nastal predvsem zaradi generalnega remonta 8/40 t elektro obločne peči. Okoli 600 ton jekla je izpadlo ob redukciji el. energije, poleg tega pa so bili še drugi ne predvideni zastoji, kot slab vložek in ozko grlo v livni jami. Z materiali je bila TOZD za silo oskrbljena, predvsem je bilo zadosti starega železa. Izmeček upada, a ga je kljub temu še preveč, nastaja pa zaradi težav pri litju in slabem vložku.

TOZD JEKLOLIVARNA. K prekoračitvi predvidenega mesečnega plana 6,3 odst. (kumulativno doseženo 96,3 odst.) je največ prispevala optimalna izbira asortimenta, kar je omogočilo boljše izkoriščanje razpoložljivih kapacitet in s tem doseganje večje produktivnosti. V livarni posebne litine je bila v avgustu izvedena preselitev strojev za izdelavo mask in jeder iz stare mini livarne v nove prostore. Ta vnaprej načrtovana akcija je povzročila določen izpad proizvodnje. Velike težave pa nastajajo pri dobavi tekočega jekla iz tozda Jeklarna. Poleg že znanih težav v zvezi s pomanjkanjem surovin so bile dobave količinsko in kakovostno nezadovoljive.

TOZD VALJARNA. TOZD je dosegla 87,5 odst. skupno proizvodnjo, v kumulativni 90,3 odst. Predvsem je zaostala proizvodnja gredic zaradi generalnega remonta težke proge, tako da je bila ta dosežena le s 83,3 odst., na je srednji progji 92,7 odst., medtem ko je bila na lahki progji dosežena 100 odst. proizvodnja.

TOZD KOVAČNICA. Ob skoraj 10-dnevem remontu 1800 t stiskalnice, ki se je nadaljeval še v septembru, je TOZD dosegla predvideni plan skupne proizvodnje 94,8 odst., v kumulativni 104,9 odst. Dostava ingotov je pote-

kala zadovoljivo, občasno so nastajale težave pri razkladanju v avtomatski kovačnici. Medfazne zaloge so se znižale za 400 ton, zmanjšala pa se je tudi neuspela proizvodnja.

TOZD JEKLOVLEK. Glavni vzrok za komaj 75,6 odst. doseganje predvidenega plana (v kumulativni 90,7 odst.) je predvsem v že dalj časa trajajočem pomanjkanju vložka, zato so v TOZD proizvodnjo prilagajali predvsem razpoložljivemu vložku. Tako je proizvodnja motena, kampanjska in slabo organizirana. Proizvodnja je zaostala pri vlečenem jeklu za 41,7 odst., pri luščicnem 13,8 odst. in pri vlečenju žici za 66,7 odst. Medtem ko je bila pri brušenem jeklu presežena za 33,5 odst.

TOZD ORODJARNA. Zaradi že znanih vzrokov (nedobavljeni stroji iz uvoza) in letnih dopustov je TOZD dosegla predvideni plan skupne proizvodnje le 67,3 odst.

TOZD STROJI IN DELI. V avgustu je bila skupna proizvodnja dosežena 97,4 odst., kumulativno 95,6 odst. Iz dokončne proizvodnje je izpadlo nekaj ulitkov in odkovkov. Velik izpad pa je bil tudi pri namenski proizvodnji.

TOZD INDUSTRIJSKI NOŽI. Zaradi izredno zahtevnega asortimenta za izvoz in ozkega grla pri izdelavi grafičnih nožev je zaostala proizvodnja pri nožih 27,4 odst., v kumulativni zaostanek 6,7 odst. Ker je bila v avgustu na programu tudi proizvodnja gredic, so te znatno prispevale k visoki skupni prekoračitvi predvidenega plana.

TOZD PNEVMATICNI STROJI. Zaostanek skupne proizvodnje za planom znaša 4,7 odst., v kumulativni 4,4 odst. Proizvodnja je bila ovirana zaradi izpada brusilnih strojev, več manjših okvar je bilo tudi na drugih strojih. Svoje pa je prispevalo tudi pomanjkanje trde kovine in angažiranje strojnih kapacitet za reševanje problemov vzdrževanja v drugih TOZD.

TOZD VZMETARNA. Ob storniranju proizvodnje vzmeti za DO GOŠA, ki so bile že v obdelavi, TOZD ni mogla doseči predvidenega plana skupne

proizvodnje. Zaostanek pri vzmetnih listih znaša 30,0 odst., pri palicah pa 2,8 odst.

TOZD T R O. Velika odsotnost zaradi dopustov in boleznih ter večja okvara strojev in pomanjkanje brusnih segmentov so največ prispevali k le 78,7 odst. skupni proizvodnji, v kumulativni 107,3 odst.

TOZD KOVINARSTVO. Načrtovano skupno proizvodnjo je TOZD presegla za 10,9 odst., v kumulativni zaostanek 5,1 odst. Težave v proizvodnji so nastale zaradi pomanjkanja orodja in okvare topovarnega stroja.

TOZD ARMATURE. Mesečno načrtovano skupno proizvodnjo je TOZD dosegla 100,0 odst., v kumulativni pa zaostaja za 37,3 odst.

Jesenski breg

TOZD BRATSTVO. Za komaj 30,7 odst. proizvodnjo (kumulativno 42,9 odst.) je največ vzrokov v letnih dopustih in okvari strojev, predvsem strojev za razrez materiala.

PRODAJA DOMA

TOZD JEKLOLIVARNA. TOZD je presegla predvideni plan prodaje za 6,1 odst., v kumulativni pa zaostaja za 12,5 odst. Vrednostno je bil plan presežen 53,3 odst., v kumulativni 5,7 odst.

TOZD VALJARNA. Predvideni plan prodaje je TOZD dosegla 86,8 odst., v kumulativni 104,6 odst. Pri tem je najbolj zaostala prodaja gredic, kjer znaša zaostanek 85,3 odst., v kumulativni 52,6 odst. Vrednostno pa je bil

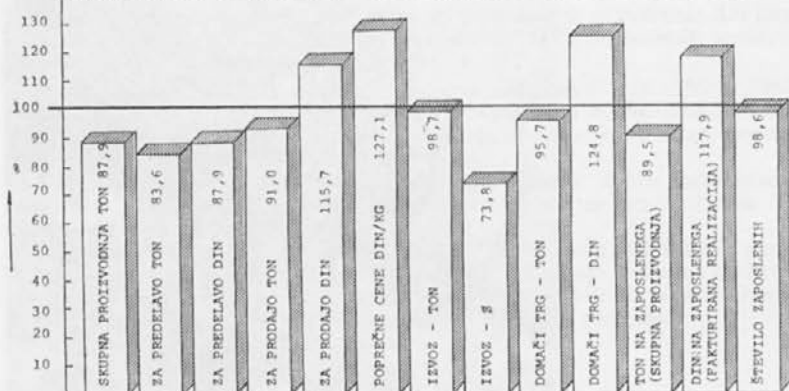
TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA TON		ODPREMA TON		FAKTURIRANA REALIZACIJA DIN		IZVOZ Ž		IZVOZ DIN		DOMAČI TRG DIN	
	avgust	kumul.	avgust	kumul.	avgust	kumul.	avgust	kumul.	avgust	kumul.	avgust	kumul.
JEKLARNA	85,8	96,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	106,3	96,3	115,4	96,0	154,4	109,3	121,1	107,9	158,8	123,9	153,3	105,7
VALJARNA	87,5	90,3	86,9	94,7	110,5	108,0	73,6	66,0	95,7	75,1	115,6	119,3
KOVAČNICA	94,8	104,9	115,6	113,7	139,2	122,2	43,9	83,2	57,7	90,8	160,0	130,3
JEKLOVLEK	75,6	90,7	70,3	90,2	104,0	99,8	60,0	75,9	80,3	81,8	108,2	103,0
ORODJARNA	67,3	72,1	67,3	74,3	102,1	78,9	-	-	-	-	115,0	88,9
STROJI IN DELI	97,4	95,6	97,1	93,1	127,0	103,4	103,3	100,7	127,8	111,5	126,3	96,9
- NOŽI, BRZOREZ. OROD.	74,7	95,5	59,6	86,2	66,5	87,6	54,1	69,8	72,7	78,6	61,2	95,3
- GREDICE	414,0	110,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	198,5	101,0	59,6	86,2	67,1	87,8	54,1	69,8	73,2	78,9	61,9	95,2
PNEVMATICNI STROJI	95,3	95,6	99,1	94,6	125,3	99,6	77,2	26,7	99,4	27,6	127,0	104,2
VZMETARNA	75,5	80,8	72,6	79,9	115,5	87,8	27,5	13,4	36,2	30,6	141,7	106,8
T R O	78,7	107,3	47,0	90,3	54,6	94,4	7,7	192,4	1,9	101,6	66,9	92,7
KOVINARSTVO	110,9	94,9	111,7	97,9	128,5	99,5	-	-	-	-	133,3	103,2
ARMATURE	100,0	62,7	97,6	63,4	104,5	83,9	30,4	43,0	51,7	52,5	250,2	170,5
BRATSTVO VARVARIN	30,7	42,9	14,4	39,3	24,1	44,9	-	-	-	-	26,6	49,4
KALILNICA	-	-	-	-	116,9	102,6	-	-	-	-	116,9	102,6
STORITVE DRUGIH TOZD, DS	-	-	-	-	160,2	100,0	-	-	-	-	160,2	99,9
DELOVNA ORGANIZACIJA	87,9	93,7	91,0	96,1	115,7	103,8	73,8	78,3	91,7	85,9	124,8	110,6

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

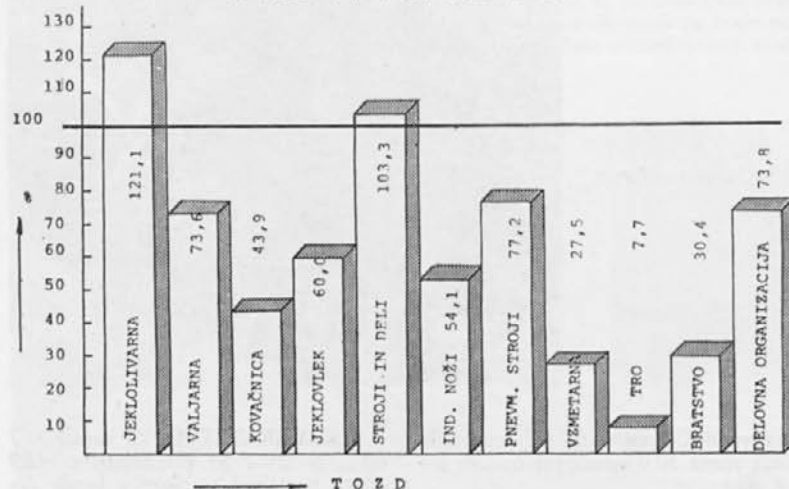
V avgustu je znašal izkoristek delovnega časa 72,19 odst., odsotnosti pa 27,81 odst. Odsotnosti so bile porazdeljene takole:

- letni plačani dopust 19,19 %
- izredno plačani dopust 0,45 %
- službena potovanja 0,13 %
- bolezni do 30 dni 3,57 %
- bolezni nad 30 dni 3,36 %
- druge plačane odsotnosti 0,84 %
- neplačane odsotnosti 0,27 %

DOSEGANJE PLANSKIH OBVEZNOSTI V AVGUSTU 1983

IZVOZ V \$ V AVGUSTU 1983

plan presežen 15,6 odst., v kumulativni 19,3 odst.

TOZD KOVAČNICA. Prekoračitev predvidenega plana prodaje znaša 53,6 odst., v kumulativni 23,2 odst., vrednostno pa je bil plan presežen za 60,0 odst., v kumulativni 30,0 odst. Kvalitetna struktura prodanih jekel je v porastu.

TOZD JEKLOVLEK. Zaostanek za predvidenim planom prodaje znaša 24,3 odst., v kumulativni 8,7 odst. TOZD ni dosegla predvidenega plana prodaje predvsem zaradi pomanjkanja vložnega materiala. Vrednostno pa je bil presežen za 8,2 odst., v kumulativni 3,0 odst.

TOZD ORODJARNA. Predvideni plan prodaje je TOZD dosegla 80,0 odst., v kumulativni 89,0 odst. (Vzrok nedoseganja so nedobavljeni stroji iz

uvoza). Vrednostno je bil plan presežen za 15,0 odst., v kumulativni za 11,1 odst.

TOZD STROJI IN DELI. TOZD je zaostala za predvidenim planom prodaje 3,3 odst., v kumulativni 6,9 odst. Plan je bil presežen le pri obdelanih odkovkih, delih za vozila in sestavnih delih za stiskalnice. Vrednostni plan je bil presežen 26,3 odst., v kumulativni zaostanek 3,1 odst. Zasedenost z naročili za stiskalnice in stroje za predelavo še vedno zaostaja za načrtovano.

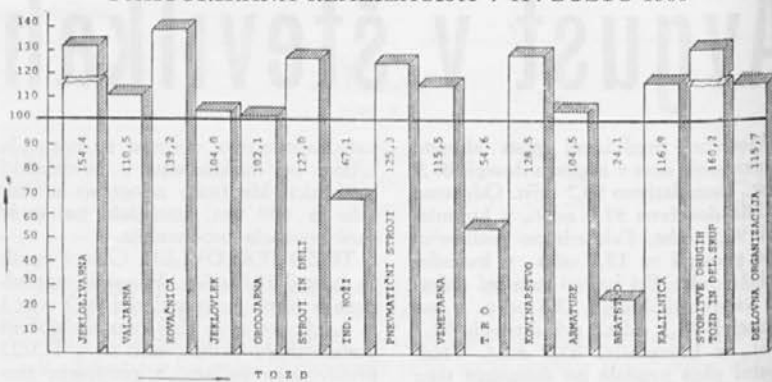
TOZD INDUSTRIJSKI NOŽI. Predvideni plan prodaje je TOZD dosegla 46,4 odst., v kumulativni 84,7 odst. Vrednostni plan pa je bil dosežen 61,9 odst., v kumulativni 95,2 odst. Zasedenost z naročili po posameznih skupinah proizvodov je nad planirano, kar pa ima za posledico stalne urgence kupcev glede neizpolnjenih pogodbenih obveznosti.

TOZD PNEVMATIČNI STROJI. Prodaja na domačem trgu je bila dosežena 97,8 odst., v kumulativni 96,9 odst. Vrednostno pa je bil plan presežen 27,0 odst., v kumulativni 4,2 odst. Ker se izdelki TOZD prodajajo v glavnem prek trgovinskih hiš, ki pa so zaradi vse slabših pogojev plačevanja in obrestnih mer v vse slabši likvidnostni situaciji, obstaja bojazen, da te organizacije ne bodo mogle kupiti celotne načrtovane proizvodnje v prihodnjem letu.

TOZD VZMETARNA. TOZD je dosegla 79,7 odst. prodaje, v kumulativni 88,9 odst. Vrednostni plan pa je bil presežen za 41,7 odst., v kumulativni 6,8 odst. Zasedenost z naročili zaradi nihanja povpraševanja po tovrstnih vzmeteh še vedno zaostaja za planirano letno proizvodnjo.

TOZD TRO. Ob komaj 34,5 odst. prodaji, v kumulativni 84,6 odst., je TOZD dosegla vrednostni plan 66,7 odst., v kumulativni 92,7 odst. Posledice izredno obsežnega proizvodnega pro-

FAKTURIRANA REALIZACIJA V AVGUSTU 1983

grama se kažejo v tem, da ni možno vedno nabaviti vsega potrebnega reprodukcijskega materiala, zaradi česar prihaja do velikih zastojev v proizvodnji. Povpraševanje po posameznih skupinah proizvodov je nad možnostmi proizvodnje, zato bi bilo treba tu razmisliti o odpravi ozkih grl in tako povečati količinski obseg proizvodnje.

TOZD ARMATURE. Plan prodaje na domačem trgu je TOZD presežala za 46,0 odst., v kumulativni 6,9 odst. Vrednostni plan pa je bil presežen 150,2 odst., v kumulativni 70,5 odst. Zasedenost z naročili po posameznih skupinah proizvodov je zadovoljiva, izboljšati pa bo treba kvaliteto in solidnost dobavnih rokov.

NABAVA

Ob visokih zalogah starega železa se je dotok v avgustu nekoliko zmanjšal. Še vedno pa se nadaljuje pomanjkanje fero legur. Glavni vzrok pomanjkanja je v redukciji el. energije pri proizvajalcih.

UVOZ

Oskrbljenost z uvoznimi materiali v avgustu lahko označimo kot slabo. Glede na to, da razpolagamo samo s 46 odst. deviz, smo uspeli zagotoviti (vendar ne v celoti) le najnujnejše materiale. Primanjkuje nam FeV, FeCr surafine ter Ni. Z elektrodami smo preskrbljeni iz vezanih poslov, livarske

peske pa nam zagotavlja TAM v smislu združenja. Ob zagotavljanju teh osnovnih materialov pa smo morali odložiti izvršitev nekaterih naročil za TOZD Stroji in deli, SGV, ETS in druge. Bojimo se, da se bo to v prihodnje odražalo v negativnih učinkih. Preučili smo tudi možnosti za najetje blagovnih kreditov, vendar nam zapletena tehnika trenutno to onemogoča.

IZVOZ

Izvoz na konvertibilno tržišče se tudi v avgustu ni izboljšal. Količinski plan smo dosegli 77,7 odst., v kumulativni 78,1 odst. Načrtovani izvoz na konvertibilno tržišče so presegle le TOZD Jeklolivarna in Armature, medtem ko so vse ostale TOZD pod predvidenim načrtom.

Gospodarske in poslovne oživitve na tujih trgih v avgustu še ni bilo čutili, odpoklicev je bilo precej manj, kot smo pričakovali in načrtovali. Med aktualnimi internimi vzroki za zaostajanje konvertibilnega izvoza so še vedno:

- občasno pomanjkanje nekaterih ferolegur,
- ozka grla pri termični obdelavi,
- nekompletno realizirana naročila.

Tudi klirinški izvoz v avgustu ni bil dosežen. Recesije se odražajo tudi na klirinškem področju, kamor smo načrtovali izvoz izdelkov višje stopnje predelave.

OSKRBA Z ENERGIJO

V avgustu je bila oskrba s primarnimi mediji razen mazuta in el. energije normalna. Manjša dobava mazuta ni vplivala na zastoje v proizvodnji, medtem ko je redukcija el. energije v TOZD Jeklarni zmanjšala proizvodnjo za okoli 600 ton. Vsi ostali porabniki v železarni pa so bili zadovoljivo oskrbljeni tako s primarno kot tudi s sekundarno energijo, s tem pa so vse energetske naprave obratovalne brez zastojev.

V avgustu je bilo dobavljeno:

— elektro energije	17.440.800 kWh
— zemeljskega plina	3.091.110 Nm ³
— mazuta	1.272.500 kg
— butan-propana	17.470 kg
— koksa	7.360 kg
— karbida	14.310 kg
— hladilne vode	1.066.166 m ³

Presevanje

Glas mladih bi se moral bolj slišati

ZSMS je družbenopolitična organizacija, ki združuje mlade od 14. do 27. leta. V to starostno kategorijo sodi precejšnje število delavcev naše železarne, zato je prav, da o mladih in njihovi organizaciji pišemo tudi na straneh Informativnega fužinarja. O programu mladinske organizacije in problematiki mladih smo se pogovarjali s predsednikom koordinacijskega sveta OO ZSMS Železarnne Ravne — Silvom Jašem.

»Kdo so člani mladinske organizacije v železarni in koliko jih je?«

»V Železarni Ravne je blizu 2000 mladih do 27. leta starosti. Okrog 900 jih plačuje članarino. Vendar je težko reči, koliko je v resnici članov posameznih osnovnih organizacij, saj plačujejo članarino tudi nekateri (sicer redki), ki po starosti niso več mladinci. Mogoče je zgrešeno reči, če plačuješ članarino, si mladinec, drugače ne. Tudi ni vedno merodajno, da je dober mladinec tisti, kdor hodi na sestanke. Marsikdo ne hodi na sestanke, pa je kljub temu dober mladinec, dober delavec. Drugače je tudi s tistimi, ki si ustvarijo družino. Za aktivno delo v mladinski organizaciji kratkoma nimajo več časa.«

»Gotovo je za članstvo v določeni organizaciji pomemben njen program. Kakšen je delovni program mladinske organizacije v Železarni Ravne?«

»Koordinacijski svet OO ZSM sprejme vsako leto program, ki ga pripravijo komisije za kulturno, športno, družbenoekonomsko, idejnopolitično, informativno dejavnost in prostovoljno delo. Program je usklajen z dejavnostjo občinske konference (ni je večje akcije v občini, pri kateri mladina železarne ne bi sodelovala), nanj pa se navezujejo tudi programi posameznih osnovnih organizacij. Pri nekaterih akcijah se mladi povezujejo s sindikatom, ki ima v tozdrnih animatorje za kulturo in rekreacijo. Sodelovali smo npr. na natečaju za literarno razmišljanje o Prežihju, še vedno pa spodbujamo mlade bralce, da bi tekmovali za Suhodolčanovo bralno značko.«

»Na problemsko-programski konferenci železarnske mladine v juniju si dejal, da mladi prehajate od načelnih opredelitev v konkretne akcije in da so sprejeti programi odraz interesov mladih. Kakšne so te konkretne akcije in kako se kažejo interesi mladih?«

»Mladi se v dejavnost mladinske organizacije vključujejo po svojih interesih. Tega zanima šport, drugega kultura ali kaj drugega. V zadnjem času doživlja pri nas velik razmah mladinsko prostovoljno delo. Doslej smo imeli v železarni dve akciji zbiranja starega železa, ki sta lepo uspeli, jeseni bomo uredili strugo reke Meže na območju železarne. Ustanovili bomo stalno mladinsko delovno brigado v železarni. Tako bodo imeli vsi mladi možnost sodelovati na delovnih akcijah, tudi tisti, ki v »pravo« brigado iz kakršnihkoli razlogov niso mogli iti.«

»Prav zaradi možnosti udeležbe in morda tudi z ekonomskega vidika so najbrž lokalne delovne akcije bolj primerne za današnji čas kot klasične mladinske delovne brigade, za katere mora biti zgrajeno naselje in urejena celotna preskrba?«

»Če samo tako gledaš, že. Ne smemo pa pozabiti, kolikšnega pomena so brigade za idejnopolitično in samoupravno oblikovanje mladih. Vendar lahko za brigade v Sloveniji trdimo,

da so tudi ekonomsko upravičene. Naša lokalna brigada bo nekakšna šola za brigadirje — priprava kadra za udeležbo na rednih MDA.«

»Sezona mladinskih delovnih akcij je poleti, ko odhajajo ljudje na dopust, tako da delovne organizacije s težavo zagotavljajo redno proizvodnjo. Meniš, da je prav odtegovati mlade, kvalificirane delavce iz proizvodnje, da delajo v brigadi nekvalificirana dela? Ali ne bi bilo bolj prav, da bi se delovnih akcij, ki trajajo tri tedne ali mesec dni, udeleževali dijaki in študenti, ki imajo ta čas počitnice?«

»Res je med brigadirji bolj malo študentov. Po drugi strani pa je udeležba na MDA nagrada mlademu delavcu za aktivnost v mladinski organizaciji. Menim, da odsotnost brigadirjev ne moti delovnega procesa v železarni, saj je bilo letos v brigadi vsega 23 ali 24 naših delavcev. Železarna mora po samoupravnem sporazumu prispevati sredstva za MDA. Če omogoči udeležbo mladincem, je to že vračunano v prispevek.«

Silvo Jaš

»Slovenska mladina je na svojem 11. kongresu lani veliko govorila o problematiki mladih, med drugim o zaposlovanju in pridobivanju stanovanj. Ali se s tovrstnimi problemi spopada tudi mladina Železarnne Ravne?«

»Zaposleni so do nezaposlenih brezbrizni. Tisti, ki so še v šolah, pa razmišljajo, ali bodo dobili zaposlitev in kje. Koordinacijski svet bi se moral bolj povezati s srednjo šolo TNPU. Vzpostavili smo že stike, a večjega zanimanja ni. Do zdaj je namreč železarna lahko zaposlila še vse študente. Vprašanje pa je, kako bo v prihodnje. Rešitve bomo morali iskati skupno s tistimi, ki so odgovorni za zaposlovanje.«

»V sedanjih razmerah je težko priti do stanovanja. Ne zato, ker stanovanj ne bi bilo, ampak, ker so draga. Problem čutijo zlasti mlade družine, saj ne morejo v kratkem zbrati denarja za soudeležbo in še za opremo stanovanja. Kako to občutijo mladi v Železarni Ravne?«

»Stanovanjsko vprašanje je za mlade delavce železarne zadovoljivo rešeno. Ni pa lagodno. Pravilnik je tak, da delavec ne more dobiti stanovanja takoj, ko se zaposli. Kredite sedaj mlad človek težko najame, ker mora že imeti denar za polg. Vendar naš pravilnik o stanovanjskih razmerjih določa, da je mogoče odložiti plačilo soudeležbe, pa tega ljudje ne vedo in ne izkoriščajo. Navadno pa je tako, da tisti, ki so člani kake organizacije, tudi mladinske, pridejo na sekretariat po priporočila za razne olajšave in jih

tudi dobijo, drugi pa so prepuščeni sami sebi, čeprav predvsem mladinski organizaciji ne bi smelo biti vseeno, kako živijo mladi, ne glede na to, ali se štejejo med člane ali ne.«

»Prevečkrat se samo dogovarjamo, premalokrat pa stvari uresničimo, ste dejali na konferenci železarnske mladine. Zakaj je tako? Kako se to ujema s prizadevanjem za gospodarsko stabilizacijo?«

»Med mladimi do tega ne bi smelo prihajati. Mlad človek je za akcijo. Koliko smo mladi v železarni prispevali k temu, da bi se manj dogovarjali in več delali, je težko reči — od sredine do sredine je to različno. Na žalost je naša skupna slabost, da več govorimo, kot je treba. Se pač bolj čuje tisti, ki veliko govori, kot tisti, ki molči in zaviha rokave.«

»Vendar ste v svoj program zapisali, da se boste borili za dvig produktivnosti. Kako to uresničujete?«

»Z bojem za višjo produktivnost bi rada ZSM prispevala svoj delež k stabilizaciji. Mladinci, ki se zavedajo položaja, skušajo s človeškim pristopom vplivati na tiste, ki slabo delajo, naj delajo bolje in prav. Na žalost sistem nagrajevanja ni vedno tak, da bi spodbujal k višji produktivnosti. Pogosto se zgodi, da mlajši dobijo za isto delo manj kot starejši. Včasih je to odvisno od tega, kako je kdo pri nadrejenem zapisan. Če je mlad človek revolucionaren, lahko dobi črno piko in to se odraža na OD.«

»Na problemsko-programski konferenci ste ugotovili, da osnovne organizacije premalo nastopajo z lastnimi stališči, da se glas mladih premalo sliši v samoupravnih organih in da bi morali biti bolj angažirani v drugih DPO, predvsem v sindikatu. Kaj nameravate storiti, da bi mladi postali bolj samoiniciativni in da ne bi čakali zgolj na glas »od zgoraj?«

»V Železarni Ravne so mladi dokaj dobro zastopani v vseh organih upravljanja, čeprav so še vrzeli. Je pa vprašanje, koliko si mlad človek upa povedati svoje mnenje in tvegati, da ga potolčejo. Mladi se prevečkrat izražajo z izrazjem partije in sindikata. Ne izražajo se kot mladi, ko nastopajo v javnosti. V njihovi govorici se kaže idejnopolitična osveščenost, izobraženost in akcijska usposobljenost. Če je predsednik osnovne organizacije polpismen, tudi drugi zapadejo v njegov način govorjenja ali pa se obrnejo v stran.

Glas mladih se premalo sliši tudi zato, ker nimajo dovolj izkušenj. Odvisno je tudi od tega, koliko so se samoupravno uveljavljali v času šolanja. Navadno bolj izobraženi zviška gledajo na mladinsko organizacijo, bi ji pa bili zelo potrebni. Treba bi jo bilo kadrovsko okrepiti. Na žalost večino tistih, ki jih mladinska organizacija pošlje na politično izobraževanje, pozneje pritegneta partija in sindikat. V resnici pa je mladini potrebna njuna pomoč. Odnosi med drugimi DPO in mladinsko organizacijo so na ravni delovne organizacije urejeni, na ravni osnovnih organizacij pa še prevečkrat ne. Za mlade v posameznih osnovnih organizacijah še posebej velja, da bi morali biti idejnopolitično bolj izobraženi in osveščeni, da bi lahko bolj samostojno nastopali.«

»Kako skrbite za tovrstno izobraževanje mladih v mladinski organizaciji?«

»Naši aktivisti se udeležujejo izobraževanja v političnih šolah. Vsako leto pripravimo seminar za mladinske aktiviste naše delovne organizacije in sozda Slovenske železarnne. Potrebni bi bilo še več srečanj mladih s predstavniki političnega in gospodarskega življenja, da bi bili bolj na tekočem z dogajanjem v naši družbi.«

»Mladinska organizacija v Sloveniji in Jugoslaviji se zavzema, da bi usmerila svoje dejavnosti k najpomembnejšim vprašanjem družbenega položaja organiziranosti in delovanja mladega rodu in da bi manifestativne akcije zamenjala s konkretnim delom za razvoj samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov. Kako ti kot predstavnik železarnske mladine gledaš na najbolj množično manifestativno akcijo jugoslovanske mladine — štafeto mladosti?«

»Nekateri menijo, da je štafeta mladosti s Titovo smrtjo izgubila pravi pomen in namen. Mislim, da je prav, če se nadaljuje, ker je postala edinstvena vez med mladimi Jugoslavije. Lahko pa bi zmanjšali stroške. Prve štafete so res tekle, zdaj pa v republikah tekmujejo, kdo bo imel dražje spremstvo. Stafeti naj bi povrnili prvotni pomen, zunanji blišči pa bi lahko odpadel.«

»V krajih po Jugoslaviji mladi na različne načine izražajo svojo pripadnost Titovim idejam in revoluciji. Tudi z gradnjo spomenikov in parkov in skrbjo zanje. Kako pa pri nas?«

»Mladina železarnne Ravne je predlagala, da bi na Ravnah uredili park z 88 drevesi. Kot kaže, je zdaj ta ideja že nekoliko zastarela. Bolj živo pa je pri nas ohranjanje tradicij NOB. Naše osnovne organizacije so prevzele skrb za posamezne spomenike in spominske plošče v občini, mladi sodelujemo na srečanjih borcev in mladine Slovenskih železarn, in ko ne bo več aktivov Zveze borcev, bomo ta srečanja organizirali mi.«

»Je mladina v železarni dobro organizirana za skupne akcije?«

»Mislim, da je. Koordinacijski svet povezuje 26 osnovnih organizacij v naši delovni organizaciji; dokaj dobro smo povezani z dislociranimi tozdi, s TRO, Armaturami in Kovinarstvom, medtem ko z Bratstvom sodelujemo bolj na daljavo. Povezani smo z mladinskimi organizacijami v okviru tozda (obstaja svet ZSM SOZD Slovenske železarnne), sodelujemo pa tudi z mladimi v Rudnikih svinca in pilnici Mežica, v TAM, Kidričevem, Mariborski livarni in da ne pozabim vsakoletnih prirsčnih srečanj z našimi graničarji na karavli Sonjak.«

»Si predsednik koordinacijskega sveta OO ZSMS Železarnne Ravne in hkrati delavec v tozdu Jeklovilarna. Kako usklajuješ svoje poklicno delo in funkcijo?«

»Mesto predsednika koordinacijskega sveta je volontersko. Pred leti je bila možnost, da bi bila ta funkcija profesionalna, zdaj ne več, čeprav bi bilo v določenem smislu bolj tako. Železarna je velika in ne maram drobtinčaste politike. Vendar gre tudi tako. V tozdu imajo razumevanje in mi dovolijo odsotnost, kadar je potrebna. Sicer pa deluje v koordinacijskem svetu predsedstvo. Pomagata mi sekretar in podpredsenik, posamezna področja dejavnosti pa vodijo vodje komisij. Je pa le tako, da je največje breme na ramah predsednika.«

»Urejaš tudi glasilo Mladi fužinar, ki izhaja vsak mesec kot priloga Informativnega fužinarja. Mladina železarnne ima edinstven položaj v naši občini in menda tudi v regiji, saj lahko redno obvešča javnost o svojem delu in problemih.«

»Naša mladina premalo izkorišča to možnost. Vse premalo se oglašajo mladi iz tozdov. Mladi fužinar ima le ozek krog sodelavcev, pa bi ga bilo lažje urejati, če bi jih bilo več. Vendar, četudi pišejo o dejavnosti mladih le trije, štiri, je cilj vendarle dosežen: kdor hoče biti obveščen, je lahko.«

»Tovariš Jaš, hvala za pogovor!«

Mojca Potočnik

KAZALCI REZULTATOV DELA ZA ŽELEZARNO RAVNE OD 1. 1. DO 30. 6. 1983

1	2 DOSEŽENO 1982	3 P L A N 1983	4 DOSEŽENO 1983	4 : 2	4 : 3
DOHODEK NA DELAVCA	263.599,00	340.833,50	358.643,46	136,1	105,3
DOHODEK V PRIMERJAVI S POPREČNO UPORABLJENIMI SREDSTVI	11,22	19,50	9,93	88,5	50,9
ČISTI DOHODEK NA DELAVCA	171.098,00	222.865,00	222.722,47	130,2	99,9
AKUMULACIJA V PRIMERJAVI Z DOHODKI	15,97	18,61	16,40	102,7	88,1
AKUMULACIJA V PRIMERJAVI S ČISTIM DOHODKOM	24,60	28,44	26,41	107,4	92,9
AKUMULACIJA V PRIMERJAVI S POPREČNO UPORABLJENIMI SREDSTVI	1,79	3,63	1,63	91,1	44,9
OSEBNI DOHODEK IN SREDSTVA ZA SKUPNO PORABO NA DELAVCA	23.358,00	27.752,58	28.568,46	122,3	102,9
ČISTI OSEBNI DOHODEK NA DELAVCA	14.272,00	16.672,25	17.641,15	123,6	105,8
IZLOČANJE IZ OSEBNEGA DOHODKA NA DELAVCA	5.158,00	6.735,92	7.026,42	136,2	104,3
IZLOČANJE IZ DOHODKA NA DELAVCA	59.540,00	84.528,00	100.793,17	169,3	119,2
AKUMULACIJA Z AM. V PRIMERJAVI S POPREČNO UPORAB. SREDSTVI	4,41	8,33	4,02	91,2	48,3
POPREČNO UPORABLJENA SREDSTVA NA DELAVCA	2.350.267,00	3.492.966,00	3.611.765,36	153,7	103,4
CELOTNI PRIHODEK GLEDE NA UPORABLJENA SREDSTVA	1,27	1,27	1,26	99,2	99,2
CELOTNI PRIHODEK GLEDE NA POPREČNO UPORAB. OBRATNA SREDSTVA	0,82	1,31	0,93	113,4	71,0
IZGUBA NA DELAVCA	0,00	0,00	0,00	0,0	
SREDSTVA ZA REPRODUKCIJO V PRIMERJAVI S POPR. UPORAB. SREDSTVI	4,41	0,00	4,02	91,2	
ODPLAČILA ZA INVESTICIJSKE KREDITE V PRIM. SREDSTVI ZA REPROD.	46,56	0,00	59,89	128,6	

KAZALCI PO 140. ČLENU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU IN ODLOKA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA (UR. LIST SFRJ ŠT. 8/78)

Kaj zavira enakomerno odpremo

Neenakomerna odprema je že dolgoletna praksa v železarni. Poleg tehničnih problemov, ki jih povzročajo, ogrožajo v zadnjem času tudi likvidnost. Finančni odbor ugotavlja, da utegnejo biti zaradi zakasnelih plačil težave pri izplačevanju osebnih dohodkov, če bi se neenakomerna odprema še povečevala. Deformacije nastopijo tudi pri četrletnih periodičnih obračunih, s katerimi izkazuje železarna družbi dosežene re-

zultate. Zaradi poznega plačevanja izstavljenih računov se kaže poslovni rezultat slabši, kot je dejansko. Plačana realizacija je seveda sorazmerna z gibanjem odpreme.

Podatki iz 2. četrletja so zgovorni. V zadnjih desetih dneh je bilo odpremljeno 89% izdelkov. Julija in avgusta je bilo stanje nekoliko boljše. Za ilustracijo navajamo količine dekadne odpreme v špediciji.

ANALIZA DEKADNE DOPREME V ŠPEDICIJI

Avgust 1983	(v tonah)		
	1. 8.—10. 8.	10. 8.—20. 8.	20. 8.—31. 8.
JEKLOLIVARNA	168	185	302
VALJARNA	1681	2088	2182
KOVACNICA	517	471	816
JEKLOVLEK	210	142	269
VZMETARNA	106	150	158
STROJI IN DELI	29	217	453
ORODJARNA	9	2	17
INDUSTRIJSKI NOZI	6	7	47
PNEVMATICNI STROJI	2	6	18

Opomba: Avgust je počitniški mesec, zato je proizvodnja nižja. Ni popolnoma jasno, kako to vpliva na odpremo.

Likvidnost pesti celotno železarno, tehnične težave pa nastajajo predvsem v špediciji. Vodja, tov. Jakob Konič, je povedal, da si prizadevajo dopremljene izdelke čimprej odposlati naročnikom. Konice ob koncu meseca rešujejo z nočnimi izmenami in z nadurami. Včasih jim težave povzročajo neustrezna

prevozna sredstva, t. j. pomanjkanje zaprtih vagonov. Izrazil je mnenje, da bi denar pritekel prej, če bi mesec zaključili s 25. in želijo, da bi tozdi enakomerno dopremljali izdelke.

Po pregledu avgustovske odpreme smo obiskali vodstva tozdov z najbolj neugodno strukturo po dekadah. Iz-

stopajo tozdi mehanske obdelave, medtem ko metalurški tozdi odpremljajo bolj enakomerno. Vprašali smo za objektivne in subjektivne vzroke in za načine odpravljanja takšnega stanja.

JEKLOLIVARNI BI POMAGALA SPECIALIZACIJA

Po mnenju ravnatelja Jožeta Matiča bi v Jeklolivarni lahko enakomerno delali in odpremljali, ko bi izdelovali eno kvaliteto, za katero bi bila potrebna ena vrsta termične obdelave, in ko bi bila vsa čistilnica enakomerno založena.

Njihov proizvodni asortiment je zelo raznovrsten. Nekatere vrste izdelkov morajo iti skozi trikratno termično obdelavo. Nabirati se mora vsaj 20 ton takega materiala, da založijo peč. Od litja do odpreme preteče tudi do štiri tedne. Kopicijo se zaloge.

Odpremo bi lahko kljub temu enakomerno razporedili, ko bi imeli vedno na razpolago material, kakršnega potrebujejo. Motnje v proizvodnji nastajajo zaradi občasnega pomanjkanja ferolegur, izpada dogovorjenih, planiranih šarž, predvsem pa zaradi nekvalitetne litine, kar pride do izraza pogosto šele pri končni kontroli izdelkov — namesto da bi jih odpremljali, jih je treba še dodatno termično obdelovati.

Težave imajo tudi zaradi starih, izrabljenih strojev v strojni kaluparnici. Če v tem oddelku naredijo manj, kot določa plan, »pritisnejo« v drugih obratih, to pa povzročajo neenakomerno proizvodnjo.

Poseben problem so urgence in izsiljevanje krajših dobavnih rokov, kar povzroča zmedo v dnevnem in tedenskem planiranju proizvodnje.

V zadnjem času so kupci zelo zahtevni glede kvalitete izdelkov. Pogosto se

Remont gasilske avtocisterne

zgodí, da mora material, pripravljen za odpremo, še na dodatno obdelavo. V tozdu so že ustanovili komisijo, ki bo skrbelo za kvaliteto proizvodnje. Pozivajo tudi Jeklarno, naj skrbi za izdelavo kakovostne litine. Slaba kakovost razen neenakomerne odpreme povzroča tudi dodatne stroške.

K enakomernejši odpremi pa bi jim, kakor je dejal ravnatelj Matitz, največ pripomogla specializacija proizvodnje. Da bi jo dosegli, bi se morali z jugoslovanskimi livarnami dogovoriti za primerno delitev dela. To pa je težko izvedljivo, saj se menda še znotraj sozda o tem težko sporazumevamo.

ŽELEZNA SRAJCA STROJEV IN DELOV

Ravnatelj **Jože Potočnik** je povedal, da je strpanost odpreme ob koncu meseca pri njih že ustaljena navada. Mesečni plan sestavljajo v začetku meseca. Zeliyo, da je napet, zato morajo proti koncu meseca vedno stisniti, da dokončajo vse, kar se da odpremiti. V mesecu, ki končuje kvartal, se še bolj

mi ga bodo preizkusili Industrijski noži.»

ORODJARNA NI KRITIČNA

Orodjarna namenja 60 odstotkov proizvodnje domačim tozdom, zato nima posebno veliko odpreme za zunanje kupce in tudi ne kopičijo zaloga na špediciji.

Teže je bilo, je povedal delovodja **Maks Haber**, dokler so jim razrezovali material v Strojih in delih. Zdaj imajo lastno žago, pred kratkim so dobili nov dvovretenski rezkalni stroj, tudi materiala imajo dovolj na zalogi, tako da lahko redno delajo in izdelke sproti odpremljajo.

Vendar pa tudi za Orodjarno velja, da je imela doslej največ odpreme v zadnjih tretjinah meseca.

INDUSTRIJSKI NOŽI — NESTRPNI NAROČNIKI

Ravnatelj tozda **Alojz Knez** je povedal, da je glavni razlog za neenakomerno odpremo t. i. vroča lista, ko že

KAJ SMO OPRAVILI POSLOVNO NA TUJEM

Jože Geršak, član poslovnega odbora, je bil od 19. do 25. junija in 2. do 9. julija na službenem potovanju v Sovjetski Zvezi, kjer se je dogovarjal o pogodbah za prodajo valjev, industrijskih nožev in stiskalnic ter podpisal pogodbo za dobavo 60 t niklja.

Ivana Klančnik, tozda Komerciala, in **Alojz Knez**, tozda Industrijski noži, sta bila od 5. do 8. julija na obisku pri firmi Fassbender v ZRN, kjer sta podpisala pogodbo za prodajo nožev za papir ter se pogovarjala o dosedanjem in nadaljnjem sodelovanju.

Tovariš Vladimir Mak je s sindikalno delegacijo SOZD Slovenske železarne obiskal Moskvo in Volgograd. V Moskvi so se pogovarjali s predstavniki CK sindikata. Večji del obiska so namenili ogledu metalurškega kombinata »Rdeči oktober« in pogovorom s sindikalnimi delavci v Volgogradu.

Andrej Skutnik, tozda Komerciala, je potoval v München, kjer je skupaj s predstavniki Gorenja Muta sklenil pogodbo za dobavo 150 t grafitnih elektrod. 70 t je za Železarno Ravne, s čimer bo Gorenje Muta pokrilo devizno participacijo za naslednje leto.

Franc Fajmut, **Jože Golob**, **Drago Pečnik** in **Štefan Vovk**, vsi tozda TRO, so si ogledali lesni sejem v Celovcu in se seznanili z novostmi pri lesnopredelovalnih orodjih in strojih.

Ivan Pungartnik, **Koloman Vrečič**, tozda Kovačnica, ter **Anton Štinjek** in **Dušan Vodeb**, tozda PII, so si 19. septembra v firmi Stahlwerk VEW v Kapfenbergu (Avstrija) ogledali termično obdelavo po kovanju na kovaškem stroju in nov obrat s kovaškim strojem ter 31,5 tonsko stiskalnico. Posneli so celotno kovaško linijo, kar bo koristilo pri reševanju problemov termične obdelave v kovačnici.

(Vir: potna poročila)

potrdijo. Razumljivo je, da na začetku naslednjega meseca nimajo veliko odpreme. In tako se nadaljuje.

Ni pa objektivnega vzroka za tak način proizvodnje in odpreme. Nekoliko vpliva način proizvodnje — pri stiskalnicah so dolgi proizvodni ciklusi. Največ stiskalnic odpremiti konec meseca.

Res je tudi, da prevzemalci prihajajo po petindvajsetem. Ampak njih naročijo takrat, ko je dovolj materiala. Če bi bil material pripravljen, bi prihajali tudi prej.

Edini pravi izhod iz tega položaja je, po mnenju ravnatelja, v bolj kvalitetnem, objektivnem planiranju. »Dokler planiramo, na roko, se to ne bo spremenilo. Enakomernejšo proizvodnjo bomo imeli, ko bomo sestavljali mesečne plane s pomočjo računalnika. Pripravljamo projekt »kapos«, ki bo začel delovati čez dve leti. Pred na-

lijo naročniki dobiti izdelke hitreje. Če se ozirajo na njihove želje, prihaja do sekanja proizvodnje, kar potiska dokončevanje izdelkov proti koncu meseca. Meni, da bi se morali dogovarjati za razumne roke in se jih potem držati. Kratki, a neizpolnjeni roki povzročajo namreč še več težav, posebno pri tujih kupcih. Industrijski noži planirajo 60 % izvoza na zahodno tržišče. Praviloma delajo v začetku meseca za izvoz, kar se pozna pri manjši tonaži v prvi dekadi. V te izdelke je vloženo več dela, zato vrednostno ni takšnih nesorazmerij, kot se izraža v tonaži, ki jo lovijo na koncu meseca.

Odvisni so tudi od kooperacije (Strojiv in delov, Orodjarne), ki pa dela podobno. Julija in avgusta sta bila dva stroja v remontu. SGV se je potrudil, toda vseeno je bil precejšen izpad proizvodnje.

Šopek v travi

Veliko časa, ki bi ga lahko uporabili za direktno predelavo nožev, jim odvzema priprava kompond gredic. Na sploh priprava materiala seka proizvodnjo.

DOLG CIKLUS PROIZVODNJE V PNEVMATIČNIH STROJIH

Namestnik ravnatelja **Franc Sisernik** je dejal, da kasni dobava vložnega materiala, predvsem odlitkov. Za uspešno proizvodnjo je potrebno kompletno število sestavnih delov, pozicijsko in številčno. Značilnost postopka je širok asortiment izdelkov z maloserijsko in dalj časa trajajočo proizvodnjo. Dodatne težave povzročajo okvare na ključnih agregatih, odpravljanje le-teh poteka prepočasi. V ciklus proizvodnje se vključuje tudi vse osvajanje novih izdelkov ter pripomočkov, ker razvojna služba nima potrebnih delovnih sredstev, kar ni posebej planirano. Močno jih omejujejo neustrezni prostori. Ob-

stoječa skladišča niso primerna za njihove izdelke. Lasten strojni park mnogokrat posojajo drugim tozdom, čeprav bi ga potrebovali sami. Tov. Sisernik meni, da se subjektivni razlogi kažejo pri počasnem in nekvalitetnem odpravljanju zastojev in okvar. Mnogo bolj bi se morali potruditi pri dobavi sestavnih delov in drugega vložnega materiala. Dobavo trde kovine iz Titovih Užic, ki jim predstavlja četrtno proizvodnje na konec meseca, bodo ustrezno razrešili prihodnje leto, ko bodo trdo kovino začeli izdelovati na Prevaljah.

V tozdh različno gledajo na reševanje problema neenakomerne odpreme. Vendar na splošno še vedno zasledujejo samo izpolnjevanje plana. Neenakomerna odprema, ki ob splošni nelikvidnosti postaja problem, oziroma njeno razreševanje bi moralo bolj prodrati v zavest tozdom in njihovih vodstev.

Mojca Potočnik
Marko Vrečič

ROBOT ČAKA NA DELO

Višek avtomatizacije, ki ga premore naša železarna, je robot, ki ga je letos poleti kupila Jeklolivarna od švedske firme Asee za 6.500.000 dinarjev.

Robotova pot do njegovega mesta v čistilnico je (bila) dolga. Najprej so si naši strokovnjaki ogledali delo robotov v preizkusnem centru na Dunaju, nakar so izdelali projekt delovnega mesta zanj v čistilnici in se s firmo pogodili za nakup. Na uvozno dovoljenje je bilo treba čakati več kot leto dni.

Končno se je robot prve dni julija znašel v železarni. Name-

stili so ga v elektro delavnici in ga kmalu dali v pogon. Naučili so ga, kako mora prijati steklenico, jo ponesti h kozarcu in naliti pijačo, tako, da se ne poliva. Malo je bila to paša za oči prvih radovednežev, malo pa praktičen prikaz, kako je mogoče robota naučiti delovnih operacij in kako si jih zapomni (v »glavi« ima kasetni spomin). Predstavniki Asee je naučil ravnati z robotom strokovnjake ETS, ki ga bodo vzdrževali, ti pa so svoje znanje prenesli na livarje, ki bodo robotu stregli na delovnem mestu.

Čeprav so se v Jeklolivarni na robota že dolgo pripravljali, jih je njegov prihod, kot kaže, presenetil, saj mu še niso pripravili delovnega mesta. Ravnatelj Jože Matitz bi povedal, da opreme niso mogli naročiti prej, da so dobili letošnji investicijski načrt, ta pa je bil izdelan v začetku julija. Robot bi bil moral začeti delati konec avgusta ali v začetku septembra, zdaj pa kaže, da ga bodo mogli vključiti v proizvodnjo šele novembra. Ker garancijska doba robotu teče že od prvega zagona, se vsi trudijo, da bi montažna dela kar se da hitro dokončali. Delovno mesto mu pripravljajo Gradis, Instalater in toz ETS.

Nekateri dvomijo, da bo robot dobro delal v čistilnici, kjer je slab zrak in veliko prahu, elektronika pa je občutljiva. Vendar so projektanti mislili na to. Robot bo delal v zaprtem prostoru, nekakšnem kovinskem šotoru, železni prah bo sproti vsrkavala odpraševalna naprava, razen tega pa bo »glava« robota, t. j. omara z elektronskimi vezji, stala v posebni kabini, kjer bo zaščitena pred škodljivimi vplivi.

Če bomo imeli v tem primeru z odpraševalnimi napravami več sreče kot doslej v naši železarni, potem se za zdravje robota in

njegovo produktivnost ni bati. Res je namreč, da pomeni tako delovno mesto, kot so ga namenili robotu naši strokovnjaki, za tovrstne naprave novost, zato so se proizvajalci že zanimali za odkup tega projekta. Doslej so robote uporabljali največ v avtomobilski industriji in sploh za dela ob tekočem traku, kajti najboljše so se izkazali pri serijskih delih, kjer se ponavljajo enolični gibi, utrujajoči za človeka.

Čeprav imajo v Jeklolivarni zelo pestro proizvodnjo, ulitki so različni tako po velikosti kot po obliki, pa menijo, da bodo robota vseeno lahko dobro izrabili. Podajal bo ulitke, težke do 60 kg, petim strojem, postavljenim okoli sebe, da bodo opravili na njih standardna dela čiščenja (rezanje, brušenje...). Ne bo pa robot odkrival napak, ki nastajajo pri litju. Izbira ulitkov bo stvar tehnologa ali delavca, ki bo robotu dajal delo.

Kako se bo robot v čistilnici izkazal, bomo lahko pisali čez nekaj mesecev, ko bodo že imeli izkušnje z njim. Nedvomno pa je (bo) to velika pridobitev za delavce Jeklolivarne in celotne železarne, saj gotovo ne bo zadnji.

Moja Potočnik

negi na tem področju, dokončne rešitve teh problemov pa še nismo dočkali. Po zastavljenih načrtih smemo upati, da bo železarna rešila probleme onesnaževanja v naslednjih petih letih.

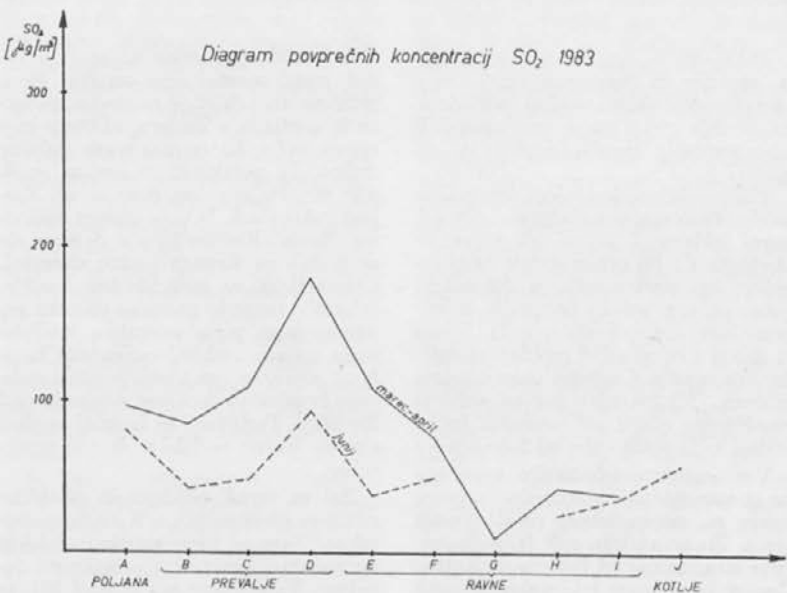
V tem prispevku si bomo ogledali, kaj je bilo že do sedaj storjenega v železarni Ravne v prid zmanjšanju ekološkega onesnaževanja, kakšno je trenutno stanje in kaj nam je še storiti.

Letos smo v službi za kemijo in kemijske raziskave v sodelovanju s službo varstva pri delu in varstva okolja ponovno začeli meriti onesnaženost ozračja. Po ekološkem programu Železarne Ravne, ki obsega štiri stopnje ukrepov, smo do zadnje stopnje popolnega očiščenja ozračja, vod in odpadkov — kar naj bi dosegli v letu 1985 — v precejšnjem zaostanku. Največ je bilo storjenega na področju varstva zraka: — z odpravo generatorskega plina in z zamenjavo plina s kvalitetnejšimi gorivi smo skorajda do maksimuma izboljšali stanje onesnaženosti ozračja z žveplovim dioksidom (SO₂). Glede onesnaženja ozračja s prahom pa se zavedamo, da s postavitvijo filtrov v novi jeklarni zelenega cilja nismo v celoti dosegli, pač pa se nadajamo uspešnih rezultatov ob pogonu filtrov za jeklarno I, ki naj bi pričeli

meritve smo opravili leta 1982, ko smo v poletnih mesecih (od aprila do julija) sledili onesnaženosti ozračja na štirih straneh doline od Prevalj do Raven, poleg tega pa še na štirih drugih, za onesnaženje celotne doline markantnih točkah. Od zadnjih meritev pa do letošnjih je torej preteklo že dobrih deset let.

Program sedanjih meritev obsega ugotavljanje imisijskih koncentracij žveplovega dioksida (SO₂), količine prahu oziroma trdnih delcev (TD) v zraku in kemijsko sestavo tega prahu. Zaradi pomembnosti določujemo le naslednje elemente: železo, magnezij, mangan, silicij, svinec in cink. Določitve omenjenih parametrov potekajo v štirih različnih enomesečnih terminih v vseh letnih časih, opravljamo pa jih na desetih mernih mestih:

- A — Poljana (gostišče)
- B — Prevalje (otroški vrtec)
- C — Prevalje (kmetijska krduga)
- D — Prevalje (Pod gonjami)
- E — Ravne (uprava Gradisa)
- F — Ravne (stavba DTK)
- G — Ravne (Stražišče — nad železarno)
- H — Ravne (občina)
- I — Ravne (Javornik)
- J — Kotlje (v središču vasi)

z obratovanjem že to leto. Nad 90% celotne količine prahu, tega oranžnorangevega dima, ki je za Ravne tako značilen, naj bi ostalo v filtrirnih vrečah.

Na področju varstva voda smo v fazi projektiranja čistilne naprave, ki bi naj očistila Mežo mehanskih delcev in oljnih oziroma maščobnih sestavin, ki se po kanalih iztekajo vanjo. Ta projekt naj bi bil dokončan v treh letih. V SKR sicer redno analiziramo železarniške odpadne vode in tako sledimo stopnji onesnaženosti Meže od nje vstopa v tovarno do izteka. Rezultati teh analiz bodo tudi koristili pri preizkušnji čistilne naprave.

Tudi na področju zbiranja trdnih odpadkov ne spimo: pravilnik o zbiranju in odlaganju odpadkov naj bi bil do letošnje jeseni že nared, sprejeli naj bi ga in se tudi po njem ravnali.

Zadnja faza ekološkega programa Železarne Ravne (obdobje 1980—1985) pa seveda zavzema tudi nabavo in zagon avtomatske ekološke kontrole za vsa področja, česar pa zagotovo zaradi težavnih gospodarskih razmer in manjkajoče opereme iz uvoza ne bomo mogli uresničiti.

Kakšno pa je trenutno stanje ozračja okrog naše železarne? — Na to vprašanje smo hoteli odgovoriti z letošnjimi meritvami ozračja na območju od Poljane do Kotelj. Zadnje tovrstne

V prvem merilnem obdobju marca in aprila smo ujeli konec kurilne sezone, drugo merilno obdobje je bilo junija, sledile bodo meritve v septembru in decembru, ko bo zopet višek kurilne sezone. Po preteku vseh štirih merilnih obdobji bo možno podrobneje obdelati rezultate meritev, jih primerjati z onimi pred enajstimi leti in tako skleniti realne ocene sprememb o onesnaženosti ozračja v naši dolini.

Preden si približe pogledamo rezultate prvih letošnjih meritev, se spomnimo važnejših tehnoloških sprememb in postavitve raznih čistilnih naprav, ki so bile vpeljane oziroma nameščene v obdobju zadnjih desetih let in imajo bistven vpliv na emisijo nečistoč v naši dolini:

1973—74 — ukinili smo plinske generatorje (s tem smo v znatni meri zmanjšali emisijo SO₂). Od takrat dalje tudi stalno zmanjšujemo porabo goriv za večjo vsebnostjo gorljivega žvepla (mazut nadomeščamo z zemeljskim plinom).

1974 — sredi leta je pričela obratovati odpraševalna naprava v jeklarni II (ki žal redko in slabo deluje)

1978 — v topilnici svina v Žerjavu so namestili intenzivne filtre za prah (in s tem občutno zmanjšali emisijo svina in ostalega prahu po dolini)

Kakšen zrak dihamo?

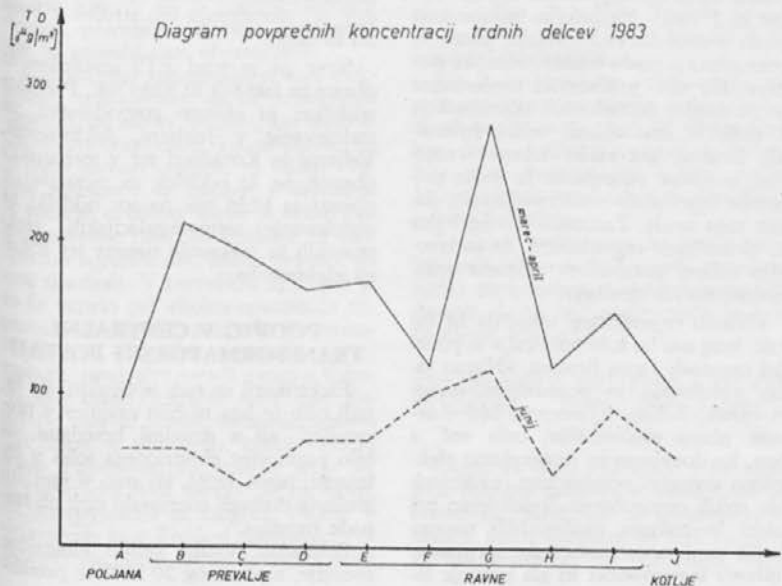
PRIZADEVANJA ŽELEZARNE RAVNE NA PODROČJU VARSTVA OKOLJA

Vprašanja onesnaženosti človekovega okolja sodijo med današnje najresnejše probleme človeštva. Hitri tehnološki razvoj je prinesel s seboj številne neljubne posledice onesnaženosti ozračja in voda, v nekaterih evropskih deželah so ti problemi prerasli že v prave ekološke katastrofe: na stotine jezer v severnih deželah Evrope je mrtvih, kisel dež — posledica vse večjih količin SO₂ v atmosferi — grozi z uničenjem gozdom srednje Evrope, zaradi uničenih podtalnic bodo vse večji problemi pri preskrbi s pitno vodo...

Današnji človek stoji pred veliko odgovornostjo: bodočim rodovom moramo ohraniti pogoje za zdravo rast!

Ekološki problemi pa niso le v visoko razvitih industrijskih deželah, tudi pri nas jih imamo precej. V letu 1982 smo v Sloveniji zabeležili precej primerov zastrupitve rib v rekah, tudi v Meži nekajkrat. Primer »doline smrti« v Žerjavu najdemo že v vsaki reviji ali knjigi z ekološko problematiko.

Tudi v naši železarni se že dobrih petnajst let ukvarjamo s problematiko varstva okolja. Veliko je bilo že storje-

KONCENTRACIJE ŽVEPLOVEGA DIOKSIDA (SO₂) IN PRAHU NA DESETIH
MESTIH V ODOBJU MAREC - APRIL IN JUNIJ 1983

Oznaka	Merno mesto	Vrednosti	marec-april		junij	
			SO ₂ μg/m ³	Prah μg/m ³	SO ₂ μg/m ³	Prah μg/m ³
A	POLJANA	poopr.	86	96	89	63
		max.	296	271	159	108
		min.	11	0	42	41
B	PREVALJE OTROŠKI VTEC	poopr.	85	212	43	64
		max.	187	504	67	110
		min.	0	95	24	14
C	PREVALJE KMET. ZADRUGA	poopr.	108	193	49	40
		max.	243	385	121	64
		min.	27	33	25	13
D	PREVALJE POD GONJAMI	poopr.	179	169	95	70
		max.	334	397	273	143
		min.	90	27	48	23
E	RAVNE GRADIS	poopr.	107	174	39	69
		max.	200	278	73	103
		min.	23	107	21	17
F	RAVNE DTK	poopr.	76	218	51	99
		max.	215	310	145	204
		min.	0	0	25	53
G	RAVNE STRAZIŠČE	poopr.	19	275	-	117
		max.	61	883	-	247
		min.	0	95	-	39
H	RAVNE OBČINA	poopr.	62	119	26	48
		max.	108	214	64	100
		min.	0	48	10	13
I	RAVNE JAVORSKI	poopr.	37	156	17	90
		max.	129	343	95	164
		min.	0	32	20	38
J	KOTLJE	poopr.	-	103	58	60
		max.	-	286	94	123
		min.	-	0	28	24
Skupno povpr.		poopr.	82	162	53	72
		max.	334	583	275	247
		min.	0	0	48	13

1973—80 — zgradili smo toplovodno omrežje za ogrevanje mesta (in s tem odpravili skoraj v celoti individualna kurišča, tako pa znatno zmanjšali onesnaževanje ozračja z SO₂ in dimom).

1983 — konec letošnjega leta naj bi začela obratovati nova odpraševalna naprava jeklarne I — od nje si veliko obetamo. Če bo odpraševanje tako uspešno, kot nam zagotavlja dobavitelj, bomo po tem vzorcu preuredili še odpraševalno napravo jeklarne II. S tem bi skoraj v celoti rešili problem onesnaževanja ozračja s trdnimi delci oziroma prahom. (Mimogrede: dnevna količina emitiranega prahu pri normalni proizvodnji jekla znaša sedaj od 5 do 6 ton.)

Vse omenjene tehnološke spremembe in nameščene odpraševalne naprave imajo na onesnaženost ozračja velik vpliv. To potrjujejo tudi letošnje meritve na območju od Poljane do Kotelj. Čeprav je za nami šele polovica meritev, lahko že iz dosedanjih rezultatov vidimo vplive omenjenih sprememb in sklepamo, kaj nam je še storiti iz očiščenja ozračja v prihodnje.

Iz tabele podatkov, kjer podajamo srednje, maksimalne in minimalne vrednosti rezultatov na desetih mernih mestih, povzemamo naslednje zaključke:

Zveplov dioksid — SO₂

Diagram poprečnih koncentracij žveplovega dioksida nam kaže maksimum krivulje na Prevaljah Pod gonjami in minimum v Kotljah. Ravne so se, kar zadeva SO₂, znatno »poboljšale«, saj so koncentracije SO₂ na vseh mernih mestih znatno pod dovoljeno mejo 300 μg/m³. Če iz dobljenih rezultatov izračunamo srednje vrednosti vseh mernih mest v posameznih krajih, dobimo naslednje:

Kraj	marec-april 83	junij 83
Poljana	96	80
Prevalje	124	58
Ravne	54	38
Kotlje	—	58

Najslabše je stanje onesnaženosti zraka z SO₂ v času kurilne sezone na Prevaljah. To opažanje krajanov potrjujejo tudi opravljene meritve. Individu-

alna kurišča (centralne kurjave) v veliki meri onesnažujejo ozračje, temu prispeva svoj delež še ravenska železarna in topilnica v Žerjavu, ki imata precejšen vpliv na onesnaženost celotne doline. To potrjujejo že analize prejšnjih let. Poljana ima prav zaradi Žerjave tako visok SO₂ — enkrat višjega kot Ravne. Razveseljivo je dejstvo, da se je SO₂ na Ravnah znatno zmanjšalo. Odpravljena so individualna kurišča, železarna namesto premoga oziroma generatorskega plina uporablja kvalitetnejša goriva z nizkimi vsebnostmi žvepla — posledica vsega tega je nizka vsebnost žveplovega dioksida v ozračju nad Ravnam. Prebivalci in lastniki gozdov okolice Raven se lahko ob tem razveselijo.

Zal so zaradi objektivnih okoliščin nekatere meritve SO₂ v Kotljah neuporabne. Zato za prvo merilno obdobje ne moremo postreči z natančnimi rezultati. Vidno pa je, da je vdor SO₂ iz Žerjave v Kotlje še vedno stalno prisoten (junija je znašala poprečna koncentracija SO₂ 58 μg/m³). Isto velja tudi za Poljano, ki je v juniju imela celo najvišjo vrednost 80 μg SO₂/m³.

Vpliv individualnih kurišč na vsebnost SO₂ v ozračju je torej močno zanašen. Maksimalna koncentracija SO₂ je v kurilni sezoni znašala 334 μg/m³, in sicer Pod gonjami na Prevaljah. Če se bomo hoteli znebiti onesnaženja z žveplovim dioksidom, bomo morali zamenjati sedanja goriva s kvalitetnejšimi. Večina individualnih kurišč sedaj uporablja velenjski lignit, ki vsebuje okrog 2,5 % gortljivega žvepla. Pri zgorevanju ene tone velenjskega lignita se v ozračje sprosti 50 kg SO₂. Zamenjava lignita z zemeljskim plinom je idealna rešitev onesnaženja. Pri enaki množini potrebne toplote nam daje zemeljski plin 750-krat manjšo količino SO₂ kot pa lignit. (Primer: pri zgorevanju 10 ton lignita nastane 500 kg SO₂; enako množino toplote lahko dobimo tudi iz 3300 m³ zemeljskega plina, pri čemer pa bi ob zgorevanju nastalo le 0,66 kg SO₂.)

Letošnjo jesen bodo na Prevaljah že pričeli kuriti v centralnih pečeh blokov in nekaterih poslovnih stavbah z zemeljskim plinom. Zimske meritve onesnaženosti ozračja naj bi že pokazale delne izboljšave zaradi prehoda na kvalitetnejše gorivo.

Onesnaženost ozračja s prahom oziroma trdnimi delci

Ekološke meritve vsebujejo tudi določevanje količine in sestave prahu v ozračju. Zakonsko dovoljena meja (MDK — maksimalno dopustna koncentracija) za onesnaženost ozračja s prahom znaša 150 μg/m³. Iz tabele in iz diagrama je razvidno, da so količine prahu v kurilni sezoni mnogo višje od junijskih vrednosti. Poprečna vrednost vseh postaj znaša v marcu—aprilu 83 kar 162 μg/m³, v junijskem obdobju pa le 72 μg/m³. Razumljivo je, da je maksimum krivulje na postaji G — merno mesto Ravne — Stražišče, na severni strani železarne, minimum krivulje pa sta na Poljani in v Kotljah. Srednje vrednosti koncentracij prahu po krajih pa so naslednje:

Kraj	marec-april	junij
	μg/m ³	μg/m ³
Poljana	96	63
Prevalje	191	58
Ravne	168	85
Kotlje	103	60

Na Ravnah in Prevaljah smo pomladni vdihavali torej prekomerno onesnažen zrak. V poletnem času pa se onesnaženost znatno zmanjša, v vseh krajih je skorajda enakomerna. Najnižja je celo na Prevaljah — 58 μg/m³, na Poljani in v Kotljah pa praktično enaka. Kemijske sestave prahu tokrat ne omenjamo, te rezultate bomo obdelali ob zaključku meritev. Omenimo naj le to, da tudi letošnja sestava prahu potrjuje že prejšnje ugotovitve, da obe delovni organizaciji — železarna in Rudniki svinca in topilnica Mežica skupno onesnažujejo ves spodnji del Meziške doline. Rezultati analiz tudi kažejo na zboljšanje onesnaženosti s svincom in cinkom (na Poljani, Prevaljah in Kotljah), kar je posledica namestitve filtrov za prah v Žerjavu. Onesnaženost ozračja na Ravnah s svincom in cinkom pa se je povečala, kar je nedvomno posledica uporabe nekalitnega vložka. MDK vrednosti za svinco so večkrat presežene.

REPORTAŽA IZ TOZDA:

Med daljnovidom in robotom

Minil je čas dopustov, končana je večina remontov, ki jih vsako poletje opravijo naši vzdrževalci (nekaj jih ostane za praznike, kot sta 29. november in 1. maj). Na začetku sezone smo pisali o strojnih vzdrževalcih, danes se pomudimo v tozdu Elektrotehniške storitve. Ko smo prelistavali medsebojne ocene tozdov in delovnih skupnosti za 1. polletje, smo opazili veliko pohvalnih izrazov, kot »zelo dobro«, »vzorno«, »redno«, »uspešno«, le redke pripombe izpričujejo nezadovoljstvo z delom tega tozda. Zanimalo nas je, kako so elektriki organizirani, da zadovoljijo večino porabnikov oziroma odjemalcev svojih storitev.

»Nismo organizirani tako, da bi čakali, kdaj nas bo kdo poklical.« je povedal ravnatelj Janez Bratina. »Nismo samo vzdrževalci in popravilci okvar in napak. Želimo in moramo biti v prvem planu proizvođače, celo več, s tem, ko dovajamo in razporejamo električno energijo porabnikom, proizvođač sploh omogočamo. Sodelujemo pri izbiri in nakupu proizvodnih naprav in jih sami montiramo; tako spoznamo njihovo sestavljenost in jih pozneje la-

Izboljšanje imisijskih koncentracij prahu v ozračju je možno doseči z boljimi čistilnimi napravami v železarni in z uporabo kvalitetnejših goriv na individualnih kuriščih stanovanjskih hiš. Ravne bodo ta problem rešile z zagonom čistilne naprave za prah za jeklarne I in z izboljšanjem čistilne naprave jeklarne II. V bližnji prihodnosti se torej Ravenčanom obeta čist zrak, Prevalčani pa bodo v primeru nadaljnje uporabe premoga za ogrevanje stanovanjskih hiš še naprej pozimi vdihavali močno onesnažen zrak.

Zemeljski plin, ki ga vodijo od Raven po dolini navzgor, prinaša ljudem čistejšo okolje. Velika škoda, da bodo predvsem denarne zmoglosti uporabnikov določale o njegovi uporabi, izdatnejših družbenih podpor pri uporabi plina pa se skorajda ni nadejati.

Železarna Ravne bo torej v kratkem storila vse za čisto okolje. Filtri bodo zadržali velike količine prahu iz elektro peč, čistilna naprava za onesnažene vode bo očistila odplake, Meža bo torej tako čista iz železarne odtokla, kot vanjo priteče. Ti projekti zahtevajo velika sredstva in angažiranje strokovnjakov. Skrb železarne za reševanje ekoloških problemov je lahko za zgled ostalim delovnim organizacijam, ki se še do danes mačehovsko obnašajo do teh problemov. Veliko v prid izboljšanju našega okolja je storil v minulih letih rudnik svinca — očiščena Meža in znatno zmanjšanje onesnaženja s svinčnim prahom — to so sadovi njihovih prizadevanj na tem področju.

Vsi realizirani tovarniški projekti očiščevanja ozračja in voda pa sami po sebi še ne bodo zagotavljali zdravega okolja, če se ob njih ne bomo spremenili tudi ljudje. Le z zavestjo slehernega delavca ob stroju, ob lužilnem bazenu, škajni jami... pa tudi tistega »kurjača« centralne kurjave v domači hiši in slehernega občana, da je za čisto okolje odgovoren vsak posameznik, bomo lahko izboljšali sedanje stanje onesnaženosti človekovega okolja. Ta zavest se bo morala vrsti v nas in po njej se bomo morali tudi ravnati.

Jožko Kert, inž. kem.

Sicer pa je tozd ETS sestavljen iz obrata za jaki tok in šibki tok. Prvi ima oddelke: za elektro gospodarstvo, za vzdrževanje v Jeklarni, Jeklovni, Valjarni in Kovalnici ter v mehanskih obratih pa še oddelke za montažo; v obratu za šibki tok pa so: oddelki za vzdrževanje termoregulacijskih, elektronskih in procesnih naprav ter splošna elektronika.

PODVIG V CENTRALNI TRANSFORMATORSKI POSTAJI

Elektrikarji se radi pohvalijo, da zaradi njih že leta ni bilo zastojev v proizvodnji, ali z drugimi besedami, ni bilo prekinitev električnega toka v železarni, razen tedaj, ko smo v vsej Jugoslaviji doživeli energetske mrk ob razpadu omrežja.

Železarna porabi veliko električne energije, moč okrog 50 MW se pretaka

skozi centralno transformatorsko postajo, kadar ni omejitvev in je proizvodnja v polnem teku. Vendar ni vedno tako, da bi smeli porabiti toliko energije, kolikor je potrebujemo. Omejitve so v času redukcij, ko v Sloveniji elektrarne proizvedejo manj energije, in v tako imenovanih »špicah«, ko se čez mero porabljen energija obračuna precej dražje kot sicer. Tedaj v CTP največje porabnike, elektroobložne peči, ki so šle zadnje v pogon, izklaplajo in tako uravnavajo porabo elektrike.

»Z uravnavanjem porabe energije v špicah prihranimo do milijardo starih dinarjev na mesec, plačamo pa okrog tri milijarde.«

»Ali s tem, ko izklapljate peči, škodite proizvodnji?«

»Menim, da ne veliko, saj izklapljam peči v prvi fazi, pred raztalitvijo, ko temperatura še ne vpliva na tehnologijo izdelave jekla. Sicer pa bi to ne bilo potrebno, ko bi v Jeklarni skrbeli za postopnost proizvodnje. Menim namreč, da je vsem pečem hkrati težko streci. Bolje bi bilo, da bi prižgali zdaj to, pozneje drugo in tako naprej. Tako bi tudi bolje izkoristili zmogljivosti v livni jami in transportna sredstva,« je razložil svoje gledanje na porabo energije vodja oddelka za elektrogospodarstvo Tone Bertalančič.

Vendar v Jeklarni pravijo, da se to ne da. Raje se prepuščajo računalniku, ki izključuje peč, ko merilne naprave pokažejo, da je poraba energije prevelika. Centralna transformatorska postaja je namreč od lani računalniško vodena.

Gradnja nove transformatorske postaje v železarni je poseben podvig. Ki so ga zmogli naši elektriki. Tri leta so jo gradili in preklapljali vode na nove elemente, pa tega v proizvodnji ni bilo čutiti. Vse preklepe so opravili med remontom, v času dopustov in med prazniki. Napak ni smelo biti; ko so šli agregati ponovno v pogon, so morali delati, kakor je treba. In so.

VSAK REMONT POMENI POSODOBITEV

Noben agregat, ki pride iz rok elektrika po letnem popravilu, remontu, kakor pravijo, ni več povsem tak, kot je bil prej. Izrabljene dele zamenjajo z novimi, navadno pa ob večjih popravilih predelajo načrte in spreminijo električne pogone in regulacije proizvodnih naprav in strojev.

V tozdu ETS namreč poskušajo iti v korak z napredkom tehnologije in temu prilagajajo tudi proizvodne naprave, ki bi bile sicer že zastarele. To velja za peči, pri katerih zamenjujejo energetske medije (prehod z mazuta na plin), predvsem pa za valjarske proge, na katerih so z rekonstrukcijami dosegli precejšnjo stopnjo mehanizacije in zanesljivosti obratovanja.

Kakor drugi vzdrževalci si tudi elektriki prizadevajo, da bi proizvodne naprave, za katere skrbijo, kar najbolj zanesljivo obratovale. To pa danes, ko je uvoz močno omejen, ni lahko. Večina agregatov in naprav v železarni je namreč uvožena, zanje je težko dobiti rezervne dele. Elektriki bi radi opremo »unificirali«, kakor pravijo, ali vsaj tipizirali. V precejšnji meri jim je to že uspelo pri visokonapetostnih napravah, motornih pogonih in termoregulacijah. Popolna tipizacija pa ni mogoča, predvsem zaradi uvoza z Vzohoda, kjer imajo drugačne standarde. Kadar ne morejo dobiti ustreznih rezervnih delov, si pomagajo, kakor vejo in znajo. Prilagajajo jih, kolikor se le da, in največkrat tudi uspejo. Se pa zgodi, da improvizacija ni mogoča, čeprav v delavnicah in v Živičevi navijalnici poskušajo vse. In v takem primeru mora

S sestanka komunistov v ETS. Med njimi sta predstavnika CK ZKS Alenka Pikalo in Igor Uršič

sodoben stroj, npr. »encetka«, tudi po mesec ali več stati in čakati na uvoz pomembnega rezervnega dela.

CILJ: MEHANIZACIJA IN AVTOMATIZACIJA PROIZVODNJE

Hkrati s proizvodnimi tozdi si ETS prizadeva, da bi proizvodne naprave kar najbolj mehanizirali in avtomatizirali.

Elektriki so v koraku z razvojem mikroprocesorske tehnike. Sodelovali so pri montaži naprav s samodejnim vodenjem delovnega procesa, kot so avtomatska kovaška linija, vakuumaska naprava in dozirne naprave s samodejnim tehtanjem v obeh topilnicah, ki jih tudi vzdržujejo.

Strokovnjaki v obratu za šibki tok so razvili sistem za mikroprocesorsko vodenje plinskih peči ob prehodu z mazuta ali električnega ogrevanja na plin. Sicer pa vzdržujejo regulacijo vseh 165 industrijskih peči in vseh energetskih medijev v železarni, sodelujejo s tozdom PII pri rekonstrukcijah in pri razvijanju novih izdelkov naše železarne.

V največjem porastu v obratu za šibki tok je vzdrževanje elektronskih naprav, kar je tudi razumljivo, saj jih v zadnjem času vse več uvajamo. Gre za investicijsko in preventivno vzdrževanje predvsem numerično krmiljenih strojev (NC), ki jih imamo v železarni trenutno 36. Vzdrževanje teh strojev predstavlja poseben problem, kajti zaradi hitrega razvoja te stroke unifikacija ni mogoča, rezervni deli pa so dragi in težko dosegljivi. Zadnja novost pa je Asein robot, ki ga uvajajo v čistilnici Jeklolivarne.

Da je vzdrževanje elektronskih naprav zahtevno in drago, dokazuje tudi podatek, da je med 37 šibkotokaši kar devet inženirjev, medtem ko je bilo pred desetimi leti v tem obratu 35 zaposlenih, med njimi le dva diplomirana inženirja.

S takim strokovnim kadrom, menijo, bodo lahko še bolj razvili avtomatizacijo proizvodnje v naši železarni in dosegli, da bo bolj enakomerna in kvalitetnejša kot sedaj.

TELEFONSKA CENTRALA IN OZVOČENJE — ŠIBKI TOČKI ŠIBKEGA TOKA

Obrat za šibki tok tozda ETS vzdržuje merilne naprave v kemijskem laboratoriju, terminale za procesni računalnik, ure v železarni pa tudi sredstva za komunikacijo — ozvočenje, brez-

žične zveze (pipsi) in telefonske naprave.

Medtem, ko za večino proizvodnih naprav velja, da so dobro vzdrževane, pa se že ob elektronskih urah včasih nasmejimo, včasih pa ujemimo, ker niso vedno »elektronsko« točne.

Se veliko manj ljudi v železarni je zadovoljnih z zmogljivostjo telefonske centrale, ki je daleč prezasedena. Po besedah Franca Rusa, obratovodje šibkega toka, gre samo pedantnemu vzdrževanju telefonskih naprav in Ivanu Podričniku zahvala, da še sploh lahko telefoniramo, kajti telefonskih central, kakršna je naša, že več kot 15 let ne delajo več in tudi rezervnih delov zanje na tržišču ni več dobiti.

Izdelani so že projekti za novo telefonsko centralo z zmogljivostjo 2000 števil (sedanja jih ima 760 s precej paralelkami), ki jo bomo začeli graditi prihodnje leto. Tudi oprema je že naročena.

Se dalje v prihodnost in v pričakovano izboljšanje gospodarskih razmer je postavljena ureditev ozvočenja v železarni. Razporeditev zvočnikov in slišnost v posameznih objektih je večinoma neustrezna, obrat za šibki tok pa šele pripravlja projekt sedanjega ozvočenja, na podlagi katerega bo mogoče izdelati nove načrte. Če upoštevamo, da pri gradnji novih objektov ne sodelujejo strokovnjaki za akustiko, in da si morajo ureditev primerne ozvočenja plačati tozdi sami, potem nimamo razloga za upanje, da bomo po železarni razglasno postajo v kratem boljše slišali kot sedaj.

ELEKTRIKARJE ODLIKUJE PRI PRAVLJENOST ZA DELO

Ne bi bilo prav, ko bi senca zaradi slabega ozvočenja padla na ves ETS, saj je njegova prva naloga skrb za proizvodne naprave, in te, kakor smo ugotovili, elektriki dobro vzdržujejo, celo več, svojo produktivnost si upajo primerjati tudi z elektrovzdrževalci v sorodnih inozemskih podjetjih. Nekaj več kot 200 poklicnih elektrika, tehnikov in inženirjev tega tozda obvlada vse vrste električnih naprav, od transformatorskih priključkov — s 110 kilovoltnega voda do mikročunalnika.

Toda v vodstvu tozda ETS se zavdajo, da ne smejo biti zadovoljni s tem, kar že imajo in kar že znajo. Elektrotehnika se naglo razvija, treba je slediti razvoju, posodabljanje stare naprave in uvajati nove ter z njimi lajšati delo v proizvodnji. Vzdrževanje novih, sodob-

nih naprav pa je vse zahtevnejše in vse težje. Delovni procesi so vodeni samodejno, tako da jih proizvodni delavec vodi od daleč, vzdrževalec pa mora zlesti v napravo, pogosto že tedaj, ko je še vroča, ker ni časa čakati, da bi se ohladila. V adjustaži valjarne morajo, na primer, vzdrževalca v ležečem položaju potisniti v peč, da jo popravijo, pa ta popravila niso redka, ker delavci premalo pazijo, da je ne bi poškodovali. Težko je delo vzdrževalcev na pečeh pa tudi na žerjavih in valjarni, jeklarni in v drugih obratih.

Elektriki dobijo dodatek za težavnost in težke delovne pogoje, ne pa za deficitarnost poklica kakor npr. topilci, zato se že dogaja, da dobri elektriki zapuščajo težka delovna mesta in odhajajo v druge poklice ali v druge delovne organizacije, kjer jih sprejmejo z odprtimi rokami, saj je znano, da so elektriki iz železarne dobro usposobjeni. Do tega pa ni mogoče priti v enem ali v dveh letih. V vodstvu tozda si prizadevajo za tak sistem nagrajevanja, ki bi spodbujal delavce k zavzetemu delu. Do zdaj jim to še ni uspelo, saj menijo, da so dobri delavci premalo nagrajeni, slabim in lenuhom pa sedaj sistem nagrajevanja dovoljuje tudi nedelo.

Za večino elektrika je vendarle velja, da so vedno pripravljeni za delo, tudi izven delovnega časa, in ga tudi strokovno dobro opravljajo. Med njimi so celo taki, ki si po končani rekonstrukciji, ko izročijo obnovljeno napravo proizvodnji, prijateljsko stisnejo roke — v svesti si delovne zmage. To jim pomeni več kakor plačilo, v katerem se ne odražajo vse znanje, volja in napor, ki so jih vložili v delo.

Dober vtis o tem tozdu je kljub problemom, ki so jih nanizali na sestanku, odnesla tudi skupina CK ZKS, ki je 30. avgusta letos obiskala komuniste tozda ETS.

Mojca Potočnik

MISLI

Laž je kakor šilo v žepu, ne more se dolgo zatajiti.

*

Mož beseda več velja kakor kup srebra.

*

Težje je izgubiti leto dni življenja zaradi slabe reči kot darovati vse svoje življenje za dobro stvar.

IZ GRADIVA INDOK CENTRA

STABILIZACIJSKI NAČRT V ZDRAVSTVU

Zasnovane stabilizacijskih ukrepov bodo dosledno spoštovanje delitve dela in drugih sporazumov o uresničevanju zdravstvenega varstva, ukinitje nekaterih bolnišničnih oddelkov, zmanjševanje ležalne dobe v bolnišnicah, zaostritev kriterijev za pošiljanje k specialistu in v bolnišnico ter kriterijev prevoza z rešilnim avtomobilom, racionalnejša poraba zdravil in odpravljanje nepotrebnih storitev.

POIMENOVANJE ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE PO DR. FRANCU SUŠNIKU

Na predlog sveta Koroške osrednje knjižnice teče postopek za poimenovanje te ustanove po dr. Francu Sušniku. Občinski komite za družbene dejavnosti in obč. upravo ugotavlja, da ni nobenih zadržkov glede predlaganega poimenovanja in da je dr. Franc Sušnik toliko storil na vseh področjih svojega delovanja v občini in koroški regiji, da si je zaslužil trajen spomin.

PLAN SETVE 1983/84

Izdelan je predlog občinskega setvenega plana za naslednje plansko obdobje. Občina Ravne ni sprejela obveznosti za tržno proizvodnjo pšenice in drugih kmetijskih kultur zaradi usmerjenosti kmetij v proizvodnjo krme, konfiguracije terena in slabših proizvodnih zmoglosti. Kmetje kooperanti, ki se bodo vključili v to proizvodnjo, bodo lahko v zamenjavo za pšenico prejeli koruzo, deležni pa bodo tudi drugih ugodnosti.

SANACIJA RAVNIH STREŠIN NA JAVORNIKU

Na Javorniku se zaradi ravnih — terasastih streh pojavlja zamakanje. S preureditvijo v poševne bi pridobili možnosti za ureditev podstrešnih stanovanj. Največji problem predstavlja zagotovitev zadostnih količin toplotne energije. Zavod za urbanizem na Ravnah je že izdelal študijo sanacij ravnih strešnih konstrukcij.

PODRAŽITEV TOPLOVODNEGA OGREVANJA

Izvršni odbor za toplovod in plinovod je predlagal skupščini SKIS Ravne 20% podražitev toplovodnega ogrevanja od 1. 10. 1983 dalje. Železarna Ravne plačuje od konca aprila plin za 34% dražje. Tudi po 20% podražitvi bo ostalo 38,5% nepokritih stroškov.

REORGANIZACIJA OBČINSKIH SEKRETARIATOV

Bistvena sprememba je združitve del in nalog sekretarja skupščine in sekretarja izvršnega sveta. V sestav obeh sekretariatov se po novem vključijo INDOK center kot notranja organizacijska enota. S tem bo zagotovljeno trdnije medsebojno sodelovanje, obveščanje in izmenjava podatkov.

(Vir: Referalne informacije INDOK centra občine Ravne št. 8/83)

Za boljšo vzgojo pripravnikov

Več let se je čutilo pomanjkanje opisov dejavnosti, postopkov in obratov v železarni; najbolj pri vzgoji pripravnikov in pri sprejemanju novih strokovnih delavcev. Pripravnikovo spoznavanje obratov je bilo odvisno od trenutnih kadrovske možnosti v obratu za kvalitetno posredovanje potrebnih informacij. Zato se je kakovost te dejavnosti močno spreminjala tako od primera do primera, kakor tudi od oddelka do oddelka.

Da bi to pomanjkljivost vsaj postopno odpravili, smo posamezne pripravnike zadolževali, da opišejo dejavnost posameznih oddelkov oz. obratov. Na ta način se je nabralo že precej opisov, ki so bili v veliko pomoč naslednjim pripravnikom, čeprav je bilo veliko pripomb na verodostojnost in

kvaliteto opisa. Upoštevati moramo, da pripravnik vsekakor ne more opisati neki obrat tako kvalitetno kot strokovno izobraženi delavec, ki je v tem obratu zaposlen že več let, a nima časa ali pa si ga ni pripravil vzeti za posredovanje svojega znanja drugim. Ob hitrem razvoju obratov pa so ti opisi tudi hitro zastarevali. Tako nam ni uspelo z opisi niti zapolniti najpomembnejše mreže obratov niti doseči verodostojnosti opisov.

Tako je še naprej obstajala ideja o izdelavi verodostojnih priročnikov za spoznavanje obratov in oddelkov, TOZD in delovnih skupnosti. V letu 1982 je bila tudi sprožena akcija za izdelavo takih priročnikov, ki se finansira iz sredstev za raziskavo. Za metalurške TOZD in službe je ta akcija

v glavnem zaključena. Delovna skupnost za kadre in splošne zadeve pa je izdelala splošni priročnik za predstavitev delovne organizacije železarne Ravne, ki ga prejmejo vsi novo sprejeti delavci.

Tako se izdelujejo priročniki za tri nivoje:

1. Splošni priročnik za predstavitev Železarne Ravne, ki vsebuje tudi kratek opis, organizacijsko strukturo, proizvodni program in druge značilne informacije. Dobi ga vsak novo sprejeti delavec.
2. Priročniki za podrobnejše spoznavanje organizacije tehnologije in vseh glavnih značilnosti v posameznih TOZD in delovnih skupnostih so na voljo pripravnikom in strokovnim delavcem na posodo za določen čas. Glede na področje dela pa posamezniki lahko dobijo kopije določenih delov priročnikov v trajno uporabo. Priročnike v originalu hrani INDOK — center. Izdelujejo jih posamezni strokovni delavci s prakso, služijo pa pripravnikom iz srednjih in visokih šol kot učbenik in tudi drugim strokovnim delavcem kot informativni pripomoček.
3. Specialni priročniki za šolanje kadrov. Njihova vsebina predstavlja know-how Železarne Ravne. Izdelujejo jih specialisti za posamezna področja za potrebe posebnega šolanja, obenem pa so tudi osnova za vse vrste prenosa znanja.

Posebni priročniki pa se izdelujejo npr.: za materiale oz. tehnologijo, ki se uporabljajo v več TOZD ali oddelkih. Tako v priročnikih za poznavanje TOZD ali delovnih skupnosti ni potreba ponavljati vsebine, ki jo obravnava ta posebni priročnik, na katerega se v posameznih drugih priročnikih sklicujemo.

Vsi priročniki so na voljo v INDOK — centru, priročnike za svoje TOZD pa imajo tudi v vodstvih TOZD ali strokovnih službah.

Pripravnik, ki je razporejen na obhod v določeno TOZD, delovno skupnost ali službo, si vsakokrat v INDOK — centru prej prebere priročnik za ta oddelk. Pripravnik se seznanja z vsebino priročnika tudi sodelavec, ki je zadolžen za ažuriranje vsebine (navadno je to avtor priročnika). Tako pride pripravnik v TOZD v grobem že seznanjen z dejavnostjo te TOZD. V času pripravniškega obhoda v TOZD se lahko dodatno poslužuje izvoda priročnika, ki ga imajo v TOZD ali delovni skupnosti. Glede na področje dela pa posamezniki lahko dobijo v INDOK — centru tudi kopije določenih delov priročnika v trajno uporabo, kar je že prej omenjeno. Pripravnik v posameznih oddelkih TOZD ali delovne skupnosti dobiva še dodatne informacije in razlago manj jasnih področij.

Na ta način je pripravnik kakovostno seznanjen z dejavnostjo TOZD in delovne skupnosti, kar pa je glavni namen teh priročnikov. S tem je olajšano delo pri vzgoji pripravnikov tudi sodelavcem v TOZD, organizatorjem pripravniškega obhoda v službi za kadre in mentorjem.

Avtorji priročnika so torej zadolženi za ažuriranje sprememb v njem. Z rednim kontaktiranjem

s pripravniki tudi ugotavljajo pomanjkljivosti v priročniku in jih upoštevajo pri vnašanju sprememb.

Pri izdelavi priročnikov je trenutno stanje takšno:

Julija 1983 so bili izdelani naslednji priročniki za spoznavanje TOZD:

- Jeklarna (avtor: Petovar S.)
- Jeklolivarna (Nabernik)
- Jeklovlek (Kos)
- Kalilnica (Karner V. — Večko M.)
- Služba MR (Hrnčič Sonja) posebni priročnik:

— Ognjevarni materiali v jeklarstvu (Bačič N. — MI — Ljubljana)

specialni priročniki za šolanje kadrov:

- Organizacija AOP za raziskave in kontrolo kakovosti jekel (Kolmančič M.)
- Razvoj uporabe metod matematične statistike v Železarni Ravne (Rodič J.)
- Uvajanje interne standardizacije v Železarni Ravne (Jocič B.)
- Karbidne trdine (Cimerman R. diplomsko delo).

Splošni priročnik za predstavitev Žel. Ravne (Služba za kadre).

V delu pa so naslednji priročniki za spoznavanje TOZD oz. delovnih skupnosti:

- Valjarna (Triglav S.)
- Kovačnica (Kokalj A.)
- Energija (Janežič A.)
- Strojno — gradbeno vzdrževanje (Lesjak Herman)
- Družbeni standard (Mezner J.)
- DS za gospodarjenje (Šegel J.)
- DS za kadre in splošne zadeve (Zafošnik M.)

Da bi akcijo izdelave teh priročnikov razširili na vse TOZD v železarni, smo povabili na kratek sestanek predstavnik vseh TOZD in delovnih skupnosti. Ob sicer nepopolni udeležbi smo prisotni bili enotnega mnenja, da so taki priročniki zelo potrebni, saj se sedaj pripravnikom še vedno premalo posvečamo. S tem delamo sebi in njim kaj slabo uslugo. Dogovorili smo se:

— Priročniki, ki so v delu, bodo oddani v INDOK — center do konca oktobra t. l.

— V TOZD in delovnih skupnostih, kjer tega še niso storili, naj ravnatelji takoj zadolžijo primerne sodelavce, ki bodo izdelali take priročnike.

— Poleg priročnikov za spoznavanje TOZD mehanske obdelave pa naj se v TOZD RPT izdela še poseben priročnik, ki bi predstavil najpogosteje uporabljene postopke in naprave v več teh TOZD. V priročnikih za spoznavanje teh posameznih TOZD pa bi se pri opisu dejavnosti sklicevali na poglavja v tem posebnem priročniku. S tem bo izdelava priročnikov precej racionalizirana.

— Vsi priročniki morajo biti končani še v tem letu.

Tudi s to akcijo lahko veliko prispevamo k smotrnejšemu izkoriščanju strokovnih kadrov.

Vodja INDOK — centra
Franc Černe, dipl. inž.

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto X

Ravne na Koroškem, 14. oktobra 1983

Št. 10

«Mladi fužinar» izhaja kot mesečna priloga Informativnega fužinarja. Uredniški odbor: Saša Meško, Irma Fajmut, Barbara Sušnik, Marjana Kjørpenčev in Silvo Jaš, ki odgovarja tudi za vsebino «Mladega fužinarja»

6. srečanje kulture in športa na Mavrovem

Od 9. do 11. septembra je potekalo v Mavrovem v Makedoniji 6. srečanje kulture in športa mladih iz jugoslovanskih železarn. V vseh dneh srečanja je Mavrovo živelo drugačen utrip kot običajno, kajti gostilo je mladost Jugoslavije. Mladi iz železarn in rudnikov Skopje so bili gostitelji letošnjega srečanja 400 mladih iz jugoslovanskih železarn. Tako so se na srečanju zbrali mladi iz Siska, Smedereva, Nikšića, Zenice, Ilijaša, Kostolca, jadranskih železarn, iz Siska, pa Slovenskih železarn (iz železarne Ravne se je srečanja udeležilo 12 mladincev) ter domačini.

Slehnemu se je ponudila enkratna, nepozabna slika. Stiski rok, objemi in vzkliki, kajti to je vedno srečanje starih in novih generacij ter poznanstev, tistih, ki so na tovrstnih srečanjih že sodelovali, in tistih, ki so sedaj prvič. Slavnostna otvoritev srečanja je bila ob Mavrovem jezeru. Vse udeležence je pozdravila predsednica RK ZSM Makedonije. V svojem govoru je med drugim poudarila vez, ki je in ki še vedno nastaja med mladimi iz jugoslovanskih železarn, oplemenitenimi s Titovimi mislimi o bratstvu in enotnosti. To se sedaj z dejanji najbolj jasno kaže.

Sledila so športna srečanja v malem nogometu pa namiznem tenisu, streljanju, vlečenju vrvi. Sledila je okrogla miza s predstavniki

zvezne konference ZSMJ in RK ZSM Makedonije. Pogovor je tekel predvsem o delu in življenju mladih v jugoslovanskih železarnah, kakor tudi o vseh tistih področjih, kjer je mlad človek s svojim delom in osebnostjo navzoč.

Mladi iz jugoslovanskih železarn so se pomerili tudi v kviz tekmovanju. Zadnji dan srečanja je sledil še ogled Mavrova in njegove okolice.

Takole pa so srečanje in vtise z njega strnili nekateri udeleženci iz naše železarne:

Marjeta Čegovnik: »Srečanje je bilo dobro pripravljeno in tudi sprejem je bil odličen. Med potjo smo si ogledali še številne kulturne in druge znamenitosti, tako da je tudi to srečanju dalo svoj pečat.«

Vlado Jakovec: »Tudi meni je srečanje zelo všeč. Prvič sem na njem. Presenečen sem nad sprejemom ter nad obliko sodelovanja med mladimi železarji Jugoslavije.«

Sonja Roženičnik: »To je moje prvo srečanje in presenečena sem nad vsem. Mladi tako dokazujemo, da nismo samo kovači plemenitega jekla, temveč tudi plemenitega človeka.«

Milan Kozlar: »To srečanje je zares Jugoslavija v malem. Spet sem bogatejši za veliko novih poznanstev in prijateljstev. Še bi želel sodelovati na podobnih srečanjih.«

Silvo Jaš

za prihodnje leto je treba že veliko prej navezati stike z osrednjimi slovenskimi mediji ter jim dati napotke, kako zares pisati o mladinskem prostovoljnem delu in sploh o akcijah, da bi bila javnost zares pravilno in dobro obveščena.

Center za mladinsko prostovoljno delo pri RK ZSMS bo kmalu pripravil tudi poseben

O MLADINSKEM PROSTOVOLJNEM DELU – MALO DRUGAČE

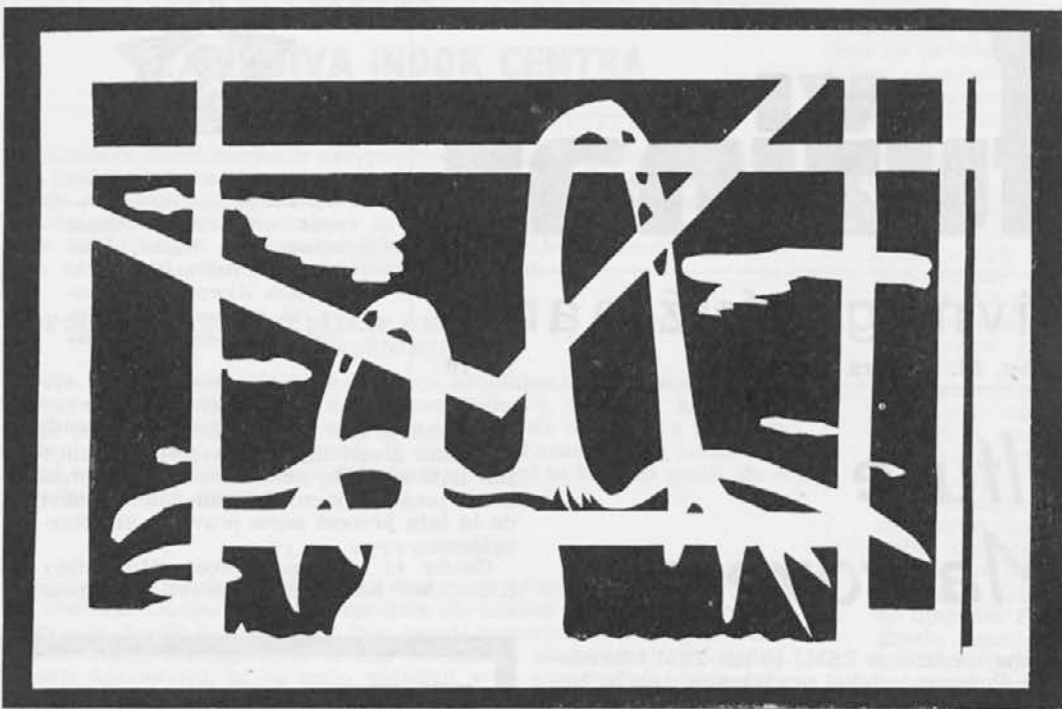
Konec prejšnjega meseca je potekal v Mariboru seminar za vodstva letošnjih republiških in zveznih delovnih akcij v Sloveniji. Seminar kot vsi seminarji, vendar pa so bile določene razlike od ostalih. Čisto nič ni nova ugotovitev, če rečemo, da je mladinsko prostovoljno delo v Sloveniji v krizi, da je zanimanje mladih za tovrstno obliko njihovega udejstvovanja zelo majhno, da na delovnih akcijah ni študentov in tistih mladih, ki dobivajo kadrovske štipendije. Skratka, na takšna in podobna vprašanja se je skušalo odgovoriti ter najti najboljše izhod.

Sicer pa ni tekla beseda samo o temnejših plateh, temveč so bili podani tudi izredni rezultati, ki so bili doseženi letos na manj razvitih območjih naše domovine. In ne nazadnje se je predvsem analiziralo, kako organizirati mladinske delovne brigade, kajti velika večina jih prihaja na akcije zelo slabo ali pa sploh nepripravljena. Tudi brigadirji bi se morali sami odločati za številne krožke, ki delujejo na mladinskih delovnih akcijah v sklopu interesnih dejavnosti, ne pa da jih k temu silijo. V treh tednih, kolikor si pač na akciji, se namreč ne moreš naučiti vsega tistega, za kar si se odločil, lahko pa dobiš idealno osnovo in potem pridobljeno znanje na akciji razvijaš naprej. Čim prej se mora tudi ustrezno urediti način plačevanja vseh oblik izobraževanja na akci-

jah, kajti vse prepogosto se pojavlja dobičkarstvo tako posameznikov kot tudi organizacij, ki krožke prirejajo. Skrajni čas bi namreč že bil, da bi bile mladinske akcije zares mladinske, da bi brigadirji sami vodili številne krožke in tečaje, kajti veliko je takih, ki so pravi mojstri na določenih področjih. Zanimiva je bila ugotovitev, da imamo v OK ZSMS veliko ljudi, ki v centrih za mladinsko prostovoljno delo skrbijo za brigadirski kader, vendar pa zelo malo teh ljudi potem srečujemo na akcijah. Prav bi bilo tudi, da bi se v prihodnje bolj izkoriščala ponudba samih brigad na kulturnem področju. Brigade imajo včasih v svojih sredinah dobre pevce, folkloriste. Skratka, programi so lahko resnično zanimivi in kvalitetni.

Zelo obširna je bila tudi ocena informiranja na letošnjih mladinskih delovnih akcijah. Sredstva javnega obveščanja so sicer nekoliko več pisala kot prejšnja leta, pa kljub temu informacije niso bile takšne, kot bi morale biti. Prevečkrat so se pojavljali le goli podatki in številke o kubikih izkopane zemlje, o številu brigadirjev, o načinu vodenja seminarjev. Tisti, ki je potem bral takšne podatke, je nehoti dobil občutek, da je akcija golo garanje, posiljevanje mladega človeka z nečim, za kar nima veselja in podobno. Pohvala pa je veljala lokalnim sredstvom javnega obveščanja in še bolj tistim, kjer je akcija potekala. Skratka,

program za pionirske brigade, pa tudi takšnega, da bi se lahko več študentov vključevalo v delovne akcije.

V tem zapisu sem strnil samo nekaj misli in ugotovitev (tudi slabosti), ki so na delovnih akcijah ne samo letos, temveč so bile kot ne-

kakšna nit že nekaj let. Če bi vsaj nekatere od njih odpravili, bi mladinsko prostovoljno delo in z njim tudi akcije prihodnje leto zaživele in potekale v povsem drugačni luči ter obliki.

Silvo Jaš

„Prežihovci so se dobro odrezali“

Mladinske delovne akcije so se v Sloveniji bližale kraju, tako nehotе se ti sili občutek, da je brigadirsko poletje končano, pa vendarle vsega tega na zvezni mladinski delovni akciji »Jasenovac '83« ni bilo čutiti. Vsaj takšnega mnenja smo bili mi, ko smo obiskali brigadirje mladinske delovne brigade »Prežihov Voranc«, ki so sodelovali na tej akciji. Čisto nič ne bo odveč, če povemo, da dajejo Korošci

svojestven utrip tej akciji tako na delovišču kot tudi na področju interesnih dejavnosti. Sploh pa je bilo najlepše zvečer, ko so se brigade zbrale ob tabornem ognju, ko so vsi brigadirji pozabili, kako naporen in težak je bil dan na trasi.

Poleg mladih Korošcev so na akciji sodelovale še brigade »Milan Stepanovič« iz Sremske Mitrovice, »Vranek Mato-Čapajev« iz Dugega Sela, »Miša Stanojevič« iz Koceljeva ter delovna brigada »Titovi dečaci« iz Titovih Užic. Brigadirsko naselje je nosilo ime »Svetu mir«, ležalo pa je tik ob Savi. Brigadirji so potožili, kakšne kopalne skomine imajo, pa kaj, ko je prepoved kopanja zaradi varnosti močnejša. Vse brigade so delale pri urejanju nasipov, kajti Sava v jesenskem in pomladanskem času kaj rada prestopi bregove.

Presenečeni smo bili nad skupino, ki jo je vodil brigadir-delavec naše železarne Miran Franc in ki je izkopavala ter iskala trupla jasenovške tragedije v mivki reke Save in Une.

Ko smo se pogovarjali s Korošci, so zatrtili, da presegajo normo v povprečju za 95 % in tudi komandant brigade Danijel Šipek je pritrnil, da je res tako. Tudi področje interesnih dejavnosti je pestro in dobro obiskano. Na nivoju naselja so imeli tečaj za varilce, tečaj fotografiranja, radioamaterstva, esperanta, pa tečaj za športne sodnike in politično šolo. Skratka, sleherni brigadir je lahko našel svojo izrazno obliko, ki jo je potem še izpopolnjeval.

Seveda pa smo našo radovednost nesli tudi med brigadirje. Ko smo se pogovarjali o njihovih vtisih in doživetjih na akciji, je nastal vesplošen klepet. Seveda pa sta med brigadirji izstopali Mateja Kacl in Anita Markovič, sosedki in sošolki, ki sta se tako zadržno odločili, da bosta del letošnjih počitnic preživeli na mladinski delovni akciji. Letos sta končali osnovno šolo in tudi v brigadi sta bili tako tesno povezani, da sta imeli še postelji druga nad drugo. Obe hkrati sta pritrnila, da jima je v brigadi všeč, da tudi delo ni preveč naporno, pa veliko je tečajev in tudi zabavni večeri ob tabornem ognju so prav imenitni. Samo jutranje vstajanje (vstajali so namreč že ob petih) je bilo prava muka ne samo za njiju, ampak tudi za ostale brigadirje. Vendar jima to ni vzelo volje in poguma, kajti prihodnje leto se bosta po-

novno udeležili katere od številnih delovnih akcij.

Ko smo se poslavljali, ni bilo ne konca ne kraja objemov, pa stiskov rok in tudi vzklikov: »Kmalu na svidenje na Koroškem!« Ko bodo prebrali ta zapis, bodo ostali za Rudija, Andrejo pa Matejo in Danija brigadirski dnevi samo še lep in prijeten spomin do naslednjega leta, ko se bodo morda spet srečali na delovni akciji.

Silvo Jaš

MLADINSKA POLETNA POLITIČNA ŠOLA '83 V MARIBORU

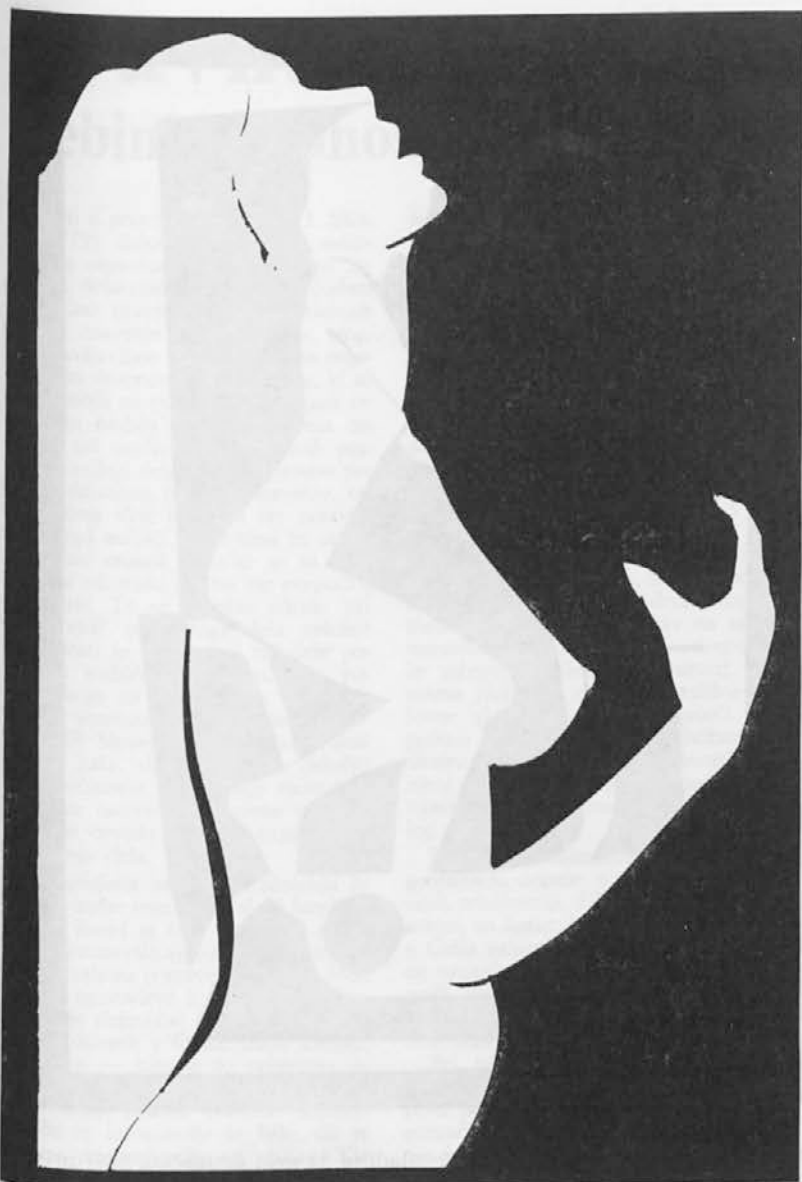
V Mariboru je tudi letos potekala mladinska poletna politična šola od 1. do 4. septembra. Organiziralo jo je predststvo republiške konference ZSMS. Iz železarne Ravne smo se je udeležili naslednji mladinci: Dimitrij Jeromel, Jože Petrovič in Eldina Čarf.

Predavanja so bila v prostorih Pedagoške akademije, stanovali pa smo v študentskem domu. Prvi dan smo sodelovali na plenarnem predavanju tov. Mitje Ribičiča, ki nas je seznanil z aktualnimi družbenimi razmerami v SFRJ. Predaval je o gospodarski situaciji, stabilizacijskih ukrepih in vlogi nas mladih pri odpravljanju težke gospodarske situacije.

Zelo pestro in aktualno je bilo predavanje, kjer smo razpravljali o nezaposlenosti mladih. Nezaposlenost je danes znana po vsem svetu. Pri nas je to predvsem problem nezaposlene mladine, ki po končanem šolanju ne dobi primernega dela.

Zanimiva je bila razprava o problemu nezainteresiranja za delo v ZSMS, kjer večina mladih odklanja kakršnokoli zadolžitev oziro-

ma malo jih je, ki bi se hoteli vključiti v delo OO ZSMS. Iznesena je bila tudi skupna ugotovitev, da mladi ne odhajajo radi v MDA, udeleženci akcij namreč trdijo, da so tam nezadovoljivi pogoji. Precej pripomb je bilo zaradi razlik v opremljenosti brigad in brigadirjev, kar ne ustvarja pravilnega razpoloženja.

Po plenarnem delu smo se razdelili v skupine z različnimi temami. Bila sem v drugi skupini, kjer smo razpravljali o propagandi pri nas in v svetu. Ogljedali smo si vrsto diapozitivov, ob katerih nas je predavatelj opozoril, na kaj moramo biti pozorni. Seznanil nas je tudi z načinom izdelave propagandnega materiala.

Letošnje mladinske poletne politične šole se nas je udeležilo blizu 400 mladincev. Organizatorji niso pozabili tudi na zabavni del. Pripravili so družabni večer s plesom, na katerem smo se imeli priliko поблиže spoznati. Kljub natrpanemu programu ni manjkalo dobre volje.

Prepričana sem, da je taka oblika poletne politične šole dobra, saj smo se seznanili z mnogimi problemi, ki tarejo mladino in zavzeli tudi svoja stališča.

Vsak izmed nas je s tega posvetovanja prišel bogatejši za nova spoznanja, ki so bila prej še za marsikaterega izmed nas nejasna in nerazumljiva.

Eldina Čarf

Moja pot na Triglav

Neznansko število korakov po plodni zemlji in po divjem skalovju, po prostranih jasih, ki jih je nekoč izoblikovalo morje, po peščenih poteh, obdanih z vrtačami, ena sama pot, ki mi je razodela veličino domačih gora, ena sama pot, ki mi je odprla vse svoje bogastvo in globino svoje duše, je bila pot na Triglav. Samo bino svoje duše, je bila pot na Triglav. Samo bino svoje duše, je bila pot na Triglav. Samo bino svoje duše, je bila pot na Triglav.

Svet od Mojstrane preko Vrat do Kredarice, na vrh Triglava, do Doliča ter svet sedmerih jezer je svet zase, je svet mogočnih kamnitih sten, gostih gozdov, nizkega zelenega borovja in belih vrhov, je svet, ki te nehote in povsem prevzame. Zdaj, ko sem v središču mestnega vrvenja, v svetu zdolgočasenih sivih cest, se mi zdi, da je bilo vse doživeto le sen.

Štirje popotniki smo bili in prve korake smo naredili v Mojstrani. To je kraj v Zgornji Savinjski dolini, ki leži 10 km nad Jesenicami. Kjer se med Mežakljo in Grančičem ter Vrtaškim vrhom vanj opira dolina Vrat in v Savo priteka Triglavska Bistrica. Oprtani s težkimi nahrbtniki in z zvrhano mero dobre volje, smo jo mahnilo skozi Mojstrano, prekoračili most čez živahno Bistrico in se nato z avtobusi prepeljali do Aljaževega doma. Ustavili smo se pri enem najlepših slovenskih slapov, ki v veličastnem curku pada prek široke stene v globino in ga tukaj imenujejo Peričnikov slap. Od slapa se nato cesta vzpne v strm klanec in se vijuga po gozdu. Hrepeneče smo pogledovali na razdrapane stene in strma pobočja. Ko pa se je pred očmi prikazal Triglav z veličastno severno steno, se je v vseh nas porodilo malce tesnobno vprašanje: »Nam bo sploh uspelo?« Prostrana jasa, ki se je širila tja do Aljaževega

doma, nas je potolažila. »Seveda nam bo uspelo!«

Pri Aljaževem domu smo se ustavili. Žig v knjižico, salva smeha na moj račun, ko se mi je po nahrbtniku razlil jogurt in potem odločen, vesel korak neznanemu naproti. Pot nas je vodila po dolini navzgor, mimo spomenika in nato čez Prag. Prekoračili smo korito, ko smo na licih začutili dežne kaplje. Oblekli smo anorake in jo mahnilo prek klinov, vsak pri sebi upajoč, da nas dež ne bo pregнал. Kmalu smo se približali Triglavski steni, ki smo si jo kljub meglicam podrobno ogledali, nato pa smo z režlji limone v ustih nadaljevali pot po dobro zaznamovanem pečovju do strmega, gladkega skoka. Tu je bil Prag. Množica klinov, žic in močan naliv dežja, ki nam je premočil vsa oblačila, nas je za trenutek ustavil. Rumenkasti preblisk, za njim pa teman, grozeč zvok, pa potem svetlikanje, nekakšen ples svetlob in grom za gromom kot pošasten odmev so opozarjali. Porodili so se prvi pomisleki, če naj bi sploh nadaljevali pot. Darja, edina, ki je poznala pot, je svetovala vrnitev, toda trije dnevi so bili potrebni, da sem našla tisto, pogled na megleni Triglav je izzival. Premagani od neke neznane sile smo krenili naprej, tesnoben občutek ob grmenju in kopičenju temnih oblakov pa nas je spremljal vse do razpotja, kjer smo s tihim olajšanjem zavili k Staničevi koči. Topla, suha oblačila in misel na dober, vroč planinski čaj, nam je pregnala slabo voljo in vrnila pogum. Vesela planinska družba nekje iz Maribora nas je prepričala, da smo tukaj v neznanem pravzaprav doma in ob obloženi mizi jedi iz nahrbtnika ter ob pogledu na podeče se meglice smo si želeli le še vrisati in peti. V tistem trenutku si nismo prav nič želeli vrnitve v nemir tlakovanega in sivega mesta. Dež in grmenje sta bila pozabljena, pred očmi pa se je dvigala veličastna gora — Triglav, ki smo si jo malce utrujeni že risali pred seboj.

Zgodaj zjutraj naslednjega dne smo se odpravili naprej. Ob pogledu na svetlo nebo, na gore, iz katerih so se podile sive meglice, nam je zaigralo srce. Veseli, da nas je dež pustil na miru, smo krenili preko nekaterih grbin in melišč proti Kredarici. Čez krušljivo skalovje smo si pomagali s klini in žico in po eni uri hoje smo prispeli na položni del Kredarice, kjer stoji Triglavski dom, tik ob njem pa raste nov še lepši. Tu smo se okrepili s čajem, si obogatili izkaznice še z enim žigom in se zapodili v steno Malega Triglava. Vzpenjali smo se čez grušč in skale naravnost navzgor. Naleтели smo na prve kline, pod nami pa se je že lomil prvi prepad. Sledili smo klinom in stopinjam, ki so nas pripeljale na vrh Malega

OD TU IN TAM

Pri KS OO ZSMS se je že sestala komisija za mladinske delovne akcije, ki je pripravila temeljni program in pravilnik o organiziranju stalne delovne brigade v železarni Ravne. V to brigado se bo lahko vključil sleherni mladinec železarne, še zlasti pa tisti, ki so sodelovali na mladinskih delovnih akcijah republiškega in zveznega merila. Prva takšna večja akcija bo v oktobru, ko bomo čistili in urejali strugo reke Meže v železarni.

Zelo dobro in uspešno je steklo tudi delo sveta ZSMS SOZD Slovenske železarne. Poleg s programom začrtanih akcij, je bilo veliko storjenega v povezovanju sveta ZSMS z ostalimi DPO in upravnimi organi na nivoju SOZD. Mladi so se aktivno vključevali v razprave, dajali konstruktivne predloge in pripombe ter tako krepili rast in ugled mladinske organizacije. Seveda pa morajo mladi tudi v prihodnje s konstruktivnim in strokovnim pristopom prispevati delež pri reševanju problemov gospodarske stabilizacije in premagati podcenjevanje mladinske organizacije, kar je ponekod še vedno prisotno.

Svet ZSMS se je letos sestel trikrat in njegovih sej so se redno udeleževali vsi delegati. Akcije, ki so bile skupne za prvo polletje, so redno se je spremljalo in seznanjalo mlade z rezultati poslovanja in gospodarjenja v SOZD. Posebna pozornost je bila namenjena investicijam v SOZD, razpravljalo se je o gibanjih osebnih dohodkov in problemih v zvezi s tem.

Evidencialni smo brigadirje za brigado jugoslovanskih železarn »Norbert Veber«, mladi SOZD so sodelovali na srečanju mladine in borcev v Štorah ter na srečanju mladih iz jugoslovanskih železarn v Skopju. Izdelan je bil tudi pravilnik o nagrajevanju posebnih dosežkov mladih v SOZD s podeljevanjem priznanj. Izdelani so bili tudi kriteriji za izbor »Najboljši mladi delavec samoupravljalca« in »Najboljši mladi inovator«.

(Del povzetkov poletnega poročila sveta ZSMS)

Triglav. Tu pa nas je doletelo tisto, česar smo se bali. Dež! Veter! Megla! Spustili smo se na ozek, hudo prepaden greben. Previdno smo stopali prek ozkih poti in s pomočjo dobro zasidranih jeklenih vrvi prispeli do Vodnikove spominske plošče. Grozeče piskanje

vetra in številne spominske plošče ponesrečenim planincem so nas z neko čudno tesnobo v prsih pripeljale na najvišji vrh Jugoslavije, na Triglav. Nismo imeli sreče, da bi gledali pod sabo razkošje domačih hribov in dolin, a tudi v megli je dobil Triglav svoj čar. Ni bilo časa za večji postanek, zato smo dodali ostalim žigom še žig z vrha in se začeli počasi spuščati v dolino. Ledeno mrzli klini, premražene roke in drsenje skal pod nogami so vzbujale neprijeten občutek. A misel, da smo bili na vrhu in da bomo kmalu na trdnih tleh, je vzpodbujala sleherni celico našega telesa, in prav kmalu smo jo lahko ubrali naravnost na Dolič. Še zadnji klini, še zadnja žica in potem trdna tla. Tuđideževati je prenehalo. Slišati pa je bilo le vpitje štirih grl. Oči so se jele privajati na povsem drugo pokrajino. Peščena pot, tu in tam kakšna krpa snega in nekam mrtva, tuja se nam je zdela narava. A že po nekaj korakih smo za razmetanim kamenjem ugledali polno drobnih planinskih rož vseh barv. Veseli smo nadaljevali pot in prav kmalu smo se znašli na Tržaški koči na Doliču. Skodelica čaja in vroče zaželeni jota sta nas v hipu pogrela. Ko pa se je v koči oglasila tudi harmonika in lepa slovenska pesem, smo pozabili na utrujenost in dolgo pot, ki je ostala daleč za nami. Harmonika in ogromno močnih grl je preglasilo divjanje nevihte in šviganje strel. V objemu domačih planin pa je bilo še dolgo slišati pesem, vse dokler ni v koči ugasnila zadnja luč.

(Se nadaljuje)

ZAKAJ?

Včeraj tega, kar doživljam danes, ni bilo. Zakaj? Tega pravzaprav ne znam razložiti. Preteklost je minila, danes je samo danes in jutri bo nekoč sedanjost. Ali bom jutri drugačen človek, bolj zrel, bolj oblikovan? Kdo ve, kako bom živel jutri. Iskanje, smeh, solze in sanje, ki se ne morejo uresničiti.

Med mladimi je svet drugačen, bolj pristen, bolj neposreden, bolj kritičen in tudi bolj brezobziren. Med mladimi je toliko veselja, neučakanosti, energije, iskanj sebe — toliko raznolikosti in pestrosti. Lep je ta svet, toda nekoliko odmaknjen se mi zdi, nekoliko tuj tudi tukaj na akciji. Doživljam ga kot nekaj pristnega, a ne veselim se značk, nalepk, »procentov na trasi«, majic, oblačil. Je kot neka nova igra, ki mora živeti. Ne občutim čara, ki ga večini mladih prinaša brigadirska uniforma. Le kako bi občutila brigadirsko življenje, če bi prvič prišla na akcijo pred desetimi leti? Primerjave nimam. Zakaj? Morda zato, ker je človek poleg žuželk najbolj prilagodljivo bitje na zemlji. Morda zato, da preživim nekaj poletnih tednov drugače, kot sem jih doslej. Morda zato, da mi delo mladinskih delovnih brigad in akcij ne bo tuje. Morda zato, da živim med mladimi v svetu, ki se po letih odmika, a v sebi kljub izkušnjam in dejstvu, da so mi nekatere stvari tuje, ostajam taka, kot je mladi svet. Toda ko sprejemam nov žargon, nove vrednote, nove pesmi, jih nehoti občutim z drugim žarom in drugo resnico.

Spoznavam in doživljam, da je delo mladinskih delovnih akcij in brigad nujno. Ne zato, da se naši domovini ne obeta rožnata prihodnost, pač pa se prav v brigadah kuje prijateljstvo in trdnost. Prijateljstvo, ki ima svojo pravo vsebino, ni prazna beseda. Tu spoznaš sebe in druge, enako je cenjeno vsako družbeno koristno delo. Ne morem se strinjati z mnenjem, ki sem ga prebrala nekje, da so MDA preživela oblika dela mladih, ki ne vzpodbuja ustvarjalnosti. Vsakdo ima možnosti, a kolikor zna izbrati pravo, je odvisno od njega samega. V mladinsko delovno brigado sem prišla z nedoločenimi občutki, skoraj s strahom, brez velikih misli in besed. Sedaj lahko na vse tisto odgovorim preprosto: »Bilo je koristno in prijetno.«

Vprašanje, kakšen bo moj jutri, pa kar najprej ostaja uganika. Iskanje, smeh, solze in sanje, ki ne morejo postati stvarnost.

Pravna pomoč — vsebini prednost pred obliko

Zakon o pravni pomoči (Ur. l. SRS, št. 23/79) določa, da morajo samoupravne organizacije in skupnosti zagotoviti delavcem in delovnim ljudem brezplačno pravno pomoč za dajanje pravnih nasvetov in sestavljanje vlog, pri uveljavljanju pred organi teh organizacij in skupnosti svoje pravice, ki so jih pridobili na podlagi dela. Razen tega lahko nudijo svojim delavcem oz. članom pri uveljavljanju njihovih pravic na podlagi dela celovito pravno pomoč z dajanjem pravnih nasvetov, sestavljanjem vlog in listin ter zastopanjem pred sodišči, državnimi in samoupravnimi organi. Vendar se ta lepo zapisana zakonska norma vse prepočasno uresničuje. To se izrazito odraža pri delu sodišč združenega dela splošne pristojnosti in še posebej pri delu posebne sodišča združenega dela pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter starostnega zavarovanja kmetov v SR Sloveniji. Dosedanja praksa namreč kaže, da delavci oz. delovni ljudje večinoma uveljavljajo svoje pravice brez ustrezne strokovne pomoči. To velja seveda tudi za organizacije združenega dela.

Od sprejetja zakona so pretekla že 4 leta, vendar rezultatov ni. V lanskem začetku jeseni je tudi slovenska skupščina obravnavala »informacijo o uresnitvi zakona o pravni pomoči.« Med sklepne ugotovitve je bilo tudi zapisano, da je dejavnost pravnih služb, ki so organizirane v OZD, treba krepiti, hkrati pa — kjer je to primerno — ustvarjati tudi pogoje za organiziranje novih oblik pravne pomoči. Splošno stališče iz informacije je bilo, da je vsebina pomembnejša od oblike. Kje iskati vzroke, da se v tem relativno dolgem obdobju od njegovega sprejetja zakon, lahko rečem, ne uresničuje?

ZAKON NI ZAŽIVEL

Edini primer organiziranja pravne pomoči v organizacijah združenega dela, tako kot to določa zakon, je delovna skupnost za pravno pomoč pri SOZD ABC Pomurka, ki je bila organizirana 1. 7. 1980. V njej združuje delo 9 delavcev, od tega imajo 4 delavci status odvetnika. Opravlja dela in naloge za združene temeljne organizacije in enovite delovne organizacije v sestavi SOZD in nudi celovito pravno pomoč posameznim delavcem in kmetom kooperantom. Ta pravna pomoč je dajanje pravnih nasvetov; sestavljanje vlog v vseh pravnih postopkih; sestavljanje listin o pravnih poslih in razmerjih; zastopanje in zapovarjanje v postopkih pred sodišči, dr-

POPRAVEK

V septembrski številki Fužinarja je v članku »Komunisti o družbenih dejavnostih in mladinski problematiki« prišlo do napake. Poročilo na seji predsedstva občinskega komiteja ZK je podal tov. M. Garb, ki opravlja funkcijo sekretarja občinske konference ZSM Ravne na Koroškem, in ne predsednik OK, kot je bilo pomotoma napisano. Prizadetim se zaradi napake opravičimo.

Uredništvo

KAKO JE V ŽELEZARNI

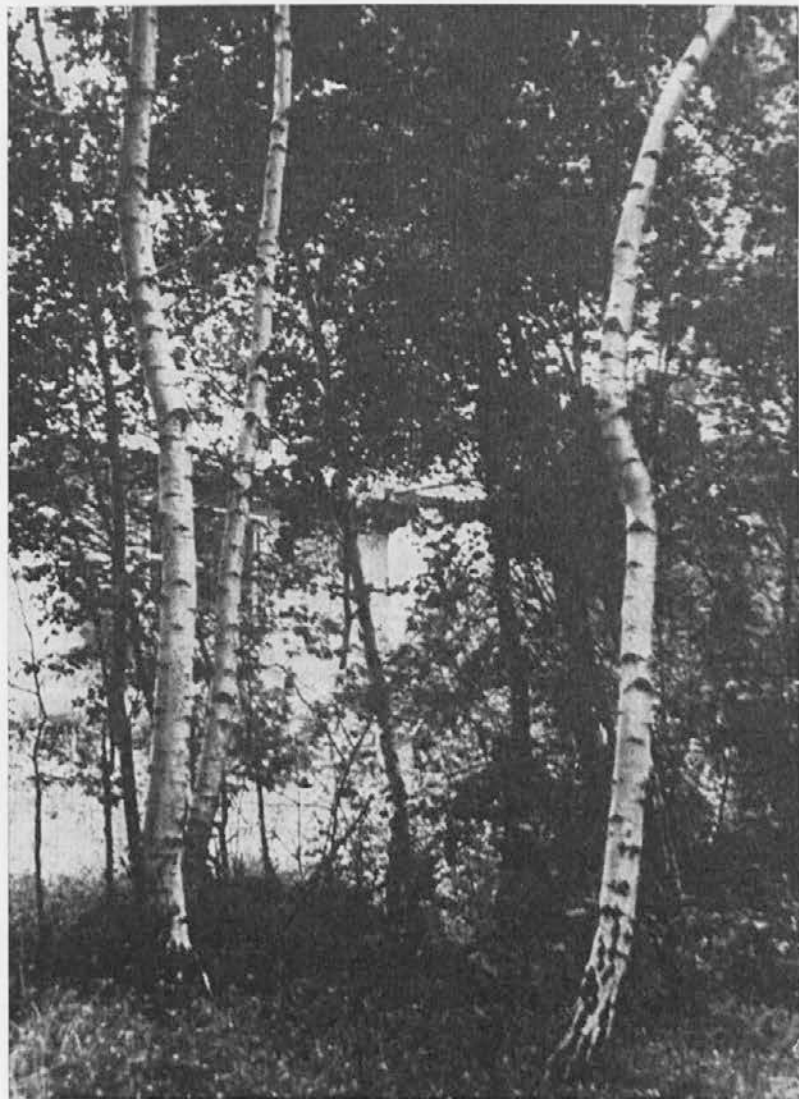
V naši delovni organizaciji nudimo pravno pomoč, sicer ne po obliki, po vsebini pa, skoraj v celoti v skladu z zakonom. To izhaja iz samih nalog oz. delokroga pravne službe. Tako nudimo temeljnim organizacijam in delovnim skupnostim vse oblike pravne pomoči, od dajanja pravnih nasvetov in mnenj, do zastopanja, nujenja strokovne pomoči pri sestavljanju in usklajevanju samoupravnih splošnih aktov, pri arbitražnih in disciplinskih postopkih, do pomoči v delovnih razmerjih, registracijskih postopkih itd. Vse naštetu pa ne velja v celoti za pravno pomoč delavcem temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Tem nudimo pravno pomoč v obliki nasvetov, mnenj in v posameznih primerih tudi s sestavljanjem listin o pravnih poslih ter razmerjih in sestavljanje vlog v pravnih postopkih.

Kadar gre za zahteve za varstvo pravic delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, delavcem le svetujemo, jim nudimo pravna mnenja. To že iz prej navedenega razloga nezdružljivosti zastopanja obeh prizadetih strani. Tudi ni možno sestavljanje vlog oz. predlogov za zahtevo za varstvo pravic, ker bi potem na ta predmet odgovarjali tudi mi, ko nudimo pravno pomoč tej temeljni organizaciji oz. delovni skupnosti, zoper katero delavci zahtevajo varstvo svojih pravic.

Vzemimo za primer, da delavec neke temeljne organizacije misli, da mu je bila kršena neka samoupravna pravica. Vseh pravnih sredstev v temeljni organizaciji se je že poslužil, in ker še vedno ni zadovoljen, bi rad zahteval varstvo pravic pred sodiščem, zato za-

hteva našo pravno pomoč. Mi mu pomagamo s tem, da mu povemo, kakšna je nadaljnja pot uveljavljanja njegovih pravic, kako naj sestavi predlog za svoje zahteve, katere dokaze naj predloži, katerim dejstvom naj da poudarek pri uveljavljanju pravic itd. V večini primerov so s tem zadovoljni. Ker jih je večina prava nevesčih, posamezniki tudi prosijo, če jim sestavimo vlogo oz. predlog. V teh primerih in primerih, ko delavci zahtevajo pomoč pri nadaljnjem postopku — obravnavanju na sodišču, jih naslovimo na konferenco OO ZSS železarne, ki ima prek občinskega sindikalnega sveta Ravne angažiranega pogodbenega odvetnika, ki prevzame vso pravno pomoč in zastopanje delavca. V tej obliki mi delavcu ne moremo nuditi pravne pomoči, ker predvsem pomagamo in zastopamo temeljne organizacije in delovne skupnosti. V nasplošnem primeru bi hkrati pisali vloge in zastopali delavce in odgovarjali na te vloge in zastopali temeljno organizacijo — bili bi tožniki in obramba hkrati. To zaenkrat glede na kadrovske, organizacijske in finančne možnosti ni izvedljivo. Pa tudi, če bi bilo možno, bi se postavljalo vprašanje objektivnosti in zaupanja delavcev ali temeljnih organizacij oz. delovni skupnosti. Rešitev v postopku pred sodiščem je navadno takšna, da je ugotovljeno dejansko stanje v prid enemu ali drugemu, skoraj nikoli obema.

Tudi pri prej navedeni delovni skupnosti pravne pomoči pri SOZD ABC Pomurka, ko gre za pravno pomoč v primeru spora med organizacijo združenega dela in delavcem, nudi delovna skupnost pomoč organizaciji in ne delavcu. To pomeni, da se kljub ustanovitvi delovne skupnosti pravne po-

Beli trio

žavnimi organi, organizacijami združenega dela, samoupravnimi interesnimi skupnostmi in drugimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi; nudenje strokovne pomoči združenim organizacijam pri usklajevanju in sestavljanje samoupravnih splošnih aktov z ustavo in zakoni (pripravo strokovnih podlag za samoupravne splošne akte); opravljanje celotnega strokovnega in administrativnega dela pri arbitražnih postopkih za SOZD in združene organizacije in nudenje celotne pravne pomoči v disciplinskih postopkih, v delovnih razmerjih, v stanovanjskih razmerjih, pri registracijskih postopkih, pri upravnih postopkih, pri postopkih statusnih sprememb združenih organizacij in postopkih obravnav na samoupravnih organih — vse po dogovoru in zahtevi združenih organizacij. Osnovna razlika v delovanju takšne delovne skupnosti pravne pomoči kot pravne osebe in pravnimi službami v okviru drugih delovnih skupnosti je v njeni neposrednosti, odgovornosti in samostojnosti pri opravljanju del in nalog.

Razen tega osamljenega primera organiziranja pravne pomoči v organizacijah združenega dela, tako kot določa zakon, so konec lanskega leta potekale v Celju priprave za ustanovitev delovne organizacije za nudenje pravne pomoči občanom in organizacijam združenega dela. Žal nam ni znano, ali je bila dejansko ustanovljena ali ne.

Pri iskanju vzrokov, zakaj takšna neživljenjskost zakona, moramo imeti pred očmi, da zakon združuje pravno pomoč v vseh njenih oblikah tako za organizacije in skupnosti kot delavce in delovne ljudi. To pomeni, da je pri takšni pravni pomoči, npr. v neki delovni organizaciji, treba nuditi pravno pomoč v njej združenim temeljnim organizacijam kot tudi vsem zaposlenim delavcem. Vendar tudi to nudenje pravne pomoči ne povzroča pomislekov, vse dokler je ni treba nuditi npr. temeljni organizaciji na eni strani in delavcem te temeljne organizacije, ki uveljavljajo zoper njo svoje varstvo pravic, na drugi strani. To bi praktično pomenilo, da bi za »isto mizo« sedela zastopnik delavca in temeljne organizacije. Dvom v njeno strokovnost bi ne bil vprašljiv, verjetno tudi ne njena lastna objektivnost. Veliko bolj bi bilo vprašljivo zaupanje delavcev v njeno objektivnost. Ustrezno organizirana strokovna pravna pomoč predvsem v organizacijah združenega dela lahko nudi pravno pomoč delavcem samo tedaj, če ji le-ti zapajo. Zaupanje pa bi pridobila takšna služba pravne pomoči oz. delavci te službe samo v primeru, če bi lahko nastopali neodvisno od poslovnih struktur in drugih vodstvenih in vodilnih delavcev in če bi pri tem upoštevali zgolj načelo zakonitosti in materialne resnice.

So še drugi razlogi, ki preprečujejo oz. vsaj otežujejo nudenje pravne pomoči v smislu zakona. Tako premajhno število usposobljenih kadrov (dipl. pravnikov s pravosodnim izpitom), stroški v zvezi z ustanavljanjem delovnih skupnosti pravne pomoči, stroški financiranja ipd. v današnji situaciji objektivno onemogočajo organizacijo takšne pravne pomoči.

PРАВНА ПОМОČ JE BREZPLAČNA

Pravno pomoč v obliki informacij, nasvetov in mnenj nudimo telefonsko vsak dan, pravne nasvete in pisanje vlog oz. listin pa nudimo vsak petek od 7. do 10. ure. V izjemnih primerih smo na razpolago seveda vsak dan ves

delovni čas. Pravno pomoč nudimo štirje strokovno usposobljeni delavci z višjo in visoko izobrazbo ter s pravosodnim izpitom na tel. št. 718, 455 in 344 oz. v pisarnah poslovne zgradbe št. 08, 09 in 19. Vsa pravna pomoč je brezplačna.

Drago Mežnar

ŽELEZARJI V ZBORU ZDRUŽENEGA DELA IN SIS

Konferenca delegacij Železarne Ravne za zbor združenega dela je oblikovala naslednje sklepe in stališča za sejo skupščine občine (28. sept.):

— Odgovori na delegatska vprašanja naj bi v bodoče bili podani v pisni obliki v gradivu za naslednjo sejo.

— Sanacija streh na Javorniku bo zahtevala velika sredstva. Za zgrešene strokovne odločitve v preteklosti nihče ne odgovarja, zato zahtevajo delegati, da se izpostavi konkretna odgovornost. Predlaga občinski odlok, s katerim bi bila prepovedana gradnja objektov z ravnimi strehami.

— Konferenca predlaga skupščini, da zahteva sprotno spremljanje črnih gradenj in ukrepanje takoj ob pojavu. Precizira naj se izvedba rušitve črne gradnje. Konferenca ima tudi pripombe na adaptacije v mestnem jedru.

Informacija o gibanju OD v občini je bila sprejeta z naslednjimi pripombami:

— Manjkajo podatki o OD nekaterih voljenih in imenovanih funkcionarjev.

— Začeti bi morali z akcijo za usklajevanje osebnih prejemkov iz sklada skupne porabe.

— Razlike pri kilometri in dnevnicah so precejšnje, manjkajo tudi podatki o višini regresov za letni dopust. Prekoračitelje pri dnevnicah in kilometrih je treba obravnavati kot kršitelje.

— Prosvetni delavci so v primerjavi z drugimi preslabo nagrajeni. Prav tako ima predsednik poslovnega odbora železarne v primerjavi z drugimi in glede na odgovornost ter poslovanje DO prenizek OD.

Konferenca podpira odlok o organiziranju in delu sekretariata skupščine in izvršnega sveta, če bo združitve prispevala k večji strokovnosti in se ne bo povečalo

število administrativnih delavcev. Konferenca delegacij je postavila naslednja delegatska vprašanja in pobude:

— Kaj je z dogovorom SRS o uresničevanju družbene usmeritve, razporejanja dohodka in čistega dohodka v letu 1984? Strokovne podlage za izdelavo SaS dejavnosti kasnije in bo treba tudi v letu 84 podpisati dogovor. Ni sprejemljivo da bi delavci ene DO razporejali dohodek po desetih SaS.

— Kako dolgo bomo od OD plačevali redni in posebni občinski ter republiški davek? Republika namreč predvideva časovno ustavitve plačevanja davka iz bruto osebnega dohodka, ker je zbranih več sredstev, kot je dovoljena splošna poraba. Ali se tudi za občinski davek pripravlja podoben predlog, ker je trend porasta OD višji, kot je bilo predvideno v planu proračuna občine?

Sestala se je tudi konferenca delegacij Železarne Ravne za izobraževanje. H gradivu za skupščino občinske izobraževalne skupnosti (27. sept.) je dala naslednje pripombe:

— Umetno ustvarjene časovne stiske onemogočajo podrobno obravnavati stabilizacijski program, kar je pomembno, ker stabilizacijski ukrepi zadenejo predvsem uporabnike.

— Konferenca zahteva obrazložitev, kako je urejeno (so)financiranje prevoza otrok v Kotlje in Sentanel.

— Predlaga, da naj se preučijo možnosti za nakup zemljišča v Fažani, kjer bi uredili počitniški tabor.

Ne strinja se z odgovorom, da določenih funkcij v počitniškem taboru ni mogoče združiti in zahteva pisno obrazložitev, zakaj to ni mogoče.

(Vir: zapisniki s sej)

Naši bregi

moči delavcem ne zagotavlja pravna pomoč v smislu 7. člena zakona o pravni pomoči.

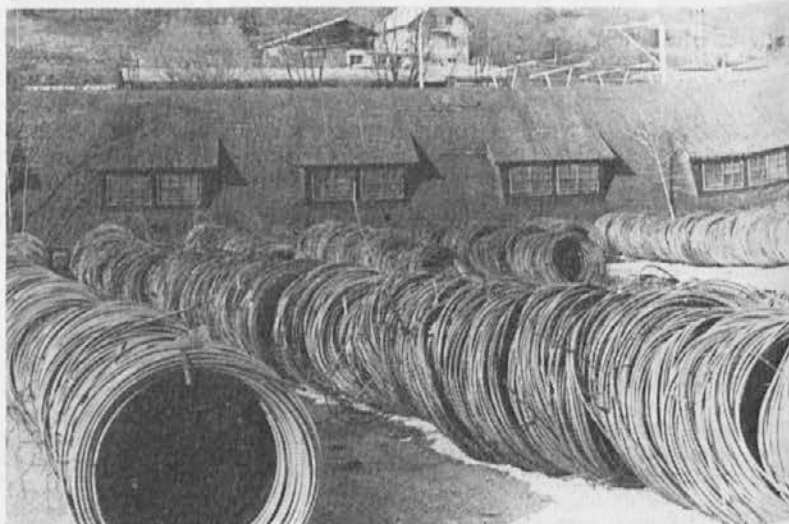
V večini drugih primerov, kjer si nista v nasprotju interesa delavca in temeljne organizacije oz. delovne skupnosti, v kateri je delavec zaposlen oz. ki je v sestavi naše delovne organizacije, delavcem nudimo celotno pravno pomoč, razen zastopanja. Za zastopanje imamo sicer ustrezno strokovno usposobljenost, nimamo pa predpisanih pogojev — morali bi organizirati delovno skupnost pravne pomoči, njeni delavci pa se registrirati kot odvetniki. V vseh teh primerih osebne narave, kot so razveze zakonskih zvez, pravnih zadev, dedne zadeve, razne pogodbe, kazenski postopki itd. v glavnem dajemo nasvete in mnenja kako postopati, kakšne so njihove pravice in obveznosti, ali je njihov pogled na zadevo utemeljen ali ne, kot tudi, ali je pametno iskati nadaljnjo pravno pomoč pri odvetniku.

V času od leta 1979, ko nudimo to obliko pravne pomoči, se je je poslužilo precejšnje število delavcev, od časa do časa pa tudi delavci drugih organizacij in skupnosti. Največ seveda sprašujejo glede svojih pravic in obveznosti, ki jih imajo pri svojem delu in ki izhajajo iz njihovega dela. Večina vprašanj je umestnih in se delavci oglašajo največkrat osebno po pravno pomoč. Je pa tudi precej provokativnih vprašanj, večina postavljenih kar po telefonu in brez predstavitve delavca.

Dejansko stanje delavci tudi zelo radi prikažejo enostransko, nevede ali da zamagljajo dejstvo, pričakujoč odgovor, na katerega so si že sami odgovorili. Tako so naša mnenja zaradi teh razlogov nepopolna, marsikdaj jih zlo-

rabljajo pri izsiljevanju odločitev pred samoupravnimi organi. Ko imajo delavci svoj prav, jim to tudi povemo in hkrati opozorimo temeljno organizacijo ali delovno skupnost, ki je delavcu kršila njegovo pravico, da niso prav postopali in da jim ne bomo mogli nuditi uspešne pravne pomoči, če se bo delavec obrnil na sodišče. Da bi se izognili takšnim kršitvam, od letošnjega leta poskušamo slediti zahtevkom za varstvo pravic že pri njihovem uresničevanju v temeljni organizaciji oz. delovni skupnosti po uradni dolžnosti, ne glede na to, ali nas je delavec o tem opozoril ali ne.

Tudi pri vseh ostalih zadevah delavčeve osebne narave je naša praksa dokaj bogata. Tako smo nudili našo pomoč ob razvezah zakonskih zvez, od hujših do lažjih kaznivih dejanj, stanovanjskih zadevah, posestnih pravnih, ureditvi meja, odškodninskih zahtevkih, dodelitvi otrok, razdelitvi premoženja itd. Gre v večini primerov za zelo osebne zadeve, katerim mora biti tajnost zajamčena. Pravno pomoč v glavnem nudimo z dajanjem informacij, mnenj, nasvetov in tudi s pisanjem posameznih lažjih primerov vlog v pravnih postopkih (tožb, izvršb) in listin o pravnih poslih in razmerjih (pogodbe, zemljiškoknjižne izjave). Zastopanje tudi tu ni možno iz prej navedenega razloga. Vseh vlog in listin, katere bi delavci želeli, tudi ne moremo sestavljati zaradi kadrovske in časovne omejitve. Vse preveč je namreč pravnih opravil za temeljne organizacije, delovne skupnosti in delovno organizacijo.

Staro in novo

INOVACIJE

V juliju in avgustu so bile odobrene naslednje inovacije:

TOZD Kalilnica

Hinku Lasniku in Stefanu Kordežu je bilo dodeljeno prvo nadomestilo za izboljšavo obešanja spirala na solnih kopelih, s čimer sta zmanjšala stroške vzdrževanja. V prvem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda za 1.312.566 din. Nadomestilo znaša 45.376 din, avtorja pa si ga delita na polovico.

TOZD Orodjarna

Davorinu Turkušu, Antonu Motniku in Ivanu Jehartu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo za povečanje produktivnosti pri izdelavi orodnih plošč. V drugem in tretjem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda povprečno letno za 4.327.222 din. Nadomestilo znaša 133.688 din, avtorji pa si ga dele na enake dele.

TOZD Stroji in deli

Hubertu Stermcu je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 78.156 din

za predelavo zrakovodov na stikalnicah, s čimer je zmanjšal stroške. V prvem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda za 1.961.619 din.

TOZD Industrijski noži

Feliks Senici in Mirku Slatineku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo za uvedbo strojnega rezanja slepih navojev na nožih za hladno rezanje pločevine. V prvem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda za 39.695 din. Nadomestilo znaša 4.457 din, avtorja pa si ga delita na polovico.

TOZD Kovinarstvo

Franco Mesnerju in Janezu Stiglicu je bilo dodeljeno tretje nadomestilo za izboljšavo tehnologije struženja ozobljenih vencev. V četrtem in petem letu je bil z inovacijo povečan dohodek tozda povprečno letno za 511.078 din. Nadomestilo znaša 18.436 din, pri delitvi pa sta udeležena Mesner s 85 in Stiglic s 15 odstotki.

Franjo Krivec

Vsak drugi delegat redno na sestanku

Pisati o delegatskem sistemu ni hvaležno, med drugim tudi zato, ker o njem že »vrabčki čivkajo«. Kljub nekaterim pomislekom je delegatski sistem že naš način dela in življenja, ki se mu ne bi več odrekli. To ugotovitev potrjujejo tudi podatki iz ankete, ki smo jo med delegati delegacij samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti izvedli v Železarni Ravne v začetku letošnjega leta. V anketi so bili vključeni delegati delegacij za področje izobraževanja, raziskovalne dejavnosti, zdravstva, kulture, telesne kulture, socialnega skrbstva, zaposlovanja, pokojninsko-invalidskega zavarovanja, otroškega varstva, stanovanjske dejavnosti in delegati za zbor združenega dela skupščine občine. Nadaljnja značilnost vzorca je, da je bila anketa izvedena po vseh tozdih in delovnih skupnostih, ki se nahajajo v matični občini.

Za reprezentativnost odgovorov (dajejo možnost posploševanja na vsaj 95 % delegatov) služi podatek, da smo obdelali 180 vprašalnikov, kar predstavlja 13 % vseh delegatov, ki jih je 1377 v 275 delegacijah za družbene dejavnosti in zbor združenega dela. Vprašalnik so anketiranci prejeli v kuverti in ga v kuvertah tudi vračali po notranji pošti. Ta način se je dobro obnesel, kar kaže na dober odnos delegatov do njihovih obveznosti. V vprašalnik nismo vključili splošnih podatkov (spol, starost, tozd itd.), kar je povečalo občutek anonimnosti in do neke mere tudi stopnjo objektivnosti odgovorov.

VPRAŠALNIK

Delegati so odgovarjali na vprašanja:

- o interesu za delo v delegaciji,
- o zadovoljstvu z odgovori na delegatska vprašanja,
- o uspešnosti njihovih pobud, gradivu, virih informacij za delo,
- o usmeritvah za odločitve,
- o povratnem informiranju delegatske baze,
- o oceni dela skupščin SIS,
- dajali so pripombe, priporočila.

V tem sestavku bomo zaradi obsežnosti prikazali mnenja in stališča le o nekaterih področjih, nadaljevali pa v naslednjih številkah Informativnega fužinarja.

REZULTATI

Pri odstotkih odgovorov moramo upoštevati, da je bila zaradi narave vprašanj večidel dana možnost odgovarjati na več vprašanj.

Tabela 1: Interes za delo v delegaciji

ODGOVORI	
Rang	%
Delo v deleg. me zanima	86 %
Delo v deleg. me ne zanima	8 %
Ne vem	6 %
S k u p a j	100 %

Tabela 2: Zadovoljstvo z delom v delegaciji

ODGOVORI	
Rang	%
Zadovoljen sem v svoji deleg.	88 %
Raje bi deloval v drugi deleg.	6 %
Drugo	6 %
S k u p a j	100 %

Visok odstotek anketirancev je izjavil, da jih zanima področje delovanja njihove delegacije, še več pa jih meni, da so v svoji delegaciji zadovoljni.

Če vzamemo faktorja interes in zadovoljstvo kot dejavnika človekove aktivnosti, moramo iskati ovire večje učinkovitosti delegatov drugje.

Tabela 3: Udeležba na sestankih

ODGOVORI	
Rang	%
Sestankov se redno udeležujem	59 %
Narava dela mi onemogoča redno udeležbo	34 %
Delo v delegaciji nima nobenega učinka	21 %
Sestanki so ob neprimernem času	14 %
Vodja ne sklicuje sestankov	5 %
Imam preveč funkcij	3 %

Če sklepamo iz lastnih ocen delegatov, se vsaj vsak drugi redno udeležuje sestankov, torej je statistično sklepčnost na meji. Med ovirami izstopa narava dela (izmensko delo, nujna prisotnost na delu ob določenem času), temu bi lahko dodali še neprimeren čas sestanka, pa preobremenjenost s funkcijami, ki jo pa omenja presenetljivo majhen odstotek.

Vsak peti delegat pa meni, da od njihovega dela ni nikakršnega učinka in, kot kaže, tudi vsak dvajseti vodja delegacije.

Anketo so pripravili in izvedli v centru za razvoj samoupravljanja in informiranja.

Samo Šavec

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

3587/560 Znanstveno-tehnološki posvet — Metalurgija 1982.

6861 Ameln von H., Centralno ogrevanje. Obnova in popravila 1981.

6862 Lochner D., Ploss W., Toplotna in zvočna izolacija v stanovanjih 1980.

6863 Možina S., Delo poslovnega delavca 1981.

6864 Toplak L., Odgovornost poslovnega organa 1982.

3587/561 Roethel F., Raziskava brušenja hitroreznih jekel za industrijske nože I., II. del. 1982.

6865 Priručnik (tablice) za duboko brušenje i pridobivanje nafte i plina 1976.

6866 Masing W., Handbuch der Qualitätssicherung 1980.

6867 Srakar F., Knjigovodstvo pri drugih (in določenih) uporabnikih družbenih sredstev 1981.

6868 Mali J., Obračunski sistem in vpliv možnih knjigovodskih rešitev na velikost ugotovljenega dohodka 1979.

6869 Lozej M., Knjigovodstvo osnovnih sredstev 1979.

Kot v starih časih

6870 Slovič D., Ekonomske kalkulacije u građevinarstvu 1982.
 6900 Pečjak V., Psihologija spoznavanja 1977.
 6901 Grogono P., Programming in Pascal With Pascal/1000. 1980.
 6902 Baldin A., Furlanetto L., Priručnik za održavanje industrijskih postrojenja 1979.
 6903 Bratko I., Rajković V., Uvod v računalništvo 1982.
 6904 Leonardis S., Komunikacijska vezja 1., 2. del. 1981.
 6905 Gradbeniški priručnik 1982.
 3587/484/II Osojnik A., Aplikacija ionoselektivnih elektrod v metalurgiji in ekologiji II. del. 1983.
 6906/I Podlesnik M., Gonila s stožčastimi zobniki I. del. 1980.
 6907 Šurina T., Automatska regulacija 1981.
 6908 Turk S., Budin L., Analiza primjenom računala 1978.
 6909 Jurančič I., Razvid del in nalog z enotno metodologijo za razvid 1982.
 6910 Altman D., Osnove teorije diskretnog modeliranja i simulacije 1982.
 6911 Simič B., Medicinska dijetetika 1977.
 6912 Stojilković S., Psihijatrija sa medicinskom psihologijom 1981.
 6913 Barjanovič S., Higijena s epidemiologijom i socijalnom medicinom 1981.
 6914 Future developments in Iron and Steel Refining 1, 2, 3. 1980, 1981.
 6915 Strelec, Plinske kotlovnice 1982.
 6916 Zadavec A., Tabele ekvivalentnih dioda.
 6917 Zadavec A., Priručnik ekvivalentnih tranzistora 1981.
 6918 Medicinski leksikon 1981.
 6920 Goldstein I. J., Practical Scanning Electron Microscopy 1977.
 6921 Cajner F., Istraživanje pojave toplinskog umora na alatnim čelici- ma za rad na povišanom temperaturama 1982.
 6922 Rusko-slovenskij učebnjik slovar 1977.
 6923 Rugej J., Dolga pot 1981.
 3587/588 Bacič N., V. Stifter, R. Bakračević, Možnosti zamenjave bazične in kisle mase z domačo maso za visokofrekvenčne peči v ZR. 1983.
 6924 Kovačević M., Sistemi obračuna troškova 1982.
 6925 Omanović M., Tehnička kontrola kvalitete 1, 2, 3. 1981.
 6927 Medunarodna klasifikacija bolesti, povreda i uzroka smrti 1979.
 6928 Weichert L., Temperaturmessung in der Technik 1981.
 6929 Hang A., Labordidaktik in der Ingenieurausbildung 1980.
 6930 Baer K. W., Schutzausrüstungen zum Arbeiten in elektrischen Anlagen 1981.
 6931 Kernighan B. W., P. L. Planger, Programmierwerkzeuge 1980.
 6932 Arbeitsbuch Höhere Festigkeitslehre 1981.
 6933 Metallurgie und Werkstofftechnik 2. 1975.
 6934 Ash E., Scanned image microscopy 1980.
 6935 Bandemer H., Näther W., Theorie und Anwendung der optimalen Versuchsplanung 1980.
 6936 Safford L. E., The Complete Handbook of Robotics 1978.
 6937 Jansen H., Transistor Handbuch 1980.
 6938 Cakir A., Hart D. J., Stewart T. F. M., Bildschirmarbeitsplätze 1980.
 6939 Bandemer H., Bellmann, Statistische Versuchsplanung 1979.
 6940 Pfrepper G., W. Görner, Nilse S., Spurenelementbestimmung durch Neutronenaktivierung 1981.
 6941 Nührmann D., Schlüssel zum Mikrocomputer 1980.

6942 Plate J., Wittstock P., Pascal — Einführung — Programmentwicklung — Strukturen 1981.
 6943 Klein R., D., Basic — Interpreter 1982.
 6944 Nührmann D., Werkbuch Elektronik 1981.
 6945 Slovenščina v javnosti 1983.
 6946 Ivanko S., Raziskovanje in projektiranje organizacije 1980.
 6947 Križanec F., Nihalo, prostor in delci 1982.
 6948 Toporišič J., Nova slovenska skladnja 1982.
 6949 Ivir V., Hrvatsko ili srpsko-engljski rječnik 1978.
 3587/589 Letno poročilo 1982. Metalurški institut.
 3587/590 6 th Meeting of ECSC — Yugoslavia Steel Research subgroup Casting and Solidification 1983.
 3587/591 Investigation of the Cast Structure Quality of Continuous Cast Steel Slabs and How it is Affected by Deoxidation 1983.
 6950 Mišičević N., Jezik kot dejavnost 1983.
 6951 Stanković N., Mala privreda — društveni sektor 1983.
 3587/592 Limpel I., Varjenje bakra 1983.
 3587/593 Kejžar R., Razvoj dodatnih materialov za navarjanje kovaškega stroja 1983.
 3587/594 Kejžar R., Rihar G., Študija navarjanja s trakovi pod praškom pri proizvodnji nožev 1983.
 3587/595 Vodopivec F., Raziskave na področju vroče deformacije jekla z valjanjem na metalurškem inštitutu v Ljubljani.
 6952 Flašker J., Polževa gonila 1980.
 3587/596 Etienne A., R. Franssen, E. Tolebean, Influence du refroidissement Secondaire sur le gonflement et la qualite inter ... 1982.

3587/597 Impiego di Polveri metalliche in lingottiera per il miglioramento della produttività e qualità dei semiprodotti ... 1981.
 3587/598 Schwerdtfeger, Oeters, Mechanisches Verhalten der Strangschale und Makroseigerung beim Stranggussen.
 6953 Drenič D., Analiza razvoja prsilne pri dejstvu udannog opterečenja u čeliku visoke čvrstoće 1982.
 6954 Kosec D., Zaštita i automatika 1983.
 6955 Popović D., Komunikacije 1983.
 6956 Bek V., Izolacioni materijali 1983.
 6957 Mikula M., Perturbacije 1983.
 6958 Bratko I., Inteligentni informacijski sistemi 1981.
 6959 Plazinić V., Stanojević P. D., Distributivne mreže 1983.
 6960 Hrs I., Prenaponi i koordinacija izolacije 1983.
 6961 Strezoski V., Pogon, upravljanje i regulacija u prenosnim mrežama 1983.
 6962 Udovičić B., Fatur B., Planiranje prenosnih mreža 1983.
 6963 Razvodna postrojenja 1983.
 6964 Cerić F., Nadzemni vodovi 1983.
 6965 Energetski kabeli 1983.
 6966 Sklopni aparati 1983.
 6967 Lenasi K., Transformatori 1983.
 6968 Čulig Z., Jurković B., Rotacioni strojevi 1983.
 6969 Izvještaj stručnih izvještajila 1983.
 6970 64 th Steelmaking Conference Proceedings 1981.
 6971 Electric Furnace Proceedings 1981.
 6972 Schlackenatlas Slag Atlas 1981.
 6973 The Electric Arc Furnace 1981.
 6974 Pavše M., Uporaba metaliziranih briketov v EOP v ZR. 1982.

jevega potoka. Pri pregledu smo ponovno ugotovili, da mariborsko cestno podjetje, ki je pred leti obnovilo cestno kanalizacijo, te ni speljalo v Mežo niti v strugo Incijevskega potoka, temveč je ni nikamor priključilo. Zato je v tem delu Mežice tudi bila večkrat poplavljena republiška cesta,« je poudaril Alojz Segel.

Medtem ko nekatere tržnice v Mežiški dolini bolj samevajo, pa je mežiška še kar založena, vendar Mežičani na njej ne kupujejo radi, predvsem zaradi prodajalca.

Pri mežiški krajevni skupnosti so povedali, da prodajalec ni preveč pošten pri tehtanju zelenjave in sadja, ki je celo dražja kot v trgovinah. Zategadelj je potrošniški svet pri tamkajšnji krajevni skupnosti že 1. avgusta obvestil inšpekcijske službe v Dravogradu, saj se Mežičani zaradi tega precej pritožujejo. Vendar inšpektorji o svoji intervenciji niso obvestili potrošniškega sveta, tako da ta ne ve, ali so sploh ukrepali.

KS LEŠE:

KDAJ BLOKOVNA GRADNJA STANOVANJ

Pri leški krajevni skupnosti z zadovoljstvom ugotavljajo, da so bili v zadnjem referendumskem obdobju dokaj uspešni pri razvoju kraja, saj so bila vsa sredstva, zbrana s krajevnim samoprispevkom, smotrno porabljena, in da je to tudi spodbuda za potrditev novega krajevnega samoprispevka, s katerim naj bi uredili še preostala odprta vprašanja na komunalnem in hortikulturnem področju, je dejal Rado Simonovič, predsednik sveta KS Leše.

Kljub temu da so v Lešah v preteklih letih večkrat odkrito povedali, da tu vsa povojna leta ni bilo zgrajeno nobeno novo družbeno stanovanje, delovne organizacije nočejo graditi družbenih stanovanj na Lešah. Zato so mlade družine primorane zapustiti svoj rojstni kraj in se preseliti v dolino.

»Ker takšna politika ni bila in ne bo nikoli zdrava, saj ne smemo dopustiti, da bi se kakšen kraj stal, kot se Leše, je naša krajevna skupnost že pred časom s težavo uspela zapisati v srednjeročni razvojni plan KS tudi izgradnjo 12 družbenih stanovanj. Čeprav je po teh stanovanjih dosti večje povpraševanje, saj mlade družine hočejo ostati na Lešah, so upi za blokovo gradnjo izredno majhni. To pa zato, ker delovne organizacije še vedno niso zainteresirane, da bi se razvijali tudi manjši kraji. Takšnega obnašanja pa Lešani ne moremo razumeti. Pogledajte, s skupnimi sredstvi smo zgradili sodobno cesto, trgovino in lani nov sodoben vrtec in šolo. Gotovo zato, da bi ti objekti bili v popolnosti izkoriščeni. S takšno stanovanjsko politiko, ki jo sedaj vodimo v ravenski občini, bodo novi družbeni objekti vse manj zasedeni, saj je podmladka na Lešah vedno manj. Na drugi strani pa ugotavljamo, da so v večjih centrih šole in vrteci že zdavnaj premajhni,« je povedal Rado Simonovič.

KS ČRNA NA KOROSKEM:

CESTA ZA ŽIVO MEJO

V vaški skupnosti Koprivna, tik ob državni meji, kjer so življenjske razmere izredno težavne, uspešno gospodarji 200 kmetij na nadmorski višini od 1000 do 1300 m. Da bi ta del severozahodne Slovenije še bolj povežali z dolino, predvsem pa, da bi meja ostala živa, je letos temeljna organizacija kooperantov gozdarstva Ravne v sodelo-

Iz naših krajev

KS TRG IN POLJE-PREVALJE:

SEKUNDARNI PLINOVOD DO 20. OKTOBRA

Kot kaže, bo monterjem IMP podjetja iz Ljubljane, ki polagajo plinovod, in delavcem prevajalskega Stavbenika, ki opravljajo zemeljska dela, kljub objektivnim težavam uspelo do 20. oktobra končati letošnja predvidena dela pri ureditvi sekundarnega plinovoda na Prevaljah.

Alojz Kavtičnik, tajnik obeh prevajalskih krajevnih skupnosti, je povedal, da naj bi letošnja zimo na zemeljski plin obratovala štiri kurišča v stanovanjskih blokih, iz katerih se ogreva nad 430 stanovanj, družbeni dom in poslovna stavba, v kateri so prodajalna Varteks, banka in lekarna. V novi kurilni sezoni, ki je pred durmi, pa bodo na zemeljski plin obratovali tudi naslednje kurilnice: v poslovni stavbi Toka Ravne, inštalaterju Prevalje, tozdu Montaža, Troju Prevalje, tozdu Dren in tovarni hlačnih nogavic, Integralu in Tovarni lesovine in lepenke Prevalje. Ze spomladi prihodnjega leta pa bodo nadaljevali dela pri polaganju sekundarnega plinovoda do zasebnih stanovanjskih hiš in drugih poslovnih prostorov.

»Septembra so v zaselku Ugasle peči stekla dela pri ureditvi lokalne ceste Hartl—Čepin oziroma pri nogometnem igrišču. V teku so tudi dela pri razširitvi križišča na Fari in ureditvi

podvoza pod železniško progo Prevalje—Ravne, na cesti za Brinjovo goro. Dela ob Meži, v zaselku Stare sledi do Pregarhauza in podvoz Črnc pa smo že končali do 15. septembra. S tem ko bomo končali dela na Fari in pri nogometnem igrišču, bomo na Prevaljah tudi uresničili letošnja predvidena dela, ki jih obe prevajalski krajevni skupnosti financirata s sredstvi krajevnega samoprispevka,« je razložil tov. Kavtičnik.

KS MEŽICA:

JESENSKE AKTIVNOSTI

Po letnih dopustih, ki so letos nekoliko dalj trajali tudi v tamkajšnji krajevni skupnosti, so septembra z vso resnostjo stekle aktivnosti pri uredničenju krajevnega samouprave, delegatskega sistema in na komunalnem področju.

»Po avgustovskem neurju, ki letos že drugič ni prizaneslo Mežici, je bil v naši krajevni skupnosti najbolj aktiven komite za SLO in družbeno samozadržito, ki ga že nekaj let dokaj uspešno vodi Pavel Grubelnik,« je delo komiteja pohvalil Alojz Segel, predsednik sveta KS Mežica. »Tako je komite takoj po poplavih preučil situacijo in aktiviral krajevne za sanacijo škode oz. stanja na poplavljenih področjih. Aktiviral pa je tudi odgovorne službe, ki so morale pregledati napake na cestni kanalizaciji oz. odvodu Inci-

Visoko

vanju z inženirsko enoto JLA zgradila tri kilometre sodobne gozdne kadmijske ceste od Lipolda do Kumrovega razpotja. Po predračunu naj bi dela veljala okrog 60 milijonov din, skupaj z ureditvijo enega kilometra ceste od Kumrovega razpotja do Luž, kjer naj bi v bližnji prihodnosti odprli mejni prehod.

»Potem ko smo pred 15 leti tu ob meji dobili elektriko in pred leti še telefone, se je za nas koprivske kmete življenje precej izboljšalo,« je poudaril Jože Kumer, predsednik vaške skupnosti Koprivna. »Z rekonstrukcijo obstoječih cest in z gradnjo novih se je tudi Koprivna še bolj povezala z dolino. Medtem ko smo cesto Črna—Lipold pričeli obnavljati že pred desetimi leti, smo jo dokončno uredili šele letos, ko je prišla na vrsto tudi cesta Lipold—Luže, ki je povezala zadnje kmetije ob meji. Koprivci se dobro zavedamo, da tako lepo speljane in široke ceste, ki je ponekod celo vklesana v živo skalo, še dolgo ne bi imeli, če naši temeljni organizaciji ne bi ponovno priskočila na pomoč JLA.«

Po nekdanji stari ozki kmečki cesti je ilegalno na avstrijsko Koroško hodil revolucionar in pisatelj Prežihov Voranc. Čeprav nova cesta še ni speljana do meje, je vaška skupnost Koprivna že pred časom predlagala, da naj bi ponovno odprli mejni prehod Luže. Novo cesto pa bodo Koprivci poimenovali po Prežihovem Vorancu, je še dejal tov. Kumer.

Na sedmih zborih občanov, ki so v tamkajšnji krajevni skupnosti potekali septembra, so krajanji bili seznanjeni tudi o uresničevanju programa dela KS, krajevne samouprave in delegat-

skega sistema. Dobili pa so tudi informacijo o uresničevanju drugega krajevnega samoprispevka in o pripravah na tretjega, za katerega se naj bi občani ravenske občine izrekli prihodnje leto. Medtem ko so v črnjanski krajevni skupnosti v preteklem obdobju bili dokaj uspešni na komunalnem področju in pri uresničevanju krajevne samouprave, pa se ne morejo pohvaliti z uresničevanjem delegatskega sistema, kar so potrdili tudi zadnji zbori občanov, ki so bili izredno slabo obiskani. V KS Črna so se na zadnjih zborih konkretno tudi dogovorili o letošnji akciji NNNP, s poudarkom — delovanje družbene samozasčite, CZ in hišne samouprave. V tej krajevni skupnosti ugotavljajo, da se sprejeta stališča in usmeritve v stanovanjskem gospodarstvu, ki so jih dobili vsi hišni sveti, sila počasi in nedosledno uresničujejo.

»Sicer pa naj bi do konca letošnjega leta v naši krajevni skupnosti po sprejetem programu del, ki ga financiramo s sredstvi krajevnega samoprispevka in komunalne skupnosti Ravne, v višini 3 milijone din, dokončali dela pri ureditvi naselja Rudarjevo. Pred časom pa so že tudi stekla dela pri postavitvi TV pretvornikov na Ludranskem vrhu za področje Javorja in pri Jakobu za področje Koprivne. Ker bo postavitve TV pretvornikov naša KS samo financirala, za vsa dela pa nima dovolj sredstev, smo se dogovorili, da bomo levji delež predvidenih del opravili udarniško. Sicer pa naj bi dela veljala okrog 4 milijone din. Končno smo septembra v centru Črne in v zaslekih priključili na telefonsko omrežje 60 novih naročni-

kov,« je razložil Stanko Kordež, tajnik KS Črna.

KS ČEČOVJE:

DELA PO SPREJETEM PROGRAMU

Tudi v tej ravenski krajevni skupnosti vsa predvidena letošnja dela na komunalnem in hortikulturnem področju potekajo po sprejetem programu, ki sta ga v začetku leta sprejela skupščina in svet KS. Za vsa dela, ki so v zaključni fazi, so zagotovili sredstva za 0,5 BOD in komunalne skupnosti. Do konca septembra so delavci HPH podjetja iz Titovega Velenja uredili novo avtobusno postajališče za »lokalca« pri Trgovskem domu, za hotelom Merx pa so razširili parkirne prostore. Hotel Merx je obnovil vse asfaltne površine za »kavarno«. Novo asfaltno prevleko so dobile tudi lokalne ceste in površine pred drugo, tretjo in četrto stolpnico in za občino. Končno so uredili tudi del javne kanalizacije na zapadnem delu Čečovja.

Drugače pa pri tej krajevni skupnosti že nekaj časa ugotavljajo, kot je dejal Stanko Rihter, predsednik sveta, da komunalni in sanitarni inšpektor premalo storita za boljši javni red na Čečovju. Inšpektorja bi morala večkrat in bolj pogosto opozarjati nedisciplinirane krajanje, katerim beseda krajevne skupnosti nič ne zaleže, da ne morejo kar tako pustiti na zelenici odslužen avtomobil in drugo navlako. Ker je Čečovje te dni ponovno precej onesnaženo, predvsem s papirjem in drugim odpadki, KS poziva vse krajanje, da naj očistijo okolico in v prihodnje bolj skrbijo za svoje okolje.

KS JAVORNIK-SANCE:

KRAJEVNI PRAZNIK RAVENČANOV

Konec septembra so tudi prebivalci na Javorniku dobili prvo javno telefonsko javno govorilnico, ki jo je javniška krajevna skupnost postavila v sofinanciranju s ptt podjetjem.

Potem ko je krajevni skupnosti končno uspelo zagotoviti vsa potrebna sredstva za pričetek gradnje prve faze novega otroškega vrtca na Javorniku, so temeljni kamen za novi vrtec svečano položili 12. oktobra v okviru krajevnega praznika.

Predsednik sveta KS Javornik-Sance Jože Samec je povedal, da bo gradnja vrtca stekla že ta mesec, saj naj bi bil vrtec narejen do maja prihodnjega leta. Družbeni objekt bo na ključ gradil tozdr Gradis Ravne s svojimi kooperanti. Dela pa naj bi po predračunu veljala okrog 21,6 milijona din, 3. milijone din pa naj bi stala notranja oprema.

V okviru praznovanja krajevnega praznika je svoje prostore končno dobila tudi javniška krajevna skupnost, in sicer v nekdanji upravi javniškega kmetijskega posestva. KS bo v začetku imela uradne ure dvakrat tedensko popoldne. Če to ne bo dovolj, bo »dežurala« tudi večkrat.

Organizacija letošnjega krajevnega praznika vseh ravenskih krajevnih

skupnosti je pripadla KS Javornik-Sance. Tudi letos se bodo v okviru praznovanja zvrstile razne kulturne in športne prireditve. Tako bodo ravenski gasilci in člani CZ na Javorniku demonstrirali reševanje ljudi iz visokih stolpnice. Člani planinskega društva bodo organizirali trimski pohod ob vznožju Uršlje gore. Prav tako bodo tradicionalni pohod organizirali ravenski taborniki in skupaj z mladinskimi organizacijami pripravili kresovanje na predvečer praznika. AMD Ravne pa bo organiziralo tekmovalno v spretnostni vožnji s kolesi na Čečovju. Lovski družini Prežihovo in Strojna se bosta pomerili med seboj v streljanju na umetne golobe za prehodni pokal krajevnih skupnosti Ravne. Športno društvo Fužinar Ravne pa bo organiziralo tekmovalno v odbojki in rokometu. Za kulturni program med tednom in na osrednji proslavi, ki bo na Navrškem vrhu 16. oktobra ob 11. uri, bosta poskrbela MPZ Fužinar in pevci iz Pirana, ki bodo tudi imeli samostojen koncert v Titovem domu.

KS ŠENTANEL:

PREVOZ OTROK V ŠOLO

Medtem ko se je v tej krajevni skupnosti še lani dogajalo, da so bile seje skupščine KS nesklepčne in zbori krajanov slabo obiskani, je letos udeležba na sejah in zborih zadovoljiva. Več volje za uresničevanje krajevne samouprave in delegatskega sistema so Šentanelci dobili potem, ko so spoznali, da so njihovi predlogi in želje bile tudi uresničene. Predvsem pa se zavedajo, da karkoli delajo, delajo za razvoj svojega kraja, je dejal Franc Štern, predsednik skupščine KS Šentanel.

Drugače pa se Šentanelci že lep čas pripravljajo na pričetek gradnje nove podružnične osnovne šole, za katero so temeljni kamen položili 19. junija, ob letošnjem krajevnom prazniku.

»Čeprav smo že pridobili vso potrebno pravno in tehnično dokumentacijo, gradnja šole ni stekla 15. septembra, kot smo načrtovali. Kot kaže, pa bodo delavci prevajalskega Stavbenika z zemljskimi deli pričeli ta mesec. Kljub začetnim težavam pričakujemo, da bo šola povsem narejena do 14. junija prihodnjega leta, do krajevnega praznika naše KS. Gradnja klasične šole, v kateri bo tudi stanovanje za učitelja, bomo s prispevkom lesa pomagali zgraditi tudi kmetje. Sicer pa naj bi gradnja skupaj z notranjo opremo veljala okrog 18 milijonov din,« je razložil Franc Štern, gospodar na Koroševi kmetiji.

Medtem ko šentanelski krajevni skupnosti doslej še ni uspelo organizirati prevoza delavcev in dijakov s Šentanela v dolino. Vsak dan hodi na delo v dolino 45 delavcev in nad deset otrok v šole, zaradi večzemskega dela pa Integral ne more zagotoviti prevoza. Je pa krajevni skupnosti končno uspelo organizirati prevoz do podružnične šole v Šentanelu, in sicer za učence, ki stanujejo na Jamnici in Suhem vrhu. S svojim terenskim vozilom jih v šolo vozi Ivan Marin.

Franc Rotar

5. SREČANJE NOVINARJEV

Aktiv koroških novinarjev Ravne na Koroškem je septembra pri Korošu na Jamnici pripravil že peto tradicionalno, dokaj uspešno srečanje novinarjev iz severovzhodne Slovenije. Tudi tokrat so se »račke« pomerile v streljanju

z lokom za prehodni pokal, kipec ravenskega železarja, delo akademskega kiparja Stojana Batiča. Medtem, ko so kipec doslej dvakrat zapored osvojili novinarji mariborskega aktiva, ga je letos za koroške »pristreljala« ekipa akti-

va koroških novinarjev II (Ivič, Rotar, Waltl) z 72 krogi, pred aktivom Maribor 63 (Jerman, Ž. Golob, Logar). Med posamezniki pa sta bila najboljša lokostrelca Zarko Golob z 31 in pri ženskah Silva Seruga z 21 krogi iz mariborskega aktiva.

Družabno in delovno srečanje novinarjev so letos omogočili: pokroviteljica Železarna Ravne, Lesna Slovenj Gradec, Tovarna usnja Slovenj Gradec, Tovarna meril,

Temeljna koroška banka Slovenj Gradec s svojimi enotami, Instalatler Prevalje, tozd Montaža, Merx Ravne, tozd Potrošnik, Nama Ravne, Gradis Ravne, TOK Ravne, Lesna, tozd Gozdarski obrat Črna, Rudnik Mežica, tozd Metalurgija, odsek za narodno obrambo pri SO Ravne, občinski sindikalni svet Radlje, Gorenje Muta, slaščičarna Anice Skufca, Prevalje in Sladkogorska, Tovarna lepenke Prevalje.

F. R.

Z D R A V J E

PREHRANA IN ZDRAVJE

V mesecu oktobru posvečamo teden dni našemu otroku. Za mo-to-vodilo, so letošnjemu tednu na pot izbrali to-le: »Lačen otrok — vest človeštva!«

Še nerojeni otrok je odvisen od dotoka hrane v krvi prek posteljice v maternici. Tudi po rojstvu kot dojenček je vseskozi odvisen od matere, ali ga bo podojila na prsih ali nahranila po steklenički z eno izmed bolj ali manj primernih mlečnih mešanic, prirejenih iz kravjega mleka.

S prizadetostjo smo večkrat gledali ali brali vesti o naravnih katastrofah in lakoti v nekaterih deželah tretjega sveta, ki je najbolj prizadela mala neobogljena bitja — otroke. Lačni, mali okostnjaki, ki so se le s težavo premikali, so nas spominjali na grozote fašističnih koncentracijskih taborišč. Iz vsega sveta, ki je bogatejši in ima hrane v izobilju, sicer prihaja pomoč, a vse to je le kaplja v morje. Veliko jih umira in tudi umre od podhranjenosti — lakote. Pri tem pa ve-

lika večina človeštva dobro ve, da bi z lahkoto prehranili in tudi vzgojili vse te otroke, če bi se le odrekli nori tekmi v oboroževanju. Toda to so zaenkrat le želje, realnost je drugačna. Vendar ostanimo kar v domačem okolju — tudi tu ni treba zatiskati oči pred našimi problemi. Znano je, da porabi danes povprečna slovenska družina že 58 % svojega mesečnega dohodka za prehrano. Razumljivo je torej, da se pred policami trgovin in mesnic bolj preudarno odločamo, ko kupujemo živila. Predvsem se večina že odreka delikatesnim živilom in poživilom. Velika odgovornost pravilne izbire kakovostnih — bistveno važnejših živil je predvsem na gospodinji — materi.

Res je, da prehrano otrok med tednom uspešno dopolnjujeta prehrana v vrtcu in šoli — toda glavna teža prehrane naj bi bil le obrok v domačem okolju — še zlasti ob koncu tedna, ko ima zaposlena gospodinja več časa. Tudi vzdušje v domačem okolju ob uživanju

okusnega obroka pripomore do občutka pripadnosti družini. Kdo se ne spominja rad kakšne priljubljene jedi iz otroštva, ki jo je tako dobro pripravila njegova mati? Prav je tudi, da spet oživimo pripravljanje jedi iz narodne zakladnice, pa čeprav samo zabeljene ajdove žgance s kislim zeljem.

Ali so naši otroci tudi že lačni? Najbrž NE, ker še vedno pri šolski prehrani opažamo, da ne jedo radi »vsega od kraja«, temveč so še vedno izbirčni. Stari pregovor pa pravi, ... »da je lakota najboljša kuharica.« Verjetno v našem okolju še nismo naleteli na res lačnega-sestradanega otroka, pač pa bi lahko rekli, da obstaja nevarnost, da bomo zaradi naraščanja cen zanemarili kvalitetno sestavo hrane. Spomnimo se zato, kako mora biti sestavljena hrana, da je zdrava in krepka.

Beljakovine: predvsem pa njene sestavine aminokislino so bistveni zidaki, še zlasti potrebni za organizem, ki je še v fazi rasti. Popolni viri aminokislin so: mleko, meso in jajca. To pomeni, da s temi sestavinami vračamo v hrano vse tiste snovi, ki omogočajo rast in ohranitev organizma. Rastlinske beljakovine so v primerjavi z živalskimi manj popolne. Zato je fiziološko smotno pripravljati jedi iz koruze z mlekom ali mesom. Za pravšnjo sintezo človeku lastnih beljakovin v telesu pa so potrebne oboje.

Poleg beljakovin je v hrani pomembna tudi količina drugih hranil: **ogljikovih hidratov in maščob.** Zlasti slednje dajejo energetske snovi za fizično delo. **Maščobe** so v vseh razmerah najpomembnejše gorivo za mišične kontrakcije. Pomembne pa so tudi pri presnovi življenjsko važnih vitaminov (A, D, E in K) D-vitamin pa odločilno uravnava presnovo kalcija.

Ogljikovi hidrati: večinoma jih uživamo v obliki rastlinske prehrane. Glukoza ali krvni sladkor, ki nastaja v našem telesu iz različne hrane, je bistveno gorivo za živčevje in celice z anaerobno (brez kisika) presnovo (na primer: rdeče krvničke). Poleg tega pa vsebuje rastlinska prehrana še tako imenovane balastne substance, ki so pripomočki za hitrejšo prebavo. Ne smemo pozabiti še na anorganske sestavine hrane: makro in mikro elemente, ki jih telo rabi le v minimalnih količinah, pa vendar imajo kakšno bistveno pomembno vlogo pri različnih kemičnih procesih v telesu.

Še nekaj o **vitaminih:** le ti so pomembna plat človekove prehrane — zlasti še C vitamin ter vitamini iz skupine B ter že prej omenjeni maščobno-topni vitamini. Če uživamo dovolj sveže-presne hrane, bomo zadovoljili potrebo po C vitaminu. Z nepravilno pripravo hrane in z zanemarjanjem pravilne sestave pa se po daljšem času lahko zgodi, da utrpimo pomanjkanje tega ali onega, ali kar vseh vitaminov.

Energetsko ravnotežje: prehrana mora biti pravšnja tako glede vnosa sestavin kot glede vnosa energije. Če vnašamo več energije, kot jo porabljamo, se bomo zredili. Pri večji debelosti pa so pogostejša obolenja srca in ožilja, povišan krvni pritisk in sladkorna bolezen. Pri nezadostni prehranjenosti se lahko zmanjša telesna teža pa tudi odpornost proti infektom.

Poglavitne navade v zvezi s prehrano oblikujemo v glavnem v otroštvu, če se življenje otroka odvijata pretežno v družinskem krogu, ima pri tem največ vpliva pa tudi odgovornosti mati, da ne bo otrok »lačen« prave — zdrave hrane.

Vaša otroška zdravnica
dr. Božena Čretnik

OKTOBER — MESEC VARČEVANJA

Oktober je mesec varčevanja. Banka v tem mesecu vsako leto poskuša še bolj prikazati svojo vlogo in naloge pri prizadevanjih za doseg pozitivnih ciljev naše družbe.

Tudi letošnji oktober odseva željo po hranjenju na vsakem koraku. Če to ni varčevanje v klasičnem smislu, je pa trud za cenene naprepe, za skrbno spravljanje ozimnice, obnovo garderobe...

Ljubljanska banka je članica Koordinacijskega odbora za splošno družbeno varčevanje, zato zastavlja vsako leto aktivnosti v oktobru v širšem smislu. Znano je geslo z naših letakov ŽIVI VARČNO, DA BOŠ ŽIVEL BOLJE. Letos je smisel akcije tudi vzklik ŽIVI ZDRAVO, DA BOŠ ŽIVEL BOLJE. Vsebinska teža je povezana z letošnjim mednarodnim letom zdravja. Izšla je brošura 100+5 NAČINOV VARČEVANJA. Posvečena je problematiki zdravja občanov s stališča varčevanja. Gre za odsotnost z dela, invalidnost itd. Skrb za zdravje je brez dvoma posebna oblika varčevanja in tudi najširšega družbenega pomena, zato je brošura dovolj konkretna in praktična, da vzpodbudi bralca k razmišljanju in uporabi predlaganih rešitev.

Za mlade varčevalce se banka trudi, da se vključuje v njihove akcije. Letos imamo brošuro o zbiranju koristnih plodov. O varčevanju seznanjamo mladino tudi v vrtcih in šolah prek cicibanovih in pionirskih hranilnic.

Radi bi vam torej predstavili prizadevanja vaše banke pri razreševanju aktualnih problemov gospodarstva in angažiranost pri širjenju pobud za osebno in družbeno varčevanje v najširšem smislu. Zavedamo se današnjega časa, za katerega je značilna dokaj visoka stopnja inflacije in zmanjševanje realnih osebnih dohodkov. Ta gibanja vplivajo neposredno tudi na denarno varčevanje občanov. Tega stimuliramo z višanjem obrestnih mer za vloge in ponudbo novih oblik varčevanja — dinarski depoziti (nad 3, nad 6, nad 12 mesecev...) z višjimi obrestnimi merami.

Svoje vlagatelje torej uspešno ohranjamo pri naši banki in jim ponujamo nove storitve, za katere se trudimo, da postajajo vedno bolj popolne in ugodne za občana.

Dajemo tudi stanovanjske kredite na osnovi prodaje deviz in vezave dinarjev.

Za to obdobje so najbrž še bolj aktualni krediti za ozimnico — odo-

Igra

bravamo jih brez pologa na dobo desetih mesecev z 20% obrestno mero. Tako si lahko priskrbite krompir, jabolka in vrtnine za zimo. Tudi potrošniške kredite za nakup premoga lahko dobite brez pologa po prej navedenih pogojih. Krediti za nakup peči na trda goriva so tudi brez lastne udeležbe, obrestna mera je 25%, doba odplačila pa dve leti.

Želeli smo vam predstaviti vašo banko in delček njenih dejavnosti

v letošnjem oktobru. Upamo, da bomo skupaj občutili mesec varčevanja in z njim zaživel v novem duhu. Za obeležje bomo v prostorih ekspozitor na Ravnah in v Radljah pripravili razstavo numizmatike — zbirko starih olimpijskih kovancev in vas na ogled vljudno vabimo.

Želimo si veliko vašega sodelovanja!

Zvonka Štern
TKB
Slovenj Gradec

KULTURA

KRČENJE KULTURNIH PROGRAMOV JE ŠKODLJIVO

Vsak, kdor ima kulturo rad, meni, da je imamo premalo. Še več, tudi tista, kar je imamo, bi morala biti boljša. Zdaj pa za družbene dejavnosti primanjkuje sredstev. Vse, tudi kultura, bodo morale v prihodnje porabiti manj denarja. To skoraj ni mogoče drugače kakor s krčenjem dejavnosti.

Tajnik Zveze kulturnih organizacij občine Ravne **Alojz Pikalo** je povedal, da so se pri njih že doslej obnašali stabilizacijsko, saj so od 250 prireditev, kolikor so jih imeli predlanskim, programirali za lani le okrog 150 odrskih predstav in drugih kulturnih prireditev v občini.

V letu 1983 so se sredstva v primerjavi s prejšnjim letom povečala le za 20%, strokovna služba ZKO pa ima od lani zaposlenega človeka več, razen tega so cene storitev narasle za več kot toliko. Torej so morali programe dejavnosti že tako skrajšati, da bi vsako nadaljnje »rezanje« kulturni dejavnosti v naši občini samo škodilo. Nastalo pa bi tudi vprašanje, ali je tako močna kadrovska zasedba v strokovni službi smiselna.

Tudi kulturna društva v občini se ne strinjajo, da bi jim še naprej zmanjševali dotacije, saj so bile že doslej minimalne. Če bi hotela prav zaživeti in še izboljšati kvaliteto dela, bi potrebovala več denarja in večjo strokovno pomoč kot doslej.

Tajnik Pikalo je dejal, da domače kulturne dejavnosti ne bodo krčili, manj pa bo v prihodnje »uvožene« kulture in gostovanj poklicnih skupin (ki jih je bilo že doslej zelo malo). Kolikor pa bodo gostovale amaterske skupine, ki sodelujejo z našimi društvi, bodo stroške znižali tako, da bodo gostje prenočevali na domovih gostiteljev, s čimer se bodo močno zmanjšale gostinske usluge. Tovrstno varčevanje ima tudi svojo dobro stran: kulturni delavci — amaterji se bodo med seboj tudi osebno spoznali.

Krčenje programov bodo že letos občutile predvsem šole. Trpela bo prireditev Koroška glasbena jesen, na kateri so vedno gostovali poklicni glasbeniki, nekateri celo iz tujine. Letos pa bo ZKO Ravne organizirala za šole samo komentirane koncerte, ki jih bodo pripravili ravenški pihalni orkester in naši domači zbori. Resne instrumentalne glasbe v drugačnih izvedbah pa

naši učenci to jesen ne bodo slišali.

IZ KULTURNEGA KOLEDARJA

30. septembra in 1. oktobra je bilo na Ravnah srečanje najmlajših filmskih ustvarjalcev Slovenije. Pripravili so ga Koroški kinoklub Prevalje, ZKO Ravne, ZKOS in Združenje filmskih delavcev Slovenije.

15. in 16. oktobra bo gostoval na Ravnah moški pevski zbor Karel Pahor iz Pirana. V soboto, 15. oktobra, bo imel koncert v Titovem domu, naslednji dan pa bo nastopil skupaj z moškim zborom Fužinar (ta je njegov gostitelj) na Navrškem vrhu, kjer bo proslava krajevnega praznika Ravne. Zvečer tega dne bodo Pirančani peli še v Pliberku.

Po dolgem času se Ravenčanom obeta nova gledališka predstava. Za krajevni praznik bo KUD Prežihov Voranc uprizorilo Prežihove Samorastnike.

4. novembra bo Pihalni orkester ravenških železarjev sodeloval na tekmovanju jugoslovanskih amaterjev Abrašević v Srbiji.

Mojca Potočnik

VRSTE

Če imaš srečo, se rodiš sam, drugače v vrsti.

Z jezo zgodnjega vstajanja se ženske zaženejo v ozka vrata avtobusa, čeprav že zdavnaj vedo, da nobeni ne bo treba stati. Poznajo to pot v službo že leta in vendar počno to vsako jutro, čemerne v obraz, na hitro počesane, široko zehajoče ali zgrbljene vase oživijo vse hkrati, ko zasmrdi po bencinu in se čisto blizu ustavi njihov avtobus.

Če imaš zveze, ne veš, kaj so vrste.

Kruh, mleko, pivo, vino in sladkarije in vse, kar se ljudem zdi, da je treba kupiti ravno na soboto, naredi pred blagajno dolgo, dolgočasno vrsto. Drug za drugim segajo v žepe, samogibno, po nekem avtomatizmu. Pokažejo se denarnice, grde iz umetnih snovi ali lepe usnjene, tanke in debele, nove in stare, velike in majhne. Iz njih pa se zagledajo vate otroci in mošje, skrbno zatakneni za plastični ovitek. Medtem ko postaja košara vse težja, roke daljše, nevsiljivo odkrivaš malo intimno sredi samopostrežne.

Za mrtvim človekom po dva in dva v črni vrsti na videz molče

Jurčki, jurčki

in sklonjenih glav k slovesu gredo. Ta se dvigne na prste in v oči se zablika radovednost, napol zašepetana sosedu: »Kam bodo pa zdaj s hišo, saj ima že vsak svojo.«

»Ali veste, da je bil že dva dni mrtev, preden so ga našli, pa taka bogatija.«

»Ste videli, kak mogočen spomenik so ji postavili«, reče nekdo in se neopazno zazre v marmor

blizu poti, »prej je pa niso marali.«

Na koncu se reče: »Lep pogreb je imel, zelo žalostno je bilo.«

Red, razvrstitev, vrste, od pamtveka tako, v tem redu, razvrstitvah in vrstah mi, ki ji delamo, določamo in priznavamo, hote ali nehoti odkrivamo košček značaja, včasih sebi — večinoma drugim.

Če imaš srečo, umreš sam, drugače v vrsti.

Zlatka Strgar

Delo društva upokojencev

PIKNIK ZA UPOKOJENCE NA NAVRŠKEM VRHU

Društvo upokojencev Ravne je za svoje člane priredilo 27. avgusta 1983 piknik na Navrškem vrhu. Ob prelepem sončnem vremenu se ga je udeležilo le okoli 60 upokojencev. Lahko bi jih bilo mnogo več. Nekateri so se tja podali peš, drugi so se pripeljali z avtobusom.

Za minimalni prispevek so upokojenci dobili izdaten obrok malice, kosilo, pečeno na žaru, ter steklenico piva. Razen tega je društvo po ugodnih cenah prodajalo tudi druge pijače. Za zabavo je od 10. do 17. ure skrbel Matjaž Filipančič, ki je pridno igral na svojo glasbeno aparaturo, upokojenci pa so se ob zvokih glasbe tudi pridno »zasukali«.

Vsi skupaj pa so se v večernih urah razpoloženi in zadovoljni vrnili domov.

IZLET V PODJUNO IN ROŽ

Društvo upokojencev Ravne je 15. septembra 1983 izvedlo z dvema avtobusoma svoj predzadnji letošnji izlet, in sicer v Podjuno in Rož. Udeležilo se ga je 100 upokojencev našega društva. Pot nas je vodila prek Pliberka, Velikovca in Šentvida na Gospo-svetško polje. Najprej smo se ustavili pri vojvodskem stolu, kjer so nekoč zaključevali obrede ustoličenja koroških vojvod. Od tu smo se napotili h Gospe Sveti. Ogledali smo si cerkev, ki je star zgodovinski spomenik. Nato smo se odpeljali skozi Celovec po južni strani Vrbskega jezera v Sekiro, kjer stoji slovenski hotel »Korotan«. Ustavili smo

se na Otoku ter si ogledali tamkajšnje znamenitosti, nakar smo se odpeljali mimo Beljaka ob južni strani Osojskega jezera do Osoj. Žal si nismo mogli ogledati zelo lepe samostanske cerkve, v kateri so poletni koncerti, ker je bila zaprta. Na severni strani cerkvenega zidu je vgrajen rimski reliefni kamen, na katerem je videti konja brez jezdec. V tem samostanu je namreč delal pokoro uboja škofa Stanislava poljski kralj Boleslav II., kar je lepo opisal Anton Aškerc v »Mutcu Osojskem«.

Od tu smo se vračali skozi št. Jakob, Bistrico, št. Janž in Žih-polje v Borovlje. Ustavili smo se na tamkajšnjem pokopališču, kjer je Zveza koroških partizanov leta 1971 postavila lep spomenik padlim partizanom 1941 do 45. Napis je slovenski in nemški. Tu je pokopan tudi Ravenčan Štefan Trbovšek. Tik pred osvoboditvijo so ga esesovci ubili 9. maja 1945, čeprav je bil parlamentarec.

Od tod smo se odpeljali v najvišjo slovensko vas na avstrijskem Koroškem Sele — Fara, ki leži ob vznožju Košute. Vas je nastala že v 11. stoletju. Gotska cerkev iz 16. stoletja je 1964. leta dobila sosedo, cerkev z moderno arhitekturo. Na obeh krajih vhodnih vrat stare cerkve sta pritrjeni spominski plošči žrtvam nacističnega terorja, obglavljenim na Dunaju 29. aprila 1943. Zgodovino in značilnost tega kraja nam je opisal tamkajšnji župnik.

Pot smo nadaljevali v Železno Kaplo, kjer smo se za krajši čas

ustavili v tamkajšnjem slovenskem hotelu »Obir«.

Zadovoljni z vsem, kar smo ta dan videli in doživeli v lepem vremenu, smo se v večernih urah vrnili domov.

8. REPUBLIŠKO TEKMOVANJE V STRELJANJU ZA UPOKOJENCE

Komisija za šport in rekreacijo pri Zvezi DU Slovenije je 10. septembra 1983 izvedla v Mariboru 8. republiško tekmovanje v streljanju. Tega tekmovanja se je udeležilo 9 ekip iz Slovenije, ki so predtem zmagale na področnih tekmovanjih. Dve ekipi nista prispeli. Tudi naše društvo upokojencev se je kot zmagovalec na območnem tekmovanju uvrstilo na to tekmovanje. Zastopali so nas: Ignac Skitek 148, Peter Mihelač 132, Ivan Štruc 122 in Kristl Verdinek 100 krogov, ter zasedli 7. mesto.

Zmagala je ekipa Maribora s 653 krogi pred Ljubljano in Mursko Soboto. Ravenčani pa so zadel 502 kroga. Ob razglasitvi so posebno omenili najstarejšega tekmovalca Kristla Verdineka z z Raven ter ga tudi obdarili s steklenico vina.

Ervin Wlodyga

IZET PONJEVIČ

Izet Ponjevič se je rodil 19. avgusta 1961 blizu Velike Kladuše v Baniji. To je pokrajina v severni Bosni, ki seže najviše v Hrvatsko. Odraščal je, kot pač vaški otroci, ki ob domu, šoli in naravi najbolj vzgajajo drug drugega. Pičel je danes kruh na vasi, zato je mladi Izet po odsluženju vojaščini ubral pot drugih krajanov, ki delajo daleč od doma.

3. junija letos se je zaposlil v naši železarni v tozdu Jeklolivarna kot odvažalec kalupov. V delovno skupino se je vključil hitro in sodelavci vedo o njem povedati samo lepo. Bil je prizadeven pri delu, tovariški in discipliniran. Obetal je postati eden tistih dobrih delavcev, ki dvigajo naš ugled in pomagajo pri rasti tovarne in kraja.

Usoda pa je hotela drugače.

Praznoval je svoj 22. rojstni dan, obiskal svoje domače, na povratku na Ravne pa je izgubil življenje v prometni nesreči. — Svojcem in prijateljem izrekamo iskreno sožalje.

MIHAEL KNEZ

Zopet se poslavljamo od enega izmed neopaženih, tihih, a zavestnih sodelavcev, ki je svoje življenje in zdravje žrtvoval svojemu kolektivu in svoji domovini. Enaintridesetega leta se je rodil na Libeliški gori, se izučil frizerske stroke in v njej delal štiri leta. Nato se je zaposlil v železarni in osemindvajset let delal kot vzorčevalec v kemijski službi železarne.

Pred nekaj leti ga je napadla huda bolezen in po prestani operaciji je delal dalje po svojih zmogljivostih ter bil pred invalidsko upokojitvijo. Kljub zrahlanemu zdravju je dogradil svoj dom, ven-

dar mu ni bilo dano, da sadove svojega truda in truda vse družine v miru uživa. Omahnil je v smrt nenadoma premlad in še poln življenjskih načrtov.

Pokojni Knez je bil eden izmed tistih sodelavcev, ki ga družba skorajda ni opazila. Vesten delavec brez izgovorov in vedno pripravljen pomagati, je preživel 28 let s svojimi sodelavci v miru, slogi in vseskozi spoštovan. Dokler mu je zdravje dopuščalo, se je vključeval še v družbeno dejavnost, pri tovariših iz gasilskega društva je našel soljudi, ki so njegovo prizadevanost znali pravilno vrednotiti in je bila za vzgled in v opomin mnogim drugim, ki pri polnem zdravju ne najdejo časa za skupno dobro.

Ob slovesu smo tako nemočni in vse naše besede zahvale zvenijo kot opravičilo za vse, kar mu v življenju nismo namenili. Morda se je zdel komu zaradi boleznih potisnjen na obrobje življenja, v resnici pa je v sebi nosil redko odliko, ki je malokomu dana. Zelel je le dobro vsem bližnjim in nepoznanim, ker je v življenju okušal, kaj pomeni imeti prijatelja, sočloveka, zvestega v dobrem in zlu.

Takih glasnikov miru naš čas najbolj potrebuje, bolj kot materialne dobrine. Ohranili ga bomo v spoštljivem spominu vsi sodelavci SKR in vsi, ki smo ga poznali. Njegovi žalujoči družini pa izrekamo globoko sožalje.

POČITNIŠKI DOM UPOKOJENCEV V IZOLI

RECEPCIJA

V počitniški dom upokojencev — Izola sprejemajo le člane Domov upokojencev, ki so tudi člani tega doma, in to po 5 upokojencev za 10 dni. Sprejem v recepciji je hiter in prisrčen. Vse osebe je ljubeznivo in ustrezljivo. Zakaj pa pri organiziranju izletov le ne teče tako, kot naj bi, pa le ni mogoče ugotoviti. Prav gotovo se bo tudi uredilo, saj je znano, da upokojenci radi potujejo in se udeležujejo izletov.

SPLOŠNO

Dom naj bi bil vedno zaseden samo z upokojenci. Če pa že morajo biti prisotni res tudi otroci, naj babice vsaj pri mizi pazijo nanje, da niso drugim gostom v nadlego. Starši naj bi tudi odraslim otrokom ne odstopali svojih pravic. Otroci ne spadajo med »mlade starce«.

Pletene mize v avli, četudi pokrite, niso primerne, ker nanje ni mogoče postaviti kozarca, da se ne prevrne, ali pa pisati. Brošura o gradnji in današnjem izgledu doma bi šla prav gotovo dobro v prodajo. Prav tako tudi karte, pisma, znamke, časopisi in revije.

Dvigala delujejo brezhibno. Dom je dobro vzdrževan in ne zaostaja za hotelom B kategorije.

SOBE

Notranja oprema sob je sicer preprosta, toda okusna (smučna vrata, enostavne omare). Sobarice so marljive in prijazne. Čistoča primerna, ves dan topla voda, le brisače naj bi se večkrat menjale. Vse sobe imajo balkon in pogled na morje, tuš, WC.

HRANA

Postrežba je dovolj hitra, natakarji vljudni. Jed za marsikoga

preslana; za jedce morda nezadostna — dodatka ni. Serviranju starega kruha bi se bilo gotovo mogoče izogniti s primerno razporeditvijo.

Morda bi bila primerna dva menija, posebno takrat, ko so na jedilnem listu ribe, ki jih mnogi gosti ne marajo. Solata — kot ponavadi nasploh v vseh prehranbe-

Rekreacija in šport

DENAR TUDI ŠPORTU DOLOČA ŠIRINO PROGRAMOV

Telesnokulturna skupnost namenja sredstva, ki pritekajo iz gospodarstva, za množičnost, vrhunski šport, vzgojo kadrov, mednarodno sodelovanje, za potrebe strokovne službe in druge obveznosti.

Ze doslej so načrtovali programe dejavnosti v okviru možnosti, to je denarja, tega pa je vsako leto manj, še posebno, če ga primerjamo z rastjo cen prevoza in hrane. Vendar TKS ne načrtuje celotne telesnokulturne dejavnosti v občini, saj so pri tem društva sorazmerno samostojna: sama si priskrbijo okoli 60 odstotkov sredstev.

Strokovna delavka TKS Ivanka Vrabič meni, da bi v telesni kulturi največ prihranili z racionalizacijo tekmovalnih sistemov, ki so preveč na široko razpeljani. Vendar bi se

nih lokalnih — premalo sveža in skoraj brez začimb.

Šef strežbe naj bi se večkrat pojavil. Serviete naj se enkrat menjajo. Kajenje naj se prepove (opozorilni napisi).

TOČILNICA

Vse pijače, alkoholne in brezalkoholne, kava in čaj (tudi mleko naj bi se točilo) so absolutno predrage. Tudi postrežba ni brezhibna (točenje pod mero, česta odsotnost).

BAZEN

Voda v bazenu naj bi bila za dve-tri stopinje toplejša, toplotna višina pa na vidnem mestu označena. Sušilec las je v bazenu nepogrešljiv. Otroci so tudi v bazenu spotika. Slačilnice, ki jih je vsekakor premalo, naj bi bile jutraj čiste. Mir in red naj vladata v bazenu, brez nepotrebne hrupa in brizganja, da o morebitnem kajenju sploh misliti ni.

PLAŽA IN OKOLICA

Vsekakor sta plaža in okolica najlepši predel Simonovega zaliva. Plaža se sicer urejuje, bo pa v doglednem času enkratna. V neposredni bližini plaže naj se posadi še več dreves in postavi več klopi z mizami, česar se bojo prijatelji remija in drugih iger gotovo razveselili; pa tudi čisti zrak in prijetno vzdušje bo dodalo svoj delež k zdravju. Visok dimnik in črni dim Delamarisove tovarne, če že ne segata do samega doma, sta pa za oči kar neprijetna ter kvarita sicer zelo prijetno okolico.

ZAKLJUČEK

Kljub vsem navedenim pomanjkljivostim in nevšečnostim je Počitniški dom upokojencev enkratna pridobitev, saj so vse omenjene negativnosti v splošnem le malenkostne, pa jih v doglednem času ne bo težko odstraniti. Že sama zunanost in impozantnost doma prijetno presenetita vsakega novega gosta.

Jožko Herman

morali za to dogovoriti tako v republiškem kot v zveznem merilu. Težko je zdaj društvu, ki se uvrsti v določeno ligo, prepovedati udeležbo v tekmovanju. Navadno je tako, da jih želja po uspehu vleče naprej. Na začetku sezone imajo še svoj denar, v drugem delu tekmovanja pa že pridejo po pomoč na OZTKO.

Vprašanje je, do kake mere bi smeli omejevati tekmovalno voljo mladih. Saj želja po uspehu spodbuja k zavzetemu delu in k napredku telesne kulture in športa. Tega pa si kljub težavnim gospodarskim razmeram želimo tudi v prihodnje.

O krčenju programov bodo telesnokulturni delavci sistematično govorili na skupščini ZTKO konec oktobra.

Mojca Potočnik

LETOVANJE KOT NAGRADA

Gostje iz ČSSR zdaj že tradicionalno prihajajo v dom Železarne Ravne v Portorožu, ravno tako delavci ravnanske železarne letujejo v njihovem celoletnem rekreativnem centru Svratka.

Na bežnega opazovalca so napravili prijeten vtis; organizirali so celo spoznavni večer, kjer smo jih spoznali kot zelo zabavne. Imeli smo to srečo, da je bila z nami tudi prevajalka (tov.

Čas šotorov

Gradiškova, zaposlena v tozdu RPT), saj nam je češki jezik, kot se je izkazalo, precej tuj. Uspelo mi je navezati pogovor z vodjo češkoslovaške skupine in zvedel sem nekaj zanimivosti.

ZDAS IMA 5500 ZAPOSLENIH

Njihova železarna je mlada, zgrajena leta 1951. Postavili so jo na prej nerazvitem področju. Pokrajino lahko primerjamo s Slovenskimi goricami (op. tov. Gradišek). Najprej so zgradili topilnico in livarno, nato obrate strojev in delov, nazadnje še kovačnico. Sodelovanje med železarnama se je začelo pred več kot desetimi leti, ko so strokovnjaki iz Zdara opremili našo valjarino s težko progno.

RAZVEJENE DEJAVNOSTI V PROSTEM ČASU

Imajo precej kulturnih in športnih aktivnosti v okviru delovne organizacije. Poleg pihalnega še plesni orkester, pa pevski zbor, gledališče in športna društva. Športnike prevažajo na tekmovalna z lastnimi avtobusi.

Letovanje v druge države — potujejo tudi v NDR, Poljsko, Bolgarijo — predstavlja posameznikom nagrado za prizadevanost pri delu in družbenopolitičnih aktivnostih. Za taka letovanja krijejo sami le tretjino stroškov, ostalo gre iz sklada za kulturne in socialne potrebe. Čas letovanja izven države traja 14 dni, medtem ko letovanje v njihovih središčih le 7 dni z namenom omogočiti ga čimvečjemu številu ljudi.

Celeletno središče Svratka (le tako je rentabilno, pravi vodja gostov) je oddaljeno od železarskega kraja Zdar le 25 km. Poleg klasičnega letovanja odhajajo tja na vikende, prireajo ohceti in druge zabave, poslovna srečanja itd. Za delavce imajo še en večji rekreacijski center in enega za njihove otroke.

PATRONAT NAD ZADRUGO

Nekatere delovne organizacije imajo patronat nad zadrugami. V času spravila pridelkov določeno število delavcev za nekaj časa odide na njive in po opravljenem delu imajo pravico do dela pridelkov. Organizirano je vključena tudi šolska mladina.

DELOVNI ČAS V ZDAS

Prva zanimiva primerjava z njihovo organizacijo je okrog praznikov. Praznujejo tudi cerkvene praznike, a ka-

terikoli praznik je na delovni dan — tudi prvi maj — ga morajo ob sobotah »zadelati«. Sicer nimajo delovnih sobot, ker zahtevani tedenski fond ur (42,5 ur) opravijo od ponedeljka do petka, saj traja delavnik na dopoldanski izmeni 8,5 ur. Spodnja tabela ponazarja delo v izmenah:

- prva od 6. ure do 14.30 (8,5 ur)
- druga od 14.30 do 22.30 (8 ur)
- tretja od 22.30 do 6. ure (7,5 ur)

V pisarnah delajo v glavnem od 7. ure do 15.30, ponekod pa od 8. ure do 16.30.

Vodja gostov iz Zdara me je prosil, da po tej poti posredujem zadovoljstvo češkoslovaških gostov z letovanjem pri nas in zahvalo vsem, ki so jim to omogočili.

Samo Šavc

TKANJE NOVIH PLANINSKIH VEZI

V zadnjem času so koroški planinci okrepili sodelovanje z zamejskimi Slovenci. Tako so se 14. avgusta kot gosti SPD iz Celovca množično (4 avtobusi) povzpeli na dvatisočak Kepa (Mittagskogel) in Bleščečo planino, 11. septembra pa so se njihovi predstavniki (Cifer, Praper, Kodrin, Čibron) udeležili spominskega pohoda »Bazoviški junaki«.

Bazovica je majhna vas s 750 prebivalci blizu Trsta. Vaščani so večinoma Slovenci. Precej se ukvarjajo s športom, še posebej pa z odbojko in atletiko. Ustanovili so športno zadrugo Sloga. V njej deluje tudi planinski odsek. V njegovi organizaciji že tretje leto poteka omenjeni pohod. Prvo leto se ga je udeležilo 20 pohodnikov, lani in letos pa približno 40. Pot je speljana po skrajnem vzhodnem delu tržaško-kraške planote z izhodiščem v Bazovici. Traja dobre 4 ure in ni naporena, saj na najvišji točki doseže 670 m. Od tam se odpira lep pogled. Pohodniki se zaustavijo na kraški gmajni ob spomeniku, kjer so bili 6. 9. 1930 po nalogu posebnega fašističnega sodišča ustreljeni štiri člani organizacije TIGR: Miloš, Bidovec, Marušič in Valentič in se jih spomnijo s krajšo slovesnostjo. Kot je poudaril eden izmed govornikov, ne gre za nikakršno patetiko niti le za simbol, ampak se od junakov učijo — vdanosti narodu in

vztrajnosti . . . da se obdržijo kot manjšina, saj za globalno zaščito Slovencev v Italiji še ni poskrbljeno. Pohod se konča v Bazovici z zakusko.

Bazoviški planinci so nas zelo prijazno sprejeli. V njihovi družbi smo preživeli prijeten dan. Pokazali so ve-

liko zanimanje za sodelovanje. Povebilo so nas na svoje vsakoletne pohode, ki bi bili primerni za naše starejše planince. Sicer pa bodo prišli k nam, ko bo srečanje koroških planincev na Uršlji gori.

Andreja Čibron

POHOD SLOVENSКИH ŽELEZARJEV ČEZ STRELOVEC V LOGARSKO DOLINO

Rekreacijska komisija Železarne Store je pripravila za soboto, dne 27. avgusta 1983, v okviru Slovenskih železarn pohod čez Strelovec v Logarsko dolino. To je bil že drugi planinski pohod na istem območju. V naši železarni se je prijavilo precejšnje število delavcev, tako da smo morali naročiti še tretji avtobus.

V soboto v zgodnjih jutranjih urah, odhod je bil določen za 4.30, pa se je na avtobusni postaji zbralo precej manj ljudi, tako da smo morali tretji avtobus pustiti na Ravnah.

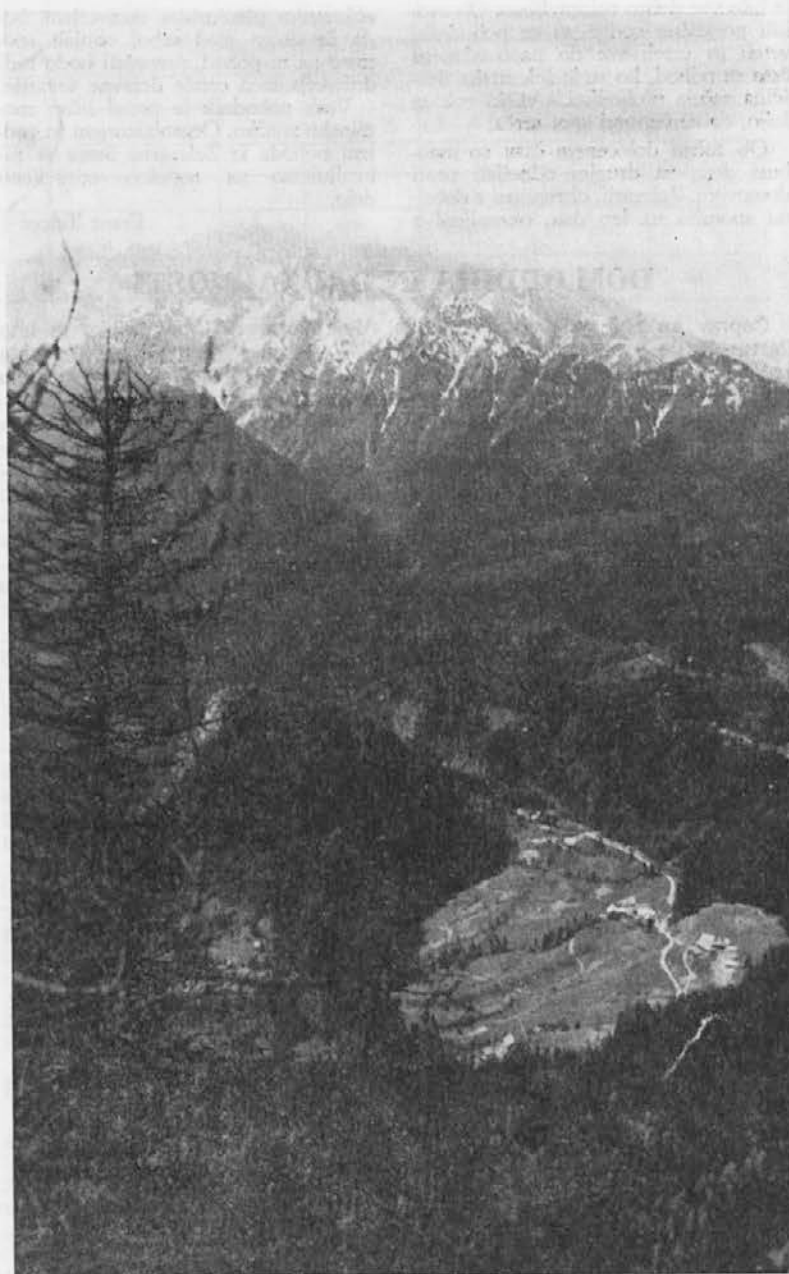
Kljub neresnosti nekaterih sta odšla na pot 102 železarja, v Ljubnem pa se nam je pridružilo še 8 planincev iz našega TOZD-a Kovinarstvo. Skozi megleno zgodnje jutro smo prispeli takoj za Štorani na naše zborni mesto k Rogovilcu. Po krajšem spoznavanju je dolga kolona krenila v smeri Robanov kot.

Ob starem seniku smo krenili po strmi zapušeni stezi do ceste in čez strme travnike do kmeta Vršnika in dalje proti planinskim domačijam Havdeja in Kneza. Vljudni gorski ljudje so pričakali železarje ter jih okrepčali s čajem in mlekom.

Iz meglenega jutra je pogledalo sonce in osvetlilo vrhove Kamniških Alp. Med vsemi je bila najlepša Ojstrica, kateri že znana pesem daje pridevek, da je kraljica Savinjskih Alp. Nič manj niso bili lepi z jutranjo zarjo ožarjena vabljiva Grofička, Veliki vrh in v podaljšku Veža.

Vabljivi razgledi, kamor si se ozrl, za marsikoga, ki je prvič v življenju gledal to naravno krasoto, za marsikoga zapreka, da niso mogli pohiteti v njihova osrčja.

Kolona je postajala vedno daljša, pridružili so se še železarji iz Jesenic, Verige in Kroke. Od starodavne Knezove

V ozadju Kamniške

kmetije, stare že nad dvesto let, smo nadaljevali pot po obronkih planinskih pašnikov, skozi gozd in po strmih serpentinah prispeli do Knezove planšarije. Trop ovac v rosnih travah je s svojim beketanjem delil družino prihajajočim.

Na sedlu Strelovca je bil ves trud in napor po strmi stezi poplačan z enkratnim pogledom na celo verigo Kamniških Alp. Na severni strani se je prikazala Logarska dolina, v ozadju Olševa in v daljavi obrisi Raduhe in Pece. Nobenemu se ni mudilo dalje, pisana družba je posedla po travi, se predala soncu in se krepčala.

Prvi so začeli odhajati s sedla po mokri stezi proti koči na Klemenči jami, nekateri pa so šele prihajali na svoj cilj. Grofička je s svojo očarljivo bližino zvalila nekaj železarjev, da so se odločili za pristop na njen vrh.

Po dobri uri hoje se je številna železarska družina zbrala pri lični koči na Klemenči jami. Koča je najstarejša planinska koča na Slovenskem iz leta 1832. Pri koči zopet kramljanje, med seboj, nova poznanstva in načrti za bodoče.

Pred nami je bil samo še spust po strmih serpentinah v Logarsko dolino. Za nami je bila strmina, pred nami pa samo še pot mimo Plesnika do bivšega planinskega doma.

Ze od daleč je bilo slišati vesele vriske, petje in godbo. Železarji iz Štor so znali pripraviti vesel in zabaven zaključek pohoda. Za vse lačne in žejne je bilo vse dobro pripravljeno. Ob zvokih poskočne godbe so se pohodniki vrteli in vrteli vse do napovedanega časa za odhod, ko se je železarska družina začela poslavljati s stiski rok in željo, da se čimprej spet sreča.

Ob točno določenem času so avtobusi drug za drugim odpeljali proti domovom. Železarji, okrepljeni z dobrimi spomini na lep dan, okrepljeni z

Olševa z gornjih Kosovih travnikov

enkratnim planinskim doživetjem, bodo še dolgo med seboj obujali spomine na ta pohod, prenašali bodo tudi doživetja med ostale delovne tovariše.

Vsak pohodnik je prejel lično spominsko značko. Organizatorjem in vodjem pohoda iz Železarne Štore se zahvaljujemo za uspešno opravljeno delo.

Franc Telcer

DOM ODDIHA IN DRUŽABNOSTI

Čeprav se naš počitniški dom v Portorožu ne »razkazuje in bohota«, kot se, denimo, drugi portoroški hoteli, predvsem pa njegov sosed Bernardin — saj se naš že vsa leta skriva za mogočnim tropskim zelenjem — smo nanj ravenski železarji lahko vseeno ponosni. Malo je namreč takšnih počitniških domov ob slovenski obali, kot je naš, v katerem od pomladi do pozne jeseni prevladuje domačnost, družabnost in prijateljstvo.

»Za dobro počutje in prijetno bivanje v našem počitniškem domu v Portorožu skrbim že 28 let,« je z zadovoljstvom povedal upravnik doma

Alojz Petaver. »Medtem ko je leta 1957 v našem domu lahko letovalo v eni izmeni samo 40 gostov, lahko danes v eni izmeni letuje že 222 železarjev, in sicer v starem in novem domu ter pri zasebnikih. Da za prijetno letovanje ni dovolj samo postelja, sonce in morje, temveč tudi dobra in okusna hrana, smo se dobro zavedali že pred 28. leti. Ze takrat sem si namreč zagotovil dobra nakupovalna mesta, kjer še danes kupujem kvalitetno meso, kruh, zelenjavo in sadje. Ker je tudi ob slovenski obali iz leta v leto vedno več gostov, je povsem razumljivo, da imamo upravniki počitniških do-

mov vedno več težav pri nabavi hrane. Da tega naši gostje ne bi občutili, že lep čas kupujem meso in zelenjavo 20 kilometrov daleč iz Portoroža. Čeprav tudi ob obali včasih zmanjka tega in onega, doslej kot dobra stara stranka še nisem ostal praznih rok«, je poudaril Alojz Petaver.

Da bi se ravenski železarji in drugi naši sodelavci v portoroškem domu še bolj prijetno počutili, je Alojz Petaver spregovoril tudi o nadaljnji adaptaciji doma.

»Potem ko smo lani ob starem počitniškem domu zgradili del novega z 80 ležišči in letos v starem obnovili sanitarije in del pohištva, bi čimprej morali dokončati že začeta dela pri gradnji drugega dela novega doma, v katerem bo tudi okrog 80 novih ležišč. Da bi v naš dom lahko prihajali tudi pozimi, bi kazalo v njem urediti tudi zimski bazen, predvsem pa izkoristiti sončno energijo za ogrevanje sanitarne vode,« je menil tov. Petaver.

Kljub temu da naš dom nima bleščeče recepcije, ampak ima za vsa operativna in administrativna dela samo malo pisarno, se v njej zbirajo vsi pomembni podatki.

»Letošnje leto je v našem domu letovalo 2400 železarjev in njihovih svojcev. Poleg ležišč v novem in starem domu so naši gostje spali tudi pri zasebnikih, s katerimi že več let tesno sodelujemo,« je uvodoma razložila **Jožica Ačko**, refe-

rentka za letovanje v portoroškem domu. »Kljub temu da sezona še ni zaključena (z Jožico smo se pogovarjali 15. septembra, o. p.), smo letos za prehrano naših gostov porabili okrog 10 ton raznega mesa, 2 toni mesnih izdelkov, 8.541 kilogramov krompirja, eno tona sadja, 5.100 kilogramov kruha, 25.061 žemelj, 11.700 jajčk, 3.347 litrov mleka, itd. V letošnjem dokaj toplim letu pa smo popili okrog 40 tisoč litrov raznih »osvežilnih« pijač,« je za interno informacijo povedala **Jožica Ačko**.

Križarjenje s »Korošico«

»Zaplula, zaplula je barčica moja...« Kolikokrat so jo letošnje poletje le zapeli ravenski železarji, ko so s svojo »Korošico« — barko železarne Ravne — križarili ob lepi in pisani slovenski obali od Portoroža do Pirana in nazaj do »Ribiča«.

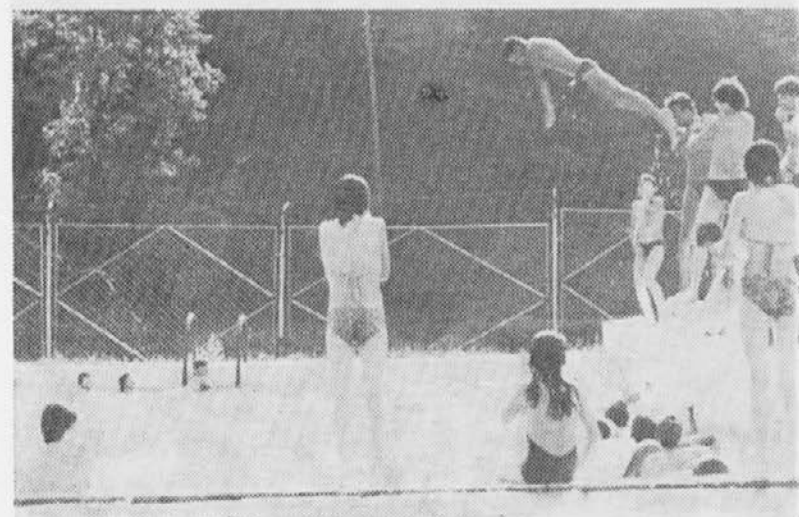
»Da smo Korošci prijetni in družabni ljudje, dokazujejo železarji tudi tu ob slovenski obali. Se posebno so železarji družabni in veseli takrat, ko križarijo s svojo »Korošico«. Čeprav »Korošica« pluje šele dobra dva meseca, je doslej po morju popeljala okrog 1.750 »ravnenskih pomorcev«. Menim, da je barka velika pridobitev za železarje saj jim pomeni razvedrilo in tudi rekreacijo,« je dejal znani koroški pilot **Franc Kuhelnik**, kapitan na barki »Korošica«.

F. Rotar

POHOD SLOVENSkih ŽELEZARJEV ZATRNIK—POKLJUKA—BOHINJSKA VRATCA—KRMA

Jeseniški železarji so se v letošnjem jubilejnim letu slavljenja 90-letnice slovenskega planinskega društva posebno potrudili in pripravili za ta dogodek pohod slovenskih železarjev, s katerim smo počastili tri pomembne planinske jubileje:

15. dan planincev v Krmi 1983
14. pohod slovenskih železarjev in
4. spominski pohod Janeza Jenka
Ze 14 let zapored naši železarski sodelavci z Jesenic uspešno pripravijo pohode slovenskih železarjev

Umetnije

KADROVSKA GIBANJA OD 20. 8. DO 20. 9. 1983

T O Z D - DEL. SKUPNOST	SKLENILI DELOVNO RAZMERJE				SKUPAJ	FLUKTUACIJA					SKUPAJ	DINAMIČNI PLAN. ŠTEV. DELAV.	DEJAN. ŠTEV. ZAPOSL.	ŠTEV. ZAPOS. INVAL.
	iz JLA	iz Šole	iz druge DO	drugo		odpo- ved	izklju- čitev	JLA	upoko- jitev	drugo				
JEKLARNA	1	7	2		10							395	401	51
JEKLOLIVARNA	3	4	1	-	8	1	2		1	1	5	533	542	78
VALJARNA		1	4		5	1			1		2	441	428	53
KOVAČNICA	5	1			6					1	1	290	286	30
JEKLOVLEK	1	1			2					1	1	105	103	14
KALILNICA												52	51	8
ORODJARNA		2			2							91	94	5
STROJI IN DELI	2			2	4					3	3	513	494	45
INDUSTRIJSKI NOŽI	1	1			2					2	2	217	206	24
PNEVMATIČNI STROJI		4			4					3	3	200	202	26
ČEZMETARNA		1		5	6							108	113	10
HEZALNO ORODJE												330	321	28
KOVINARSTVO												155	155	3
ARMATURE		2			2							140	143	3
BRATSTVO												66	66	-
ENERGIJA												118	117	6
E T S	1	4		1	6					1	1	221	217	10
S G V	4	3			7					1	1	451	445	32
TRANSPORT				1	1							116	117	3
P I I						1						55	55	2
R P T		1			1					1	2	244	243	28
KOMERCIJALA			1	2	3					1	1	261	257	31
KONTROLA KAKOVOSTI	1			2	3	1				1	2	206	198	31
TRUŽBENI STANDARD				2	2					1	1	54	57	4
RAČUNOVODSTVO												116	115	7
GOSPODARJENJE												72	71	-
K S Z			1		1							213	207	60
P F S										1	1	45	43	1
S K U P A J :	18	33	9	15	75	4	2	-	7	18	31	5808	5747	593
DO TSD v ustanov.	-	1	6	7									48	1

na različne strani Julijskih Alp ali pa po obronkih Karavank. Srečanje slovenskih železarjev na planinskih pohodih ni samo zблиževanje in medsebojno spoznavanje ljudi, temveč tudi krepitev duha, telesne vzdržljivosti, širše razgledanosti in ne nazadnje tudi spoznavanje naše domovine in ljudi.

Pohoda v Krmo smo se udeležili tudi železarji z Raven, saj je bilo zanimanje za pohod precejšnje, tako da se je prijavilo za dva polna avtobusa pohodnikov. Prav po sebnostno je bila vabljava otvoritev Triglavskega doma na Kredarici,

ki ga je sleherni želez videti, čeprav le od daleč, obenem pa tudi Dan planincev v Krmi.

Sprva vreme ni obetalo nič dobrega, saj je v soboto deževalo in v višjih planinskih legah je padel tudi sneg. Na dan pohoda nas je pozdravilo hladno, vendar jasno nedeljsko jutro. Že na Pokljuki, kamor smo prispeli dokaj zgodaj, je bilo videti, da bomo imeli enkrat dan.

Nekaj nad 600-članska zbrana železarska družba je začela s pohodom, sprva zelo glasna v strnjeni koloni po gozdni poti, naprej proti Konjski planini in Jezercem.

Strme serpentine so počasi raztegnile kolono do sedla, za katerim se je odprl razgled na Bohinjski kot. Na obronkih Tošca in Vernerja po lepi planinski stezi se je nudil enkratni razgled, pred nami je bila vsa triglavska panorama, ki ji je dajal še prav poseben odsev novi sneg, ki je pobelil vse vrhove nad 1900 metrov.

Dolga vrsta planincev-železarjev se je bližala Vodnikovim kočim, kjer je bil določen prvi počitek. Majhna prijazna kočica ni mogla sprejeti vseh številnih obiskovalcev, zato je večina posedla okrog nje ter se predala prijetnim sončnim žarkom.

Po krajšem počitku se je začel vzpon po stezi proti Bohinjskim vratcem, na drugi strani pa po strmem peščenem melišču v dolino Krme. Ni bilo nič lepšega in radostnejšega kot enkratni pogled še na Triglav in njegove sosede. Na-

daljevala se je dolga pot pod vznožjem mogočne Debele peči po skalnati stezi, po pašnikih in nazadnje do prireditvenega prostora pred Kovinarsko kočjo v Krmi. Tu je bila zbrana več tisočglava družina slovenskih planincev, ki je ob zvokih vesele pesmi in poskočnih viž praznovala dan planincev.

Za železarske pohodnike je bil enkratni dogodek, da se srečajo z ostalimi planinci ter jim ob tej priliki pokažejo, kako številni so slovenski železarji na svojih pohodih. Vsak železar pohodnik je bil v Krmi postrežen z jedačo in pijačo. Prireditelji pohoda jeseniški železarji so oskrbeli ličen almanah, kjer so bili opisani vsi slavnostni dogodki, ki so se zvrstili na en sam dan. Prejeli smo tudi lične spominske značke pohoda.

Lepo doživetje, lep planinski dan je prehitro minil. Stiski rok in nazdravljanje na svidenje, je bilo poslednje dejanje pri odhodu. Krma 1983 je ostala še več dni živa razprava med delom v tovarni in doma v družinskih krogih.

Franc Telcer

NOVO IZ PD IN MO PREVALJE

18. 9. so se člani udeležili proslave ob dnevu planincev, ki je letos bila pri Kovinarski kočji na Zasipski planini v Krmi. Na povratku so si ogledali sotesko Vintgar.

Mladinci pa so od 16. do 18. 9. na Peci (v kočji, ki jo je »dal na posodo« MO PD Mežica) organi-

zirali planinsko šolo. Udeležilo se je 29 otrok, učencev 5. in višjih razredov. Poslušali so predavanja z različno problematiko (spoznavanje in varstvo gorske narave, vremenoslovje, nevarnosti v gorah, gibanje v gorskem svetu, zgodovina planinstva, prehrana v gorah, planinska pota, oprema, lik planinca in organizacija planinstva) in se naučili delati vozle, (najlonski, prusikov, osmica) ter se razvedrili na družabnem večeru. Vreme mladim planincem ni bilo naklonjeno. Bilo je mrzlo, v noči od petka na soboto je zapadel sneg. (Prejšnji konec tedna, ko je bil izlet — prav tako — na Peco, je udeležence pral dež). Preostala predavanja (GRS, spoznavanje gorstev, orientacija, PP), bodo v dolini, nakar bo sledil preizkus znanja. Želimo, da bi čim več otrok uspešno zaključilo planinsko šolo.

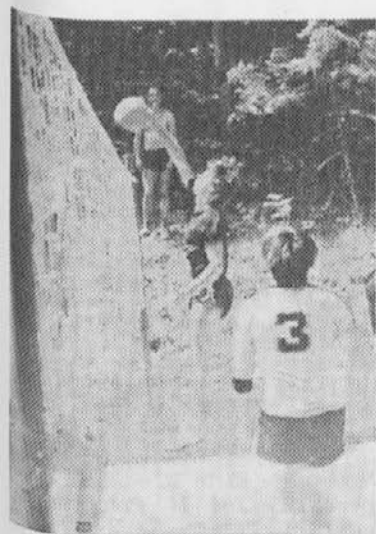
Andreja Čibron

FILATELJA FILATELJA FILATELJA FILATELJA FILA

150-LETNICA KRAGUJEVAŠKE GIMNAZIJE

Kragujevska gimnazija je bila ustanovljena leta 1833 na podlagi ukaza kneza Miloša Obrenovića na predlog Vuka Stefanovića Karadžića. To je prva in najstarejša srednja šola v Srbiji, v kateri so se šolali kadri, potrebni takratni Srbiji in mnogi ugled-

Rekreacija zares

NAŠI UPOKOJENCI

Alojz Svetina, roj. 24. 5. 1928, v železarni od 1. 7. 1970, nazadnje v tozču Pnevmatični stroji kot vrtalec. Inval. upokojen 19. 8. 1983.

Anton Pepevnik, roj. 5. 6. 1964, v železarni od 1. 4. 1964, nazadnje v tozču SGV kot ključavničar-mazalec. Inval. apokojen 31. 7. 1983.

Stanislav Plevnik, roj. 1. 4. 1936, v železarni od 1. 10. 1959, v tozču Valjarna kot valjavec težke proge. Inval. upokojen 21. 8. 1983.

Franc Gros, roj. 28. 8. 1930, v železarni od 21. 10. 1947, v tozču Jeklolivarna kot livar. Star. upokojen 14. 9. 1983.

Jakob Štehnar, roj. 24. 7. 1926, v železarni od 18. 5. 1948 v tozču Transport, nazadnje kot prometnik notranjega transporta. Star. upokojen 24. 9. 1983.

Ernest Svetec, roj. 21. 1. 1931, v železarni od 16. 7. 1963, v tozču TRO, nazadnje kot fazi kontrolor. Inval. upokojen 23. 7. 1983.

ni ljudje naše novejšje zgodovine. V petnajstih desetletjih svojega obstoja je imela kragujevska gimnazija najtežje dni leta 1941, ko so fašistični zločinci ustrelili okrog 300 učencev in 18 profesorjev te šole skupaj s 7000 kragujevskimi domoljubi.

Vrednost znamke je 5 din, motiv pa kragujevska gimnazija in eden njenih prvih pechatov. Grafična obdelava Dimitrije Čudov, tisk Zavod za izdelavo bankovcev v Beogradu v dvobarnem ofsetu in prodajnih polah po 25. Datum izdaje 7. oktober 1983.

100-LETNICA TIMOSKE VSTAJE

Timoška vstaja je zadnje veliko gibanje množic v Srbiji v 19. stoletju v njihovem boju zoper osebne režime vladarjev in policijske sisteme, uvedene v tem stoletju, zato ima revolucionarni značaj. Vrednost znamke je 5 dinarjev, motiv pa spomenik ustreljenim udeležencem timoške vstaje na Kraljevi v Zaječarju, delo kiparja Antuna Augustinčiča. Grafična obdelava je delo Dimitrija Čudova. Znamke je tiskal Zavod za izdelavo ban-

kovcev v Beogradu v dvobarnem ofsetu in prodajnih polah po 25. Datum izdaje 17. oktober 1983.

NOVE MAKSIMUM KARTE

15. avgusta, ob prvem dnevu prodaje priložnostne znamke ob 100-letnici rojstva Ivana Meštroviča, je Jugomarka dala v prodajo maksimum karto. Serija dveh maksimum kart pa je bila izdana v okviru priložnostne izdaje »Evropsko varstvo narave«.

NAS NAGRAJENEC

Naš dolgoletni član tov. Peter Mihelač — starejši je bil nagrajen od Filatelistične zveze Slovenije z odličjem VERIGARJA s srebrnim vencem zaradi dolgoletnega dela v društvu, zaradi zasluga za ponovno oživitve dejavnosti društva, za vpeljavo članov v tematsko zbiranje znamk, za pridobivanje novih članov, za delo v organih FZS in društvu, za organizacijsko delo in kot pobudnik številnih akcij v društvu. Cestitamo!

f. u.

KOROŠKI KINEMATOGRAFI V OKTOBRU

Koroški kinematografi Crna, Žerjav, Mežica, Prevalje, Ravne na Koroškem, Dravograd in Slovenj Gradec bodo v oktobru predvajali naslednje filme: BRONCO BILLY, am. pust. — 30. 9. do 19. 10.

MOŠKIH NI MOGOČE POSILITI, finski — 4.—17. 10.

LJUBEZENSKI TRIKOTNIK, šved. ljub. — 4.—17. 10.

PRIDI K MENI, STANUJEM PRI DEKLETU, fr. kom. — 6.—17. 10.

MARATONCI TEČEJO ČASTNI KROG, domači — 6.—18. 10.

SAMO ZA TVOJE OČI — JAMES BOND 007, angl. pust. — 6.—19. 10.

PASTIRCI, domači — 7.—17. 10.

ŽENA FRANCOŠKEGA POROČNIKA, angl. FEST 82 — 10. 10.—3. 11.

ZADNJI METRO, fr. psih. — 11. do 24. 10.

IZGANJALEC HUDIČA am. grozljivka — 14.—18. 10.

LOV DO SMRTI, am. pust. — 12. do 30. 10.

NA ZLATEM JEZERU, am., OSKAR 82 — 20. 10.—3. 11.

TIMES SQUARE, am. ml. — 22. 10. do 6. 11.

TRINAJST SINOV RUMENEGA ZMAJA, hongkonški akc. — 22. 10. do 6. 11.

BLISKOVITA PEST, hongkonški akc. — 27. 10.—10. 11.

BOLNIŠNICA GROZE, avstral. grozljivka — 28. 10.—13. 11.

KUBA, am. akc. — 27. 10.—13. 11.

KATAKLIZMA OB 15.30, jap. — 28. 10.—13. 11.

KOROŠKI KINEMATOGRAFI PREVALJE

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj priskrba hvala vsem monterjem konstrukcij SGV za lepo darilo, vodstvu SGV in pripravi dela pa za lepa darila in prijetni družabni večer, tov. Česniku za odlično organizacijo, tov. ravnatelju Habru pa za priskrbe poslovilne besede.

Hvala vsem monterjem, ki so me obiskali tudi na domu, me razveselili z lepim praktičnim darilom ter mi darovali še nekaj ur pesmi in dobre volje.

Vsem želim še veliko delovnih uspehov in zdravja. Pridite še, vedno boste dobrodošli.

Jože Teuš, nekdanji vodja monter-ske skupine, in žena Greti

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se najtopleje zahvaljujem vsem delavcem v skladiščni operativi tozda Komerciala, kakor tudi sosedom Vatrostalne za lepa darila, ki me bodo vedno spominjala na vas.

Hvala za poslovilni govor vodji skladiščne operative tov. Korenu.

Vsem želim še naprej veliko delovnih uspehov.

Štefka Paradiž

ZAHVALA

Ob smrti Marjete Drolfenik se iskreno zahvaljujem prijaznim ljudem za pozornost in vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti.

Majeričevi in Jamškovi

ZAHVALA

Vsem, ki ste bili z nami v hudih dneh, ko je ugasnilo življenje našega ljubelega moža, očeta in dedka Franca Hudrapa, in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, iskrena hvala.

Priskrba hvala tudi vsem sorodnikom, sošedom, prijateljem in znanecem za darovano cvetje, g. župniku za tople poslovilne besede in Pihalnemu orkestru ravenskih železarjev za žalostinke.

Hudrapovi

ZAHVALA

Vsem, ki ste darovali cvetje in pospremili Johana Delavca na zadnji poti, iskrena hvala. Posebej se zahvaljujem za poslovilne besede gospodu župniku in tovarišu Žunku ter Pihalnemu orkestru ravenskih železarjev za žalostinke.

Lizika Kostwein

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega Antona Pongraca se zahvaljujem vsem, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala sodelavcem mini livarne za denarno pomoč in Pihalnemu orkestru ravenskih železarjev za žalostinke.

Žalujoci: žena Ivanka, otroci, mama, bratje, sestre in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob izgubi moža in očeta Jožeta Gošenčnika se iskreno zahvaljujem sorodnikom, sošedom in prijateljem za darovano cvetje in tolažilne besede. Posebej pa se zahvaljujem Pihalnemu orkestru ravenskih železarjev, pevskemu zboru, g. kaplanu za poslovilne besede in pogrebni obred ter vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti.

Žena Fanika in sin Jože z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame in babice Antonije Hudopisk izrekamo posebno zahvalo dr. Špeglu, dr. Simoniju, dr. Verovniku ter vsemu osebju internega oddelka bolnišnice Sloveni Gradec kakor tudi zdravstvenemu domu Mežica. Zahvaljujemo se sodelavcem tozda Kontrola kakovosti železarne Ravne, g. župniku Lodrantu za opravljeni obred in lepo besedo, enako tudi tov. Vidi Kresnik za njen topli poslovilni govor. Prav tako tudi hvala vsem tistim, ki ste jo obiskovali med njeno dolgo boleznijo in jo spremljali na njeni zadnji poti.

Hčerki Jožica Božič in Anica Pušnik z družinama

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in dedka Franca Mikla se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sošedom in vsem, ki so nam v težkih trenutkih priskočili na pomoč, darovali cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebej se zahvaljujemo lovcem lovske družine Strojna, tov. Polancu in tov. Klepu za poslovilne besede, gospodu župniku ter pevcem za zapete žalostinke.

Vsi njegovi

Izdaja delavski svet Zelarne Ravne kot mesečnik v nakladi 5500 izvodov. Ureja uredniški odbor: Jože Gruden, Ivica Klančnik, Marjan Kolar, Franjo Miklave, Vladimir Novinšek. Glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar. Telefon 861 131, int. 304.

Tiska CGP Večer, Maribor. Glasilo je po 7. točki 1. odst. 36. čl. zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka.

Fotografije za to številko so prispevali: S. Jaš, M. Potočnik, F. Rotar, Z. Strgar, Š. Vevar, M. Vrečič, kadrovska služba in oddelek za informiranje.